

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

Πλάνα μαθημάτων

Διδάσκουσα καθηγήτρια: Άντζελα Λιάκου

Αγαπητοί γονείς-κηδεμόνες,

Με την παρούσα επιστολή θα ήθελα κατά πρώτον να ευχηθώ στα παιδιά μας, μια πολύ καλή σχολική χρονιά και κατά δεύτερον να σας ενημερώσω ότι επιθυμώ μια, όσο το δυνατόν, στενή επικοινωνία μαζί σας. Γνωρίζοντας τις δυσκολίες για συνεχή επαφή μεταξύ γονέων/κηδεμόνων-καθηγητών, λόγω διαφόρων υποχρεώσεων των πρώτων, σκέφτηκα να χρησιμοποιήσω ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ μας τα πλάνα μαθημάτων που μοιράζω στους μαθητές μου ως βοήθημα για τη μελέτη του μαθήματος της ιστορίας και να σας ενημερώσω για τα ακόλουθα:

1. Τα πλάνα που θα βρείτε συγκεντρωμένα σ' αυτό το βοήθημα είναι μία προσωπική δουλειά, βασισμένη στο βιβλίο της ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, το οποίο διανέμεται δωρεάν από το Υ-ΠΑΙΘ, και σε καμία περίπτωση δεν το αντικαθιστούν. Η προσωπική μου άποψη και πρόταση για μια σωστή κι ολοκληρωμένη μελέτη του μαθήματος είναι η ακόλουθη:

α/ Οι μαθητές θα πρέπει να χρησιμοποιούν συνδυαστικά το βιβλίο και τα πλάνα τους, εφόσον αυτό τους εξυπηρετεί. Φυσικά, δεν είναι υποχρεωμένοι να μελετούν από τα πλάνα, αν αυτό τους δυσκολεύει ή δεν τους εξυπηρετεί.

β/ Εφόσον θέλουν να αξιοποιήσουν τα πλάνα, προτείνω η χρήση τους να γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

- i. Διαβάζουμε 2-3 φορές **καλά** το μάθημα από το βιβλίο.
- ii. Διαβάζουμε μία παράγραφο από το βιβλίο και την ξαναδιαβάζουμε από το πλάνο.
- iii. Έχοντας πάντα ανοικτό το βιβλίο δίπλα μας, ώστε να ανατρέξουμε σε αυτό όταν μας δυσκολεύει κάποια πρόταση από το πλάνο, αρχίζουμε να μαθαίνουμε το μάθημα.
- iv. **ΠΡΟΣΟΧΗ!!!!** Ένα συνηθισμένο λάθος μελέτης που έχει αρνητικό αντίκτυπο στην επίδοση των μαθητών είναι το ακόλουθο: το μικρό μέγεθος των παραγράφων των πλάνων τους ξεγελά, γιατί διαβάζουν την κάθε παράγραφο ξεχωριστά, χωρίς να επαναλαμβάνουν τις προηγούμενες. Έτσι, όταν τελειώνουν τη μελέτη τους, νομίζουν ότι έχουν μελετήσει, όμως στην πραγματικότητα, το μόνο που έχει μείνει στο μυαλό τους είναι η τελευταία παράγραφος. Για να αποφύγουμε το λάθος αυτό, πρέπει κάθε φορά που προχωράμε στην επόμενη παράγραφο, να επαναλαμβάνουμε και τις προηγούμενες. Δηλαδή: Διαβάζουμε την πρώτη παράγραφο. Αφού είμαστε σίγουροι ότι την κατανοήσαμε και μπορούμε να την αποδώσουμε, διαβάζουμε τη δεύτερη. Μόλις κατανοήσουμε και αποδώσουμε κι αυτήν, επαναλαμβάνουμε και τις δύο παραγράφους. Όταν πάμε στην τρίτη, αφού ακολουθήσουμε την ίδια διαδικασία, βεβαιωνόμαστε ότι μπορούμε να αποδώσουμε και τις τρεις μαζί κ.ο.κ.

Είναι αυτονόητο, ότι ο μαθητής μπορεί να υιοθετήσει ένα δικό του τρόπο εμπέδωσης. Φυσικά δεν απαιτείται «παπαγαλίστικη» εκμάθηση των παραγράφων, ούτε στυγνή απομνημόνευση. Μπορεί κάλλιστα να αποδώσει με δικά του λόγια το κάθε μάθημα και να το εμπλουτίσει προσθέτοντας γνώσεις που έχει αποκτήσει από άλλες πηγές και, φυσικά, και την προσωπική του άποψη και κρίση.

γ/ Ένας άλλος τρόπος μελέτης είναι να προσπαθούμε να απαντήσουμε τις ερωτήσεις που βρίσκονται δίπλα στην κάθε παράγραφο. Όταν μπορούμε να απαντήσουμε σε όλες τις ερωτήσεις, τότε σίγουρα έχουμε κατανοήσει το μάθημα.

2. Μετά τα πλάνα θα βρείτε φύλλα αξιολόγησης των μαθητών αλλά και επικοινωνίας μεταξύ μας. Δεδομένου ότι εξετάζω όλους τους μαθητές κάθε φορά, σε κάθε μάθημα είτε με προφορική είτε με γραπτή εξέταση, μέσα από τα φύλλα αυτά, εγώ θα σας ενημερώνω για την επίδοση των παιδιών σας στο μάθημά μου σε καθημερινή βάση κι εσείς θα μπορείτε να μου γράφετε κάποιο σχόλιο στην τελευταία σελίδα των πλάνων η οποία αφορά στα δικά σας σχόλια, αν το επιθυμείτε. Ωστόσο, θα σας παρακαλούσα να υπογράφετε κάθε φορά την αξιολόγηση, για να ενημερώνομαι κι εγώ με τη σειρά μου ότι λάβατε γνώση για την εξέταση της ημέρας.
3. Μία άλλη οδός επικοινωνίας μεταξύ μας μπορεί να είναι και το ιστολόγιό μου, blogs.sch.gr/angelaliakou. Όσοι από εσάς έχετε πρόσβαση στο διαδίκτυο, θα μπορείτε να ενημερώνεστε μέσα από αυτό για το μάθημα της ημέρας. Επίσης τα παιδιά σας θα μπορούν να δουν το μάθημα σε μορφή βίντεο (όπως γίνεται μέσα στην τάξη) σε περίπτωση απουσίας τους. Για να δείτε εσείς και τα παιδιά σας τα σχετικά με τα μαθήματα video, αφού μπείτε στην παραπάνω σελίδα ιστολογίου ενεργήστε ως εξής:
- α/ Επιλέξτε «ιστορία γ' γυμνασίου» από τις κατηγορίες (categories).
  - β/ Πηγαίνετε το τέλος της σελίδας.
  - γ/ Πατήστε την επιλογή «older» τόσες φορές, όσες χρειάζεται για να σας οδηγήσει στη σελίδα με την ενότητα του μαθήματος που σας ενδιαφέρει.
  - δ/ Κάντε κλικ πάνω στη λέξη ΕΝΟΤΗΤΑ ... (π.χ. ΕΝΟΤΗΤΑ 1). Περιμένετε λίγο και θα σας ανοίξει το video.
  - ε/ **Προσοχή! Το video δεν προχωράει μόνο του.** Για να προχωρήσει πρέπει να πατάτε κάθε φορά το κουμπί που ενεργοποιεί την προς τα εμπρός κίνηση. (Αυτό το έκανα, για να διευκολύνω τον κάθε μαθητή ώστε να μένει στην κάθε διαφάνεια, που έχει ενσωματωθεί στα video, όση ώρα εκείνος χρειάζεται για να την επεξεργαστεί). Επίσης, για να παίξουν τα ενσωματωμένα στις διαφάνειες video, πρέπει να κάνουμε κλικ πάνω στην οθόνη, στο πλαίσιο που βρίσκεται το video.

Πιστεύω ότι μια καλή και τακτική συνεργασία μεταξύ μας θα βοηθήσει τα παιδιά μας στη φετινή τους πορεία. Για το λόγο αυτό είμαι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση χρειάζεστε ή για οποιαδήποτε πρόταση ή απορία θέλετε να μου υποβάλετε.

Με εκτίμηση
Άντζελα Λιάκου

Έλαβα γνώση

Ο γονέας/κηδεμόνας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΕΝΟΤΗΤΑ 1
Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

Ερώτ. 1: Ποιες σημαντικές αλλαγές γίνονται στην Ευρώπη κατά τον 17 ^ο και 18 ^ο αιώνα;	<p>Ερώτ. 2: Τι προκάλεσε την αγροτική επανάσταση;</p>	<p>17^{ος} - 18^{ος} αι.: Σημαντικές αλλαγές στην Ευρώπη. Άρχισαν το 1750 - 1780 στη Μ. Βρετανία:</p> <p>1. Αύξηση πληθυσμού</p> <p>2. Μεταβολές στην αγροτική οικονομία:</p> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">Αγροτική επανάσταση</div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">←</div> <div> <p>α. δημιουργία μεγάλων αγροκτημάτων</p> <p>β. νέες μέθοδοι καλλιέργειας</p> <p>γ. χρήση περισσότερων μηχανημάτων με μεγάλες δυνατότητες</p> <p>δ. ανάπτυξη εμπορίου: Ευρώπη</p> <div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center; margin: 10px 0;"> <div style="text-align: center;"> <p>Αμερική</p> <p>Αφρική</p> </div> <div style="margin: 0 10px;">←</div> <div style="text-align: center;"> <p>τριγωνικό εμπόριο</p> </div> </div> <p>ε. ανάπτυξη εμπορίου και ενδοευρωπαϊκά →</p> <p>συσσώρευση κεφαλαίων σε ευρωπαίους επιχειρηματίες</p> </div> </div>
	<p>Ερώτ. 3: Τι προκάλεσε τη βιομηχανική επανάσταση;</p>	<p>Συνέπειες:</p> <p>Αγορά μηχανημάτων από επιχειρηματίες → αγρότες χωρίς δουλειά → αστυφιλία → δημιουργία εργοστασίων → γέννηση βιομηχανίας → Βιομηχανική επανάσταση</p>
	<p>Ερώτ. 4: Ποιες κοινωνικές μεταβολές γίνονται κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα;</p>	<p>3. Κοινωνικές μεταβολές:</p> <p>α. δυνάμωση της αστικής τάξης (= βιομήχανοι, τραπεζίτες, μεγαλέμποροι)</p> <p>β. αριστοκράτες σε άμυνα για να προστατέψουν τα προνόμιά τους</p> <p>γ. αγρότες + ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα ζουν σε άσχημες συνθήκες</p>
	<p>Ερώτ. 5: Ποια πολιτική κατάσταση επικρατεί κατά το 17^ο και 18^ο αιώνα;</p>	<p>4. Πολιτική κατάσταση:</p> <p>Απόλυτη μοναρχία. Η εξουσία στα χέρια του βασιλιά (Μ. Βρετανία: αναγνώριση κάποιων πολιτικών δικαιωμάτων στους οικονομικά ισχυρούς)</p>
	<p>Ερώτ. 6: Ποια εξέλιξη παρουσιάζουν οι επιστήμες και ποιοι οι κυριότεροι εκπρόσωποί τους;</p>	<p>5. Επιστήμες: Πρόοδος των επιστημών:</p> <p>α. Απελευθέρωση από τις προλήψεις του Μεσαίωνα</p> <p>β. Κυριαρχία της λογικής για την αποκάλυψη των φυσικών νόμων</p> <p>Πρωτοπόροι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φ. Μπέικον (Βάκων): επαλήθευση της επιστημονικής θέσης με πείραμα • Ρ. Ντεκάρτ (Καρτέσιος): η αμφιβολία οδηγεί στην αληθινή γνώση • Τ. Λοκ: οι άνθρωποι έχουν απαραβίαστα φυσικά δικαιώματα (ζωής, ελευθερίας) • Ι. Νιούτον (Νεύτων): Νόμος παγκόσμιας έλξης → το σύμπαν λειτουργεί βάσει φυσικών νόμων

<p>Ερωτ. 7: Τι είναι ο διαφωτισμός; Ποιες είναι οι θέσεις του διαφωτισμού και ποιοι οι κυριότεροι εκπρόσωποί του;</p>	<p>Διαφωτισμός : Κίνημα που εμφανίζεται στην Αγγλία τέλος 17^{ου} αι., αλλά κορυφώνεται στη Γαλλία το 18^ο αι. και εξαπλώνεται στην Ευρώπη</p> <p>Θέσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. απόρριψη κάθε αυθεντίας 2. ερμηνεία του κόσμου μόνο με τη λογική 3. ο άνθρωπος μπορεί να προοδεύει διαρκώς <p>Διαφωτιστές: Ρουσό Βολταίρος Ντιντερό Μοντεσκιέ Ντ' Αλαμπέρ</p>
<p>Ερωτ. 8: Ποια σχέση έχει ο διαφωτισμός με την πολιτική;</p>	<p>1. Διαφωτισμός και πολιτική: Κίνημα πολιτικό. Το χρησιμοποιεί η αστική τάξη γιατί θέλει να συμμετέχει στην πολιτική και στην εξουσία.</p>
<p>Ερωτ. 9: Ποιες είναι οι αρχές του διαφωτισμού;</p>	<p>Αρχές:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Φυσικά δικαιώματα : Όλοι οι άνθρωποι, μόνο και μόνο γιατί είναι άνθρωποι, έχουν κάποια δικαιώματα που κανείς δεν μπορεί να αφαιρέσει. 2. Κοινωνικό συμβόλαιο: α/ Τ. Λοκ: Παραχώρηση ελευθεριών στο κράτος, με στόχο τη συμβίωση. Σε περίπτωση καταπάτησης → αντίσταση β/ Ρουσό: η εξουσία στα χέρια του λαού και όχι του ηγεμόνα 3. Γενική Βούληση (Ρουσό): Συμμετοχή του λαού στη λήψη αποφάσεων 4. Διάκριση εξουσιών (Μοντεσκιέ): για να μη γίνεται κατάχρηση εξουσίας: <ol style="list-style-type: none"> A. εκτελεστική (κυβέρνηση: εκτέλεση νόμων) B. νομοθετική (βουλή: θέσπιση νόμων) Γ. δικαστική (δικαστές : τήρηση νόμων)
<p>Ερώτ. 10: Πώς αντιμετώπιζον οι μονάρχες το διαφωτισμό; Ποιοι μονάρχες τον υιοθέτησαν;</p>	<p>Υιοθέτηση κάποιων αρχών του διαφωτισμού από κάποιους μονάρχες (= Φωτισμένη δεσποτεία):</p> <ol style="list-style-type: none"> A. περιορισμός προνομίων ανώτερων τάξεων B. μέτρα κοινωνικής πρόνοιας Γ. ενίσχυση Γραμμάτων και Τεχνών <p>Εκπρόσωποι: Φρειδερίκος Β΄ της Πρωσίας Μαρία Θηρεσία της Αυστρίας Ιωσήφ (της Αυστρίας) Αικατερίνη Β΄ της Ρωσίας</p>

<p>Ερώτ. 11: <i>Ποιες είναι οι θέσεις των διαφωτιστών σε σχέση με τη θρησκεία;</i></p>	<p>2. Διαφωτισμός και θρησκεία: Διαφωτιστές: Ντεϊστές = Άθεοι</p> <p>Θέσεις: Α. Αυστηρή κριτική στην καθολική εκκλησία και στο φανατισμό Β. Πίστη στην ανεξιθρησκία</p>
<p>Ερώτ. 12: <i>Τι πιστεύουν οι διαφωτιστές για την εκπαίδευση;</i></p>	<p>3. Διαφωτισμός και εκπαίδευση: Μέσο για σίγουρη πρόοδο</p> <p>Ρουσό : στο βιβλίο του «Αιμίλιος»: ο μαθητής να αναζητά και να ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση.</p> <p>Δάσκαλος = καθοδηγητής και όχι αυθεντία</p>
<p>Ερώτ. 13: <i>Τι πιστεύουν οι διαφωτιστές για την οικονομία;</i></p>	<p>4. Διαφωτισμός και οικονομικός φιλελευθερισμός:</p> <p>Φυσιοκρατία = η οικονομία να λειτουργεί φυσικά, απαλλαγμένη από τον μερκαντιλισμό (= παρέμβαση του κράτους στη διακίνηση του εμπορίου)</p> <p>Εκπρόσωποι: Κενέ Α. Σμιθ (Αγγλία)</p>
<p>Ερώτ. 14: <i>Με ποιο μέσο δίδουν τις ιδέες τους οι διαφωτιστές; Ποιοι είναι οι πρωτεργάτες; Ποιος είναι ο σκοπός τους;</i></p>	<p>Όργανο έκφρασης διαφωτιστών: Εγκυκλοπαίδεια : 33 τόμοι</p> <p>Πρωτεργάτες: Ντιντερό Ντ' αλαμπέρ</p> <p>Σκοπός: Διάδοση του διαφωτισμού σ' όλη την Ευρώπη και τον κόσμο, μέσα από την κυκλοφορία βιβλίων που να μπορεί να τα διαβάσει και να τα καταλαβαίνει κι ο απλός λαός.</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

1. Οι Αγγλικές αποικίες στην Αμερική

<p>Ερώτ. 1: Πόσες αποικίες δημιουργούνται στη Βόρεια Αμερική; Από πού προέρχονται οι άποικοι και ποιοι λόγοι τους οδήγησαν στη μετανάστευση;</p>	<p>1607-1732: Δημιουργία 13 αποικιών στα ανατολικά παράλια της Βόρεια Αμερικής (Μασαχουσέτη, Νιου Χαμσάιρ, Νέα Υόρκη, Ρόουντ Άιλαντ, Κονέντικατ, Πενσυλβανία, Νιου Τζέρσεϊ, Ντελάγουερ, Μαίρυλαντ, Βιρτζίνια, Βόρεια Καρολίνα, Νότια Καρολίνα, Τζόρτζια)</p> <p><u>Άποικοι</u>: Άγγλοι (κυρίως), Γάλλοι, Γερμανοί, Σουηδοί <u>Είναι</u> : Τεχνίτες, κατεστραμμένοι μικροεπιχειρηματίες, θύματα θρησκευτικών διώξεων, κατάδικοι.</p>		
<p>Ερώτ. 2: Ποιες ομοιότητες και διαφορές υπάρχουν στην οικονομία, στα πανεπιστήμια και στη διοίκηση μεταξύ των αποικιών του βορρά και του νότου κατά το 1763;</p>	<p>1763:</p>	<p>Αποικίες του βορρά:</p>	<p>Αποικίες του νότου:</p>
		1.000.000 κάτοικοι 40.000 μαύροι σκλάβοι	750.000 κάτοικοι 300.000 μαύροι σκλάβοι
	Οικονομία	- Δυναμική αγροτική οικονομία - Εμπόριο (Βοστόνη, Νέα Υόρκη, Φιλαδέλφεια) (έλεγχος από Αγγλία)	Φυτείες καπνού, ρυζιού, βαμβακιού (ανήκαν σε Ευρωπαίους)
	Πανεπιστήμια	Χάρβαρντ, Γέιλ, Πρίστον (χώροι διάδοσης ιδεών του Διαφωτισμού)	
	Διοίκηση	1. Κυβερνήτης (διορισμένος από την Αγγλία) 2. Συνέλευση αποίκων (ψήφιση νόμων, έγκριση φόρων)	

2. Η αποικιακή κρίση και η αμερικανική επανάσταση

<p>Ερώτ. 3: Ποια γεγονότα οδήγησαν στην αμερικανική επανάσταση;</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 1756-1763: Επταετής πόλεμος Αγγλίας και Γαλλίας για τον έλεγχο των αποικιών: Νίκη των Άγγλων. 2. Απαγόρευση στους Αμερικανούς να εκμεταλλευτούν τον Καναδά και τη Φλόριντα + νέοι φόροι για να καλυφθούν τα έξοδα του πολέμου. 3. Αντίδραση αποίκων: Παύση αγοράς αγγλικών προϊόντων και τσαγιού + καταστροφή αγγλικών φορτίων τσαγιού. → 4. Αντίδραση Αγγλίας: Εμπορικοί περιορισμοί στο λιμάνι της Βοστόνης 5. 1774 (Σεπτέμβριος) : Το Κογκρέσο (συνέλευση της Φιλαδέλφειας) θέλει συμβιβασμό. ≠ Ο Άγγλος βασιλιάς (Γεώργιος Γ΄) προτείνει ένοπλη σύγκρουση. 6. 1775 (Απρίλιος): Νίκη των αμερικανικών δυνάμεων στο Λέξινγκτον. 7. <u>Αποτέλεσμα</u>: Συνειδητοποίηση κοινών στοιχείων + γέννηση αμερικανικής εθνικής συνείδησης. 8. 4 Ιουλίου 1776: Ψήφιση της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας (Τ. Τζέφερσον + Β. Φραγκλίνος) : Κείμενο γεμάτο από τις ιδέες του Διαφωτισμού 9. Αμερικανική επανάσταση ή πόλεμος της Ανεξαρτησίας : Στρατηγός : Τζορτζ Ουάσινγκτον 1778 : α/ Σύναψη συμμαχιών με Γαλλία, Ισπανία, Ολλανδία β/ Άφιξη γαλλικών στρατευμάτων στην Αμερική 1781: Ήττα των Άγγλων (Μάχη του Γιόρκταουν)
--	--

3. Ανεξαρτησία και νέο κράτος

Ερώτ. 4:

Πώς οργανώνεται το νέο κράτος των ΗΠΑ;

1. **1783:** Αναγνώριση των 13 αποικιών από την Αγγλία (Συνθήκη των Βερσαλιών) ως ανεξάρτητο κράτος με την ονομασία: Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ).

2. **1787:** Σύνταγμα των ΗΠΑ (ισχύει μέχρι και σήμερα):

- ανακήρυξη της χώρας ως ένωση πολιτειών
- αυτοδιαχείριση ζητημάτων τοπικής αυτοδιοίκησης, δικαιοσύνης, εκπαίδευσης, αστυνόμευσης
- διάκριση εξουσιών: η κεντρική κυβέρνηση αποφασίζει για την οικονομία, την άμυνα και την εξωτερική πολιτική
- η δικαστική εξουσία είναι ανεξάρτητη και αιρετή (= εκλέγεται)
- άσκηση εκτελεστικής εξουσίας από τον Πρόεδρο (εκλέγεται κάθε 4 χρόνια)
- άσκηση νομοθετικής εξουσίας από το Κογκρέσο (Γερουσία + Βουλή αντιπροσώπων)
- δύο Γερουσιαστές από κάθε πολιτεία στο Κογκρέσο
- βουλευτές στη Βουλή ανάλογα με τον πληθυσμό κάθε πολιτείας

3. **1789:** Πρώτος πρόεδρος των ΗΠΑ: **Τζορτζ Ουάσινγκτον**

ΕΝΟΤΗΤΑ 3
Η ΕΚΡΗΞΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (1789-1794)

<p>Ερώτ. 1: <i>Από ποιες τάξεις αποτελείται η γαλλική κοινωνία του 18^{ου} αιώνα;</i></p>	<p>Γαλλική κοινωνία του 18^{ου} αι. Τρεις τάξεις: 1. Ευγενείς (αριστοκρατία) (1,5%) 2. Κλήρος (ιερείς) (0,5%) 3. Λαός (αστοί, αγρότες, εργάτες) (98%) → έχουν μόνο υποχρεώσεις (φόροι κλπ.) } έχουν μόνο προνόμια</p>
<p>Ερώτ. 2: <i>Ποιοι λόγοι οδήγησαν στη γαλλική επανάσταση;</i></p>	<p>Λόγοι που οδήγησαν στη γαλλική επανάσταση: 1. Αντίδραση της αστικής τάξης που θέλει να συμμετέχει στην εξουσία. (Έχει οικονομική δύναμη, αλλά δεν έχει εξουσία. Δεν της επιτρέπεται να συμμετέχει στην πολιτική, ούτε στη λήψη αποφάσεων). 2. Δυσανασχέτηση του λαού (αγρότες+εργάτες) εξαιτίας της βαριάς φορολογίας και της φτώχειας. 3. Επιδείνωση των συνθηκών ζωής → πείνα → λεηλασία πλούσιων σπιτιών και κρατικών αποθηκών.</p>
<p>Πρώτη φάση της Γαλλικής επανάστασης: 1789-1792</p>	
<p>Ερώτ. 3: <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν τη συνέλευση των τάξεων στο ανάκτορο των Βερσαλιών;</i></p>	<p>Συνέλευση των τάξεων στο ανάκτορο των Βερσαλιών: 1. Ο λαός (3^η τάξη) απαιτεί μεταρρυθμίσεις ≠ Ο βασιλιάς (Λουδοβίκος ΙΣΤ΄) επιβάλλει κι άλλους φόρους → αντίδραση του λαού → αυτοανακηρύσσεται «Εθνική Συνέλευση»: συντάσσει σύνταγμα → Συντακτική συνέλευση 2. Επιφανειακή υποχώρηση του Λουδοβίκου (συγκεντρώνει στρατό για να διαλύσει την εθνοσυνέλευση) 3. Αποκάλυψη σχεδίων Λουδοβίκου → εξέγερση πολιτών → 14 Ιουλίου 1789: Κατάληψη της Βαστίλης (←φυλακή) = σύμβολο απολυταρχίας → εξεγέρσεις σε πολλές περιοχές στη Γαλλία</p>
<p>Ερώτ. 4: <i>Σε ποιες ενέργειες προβαίνει η συντακτική συνέλευση; Ποια είναι η δομή της;</i></p>	<p>Η Συντακτική Συνέλευση: 1. Καταργεί τα προνόμια των ευγενών 2. Ψηφίζει τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου Δομή Συντακτικής Συνέλευσης: Τρία πολιτικά ρεύματα: (ονομασία σύμφωνα με τη θέση που κάθονταν) 1. Η δεξιά (άποψη: όχι άλλες αλλαγές στο παλαιό καθεστώς) 2. Το κέντρο (άποψη: μοναρχία + ευγενείς + μεγαλοαστοί στην εξουσία) 3. Η αριστερά (άποψη: πολίτευμα σαν το αμερικάνικο)</p>
<p>Ερώτ. 5: <i>Γιατί δημιουργούνται πολιτικές οργανώσεις;</i></p>	<p>Δημιουργία πολιτικών οργανώσεων με σκοπό: 1. Κινητοποίηση πολιτών 2. Έκδοση πολιτικών φυλλαδίων και εφημερίδων } Για ενημέρωση και δράση</p>

<p>Ερώτ. 6: <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα (=γίνονται) το 1791; Τι αντιδράσεις προκαλούν;</i></p>	<p>1791:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ψήφιση πρώτου Συντάγματος της Γαλλίας → Συνταγματική μοναρχία 2. Ανακήρυξη του έθνους ως κυρίαρχο 3. Δικαίωμα ψήφου: όσοι πλήρωναν φόρους και είχαν περιουσία 4. Νομοθετική Συνέλευση (Βουλή) (μέσω εκλογών) 5. Εκτελεστική εξουσία : Βασιλιάς + 6 υπουργοί 6. Δικαστική εξουσία : ανεξάρτητη 7. Εθνικοποίηση της περιουσίας του κλήρου (γίνεται εγγύηση για την έκδοση χαρτονομίσματος) 8. Ο κλήρος = λειτουργός του κράτους → υπακοή στην πολιτεία 9. Κατάργηση συντεχνιών 10. Απαγόρευση απεργιών <p>Αντιδράσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο κλήρος και ο βασιλιάς δε δέχονται τις παραπάνω ρυθμίσεις 2. Συμμαχία βασιλιά με Αυστρία + Πρωσία για επέμβαση και καταστολή των επαναστατών 3. Ο λαός ζητά να φύγει ο βασιλιάς
<p>Ερώτ. 7: <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα το 1792;</i></p>	<p>1792:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κήρυξη πολέμου κατά της Αυστρίας και της Πρωσίας (1792) : Ήττα 2. Κατάληψη των ανακτόρων του Κεραμεικού από τους Παριζιάνους → Ο Βασιλιάς καταφεύγει στη Νομοθετική Συνέλευση που τον θέτει σε περιορισμό 3. Η Νομοθετική συνέλευση: <ol style="list-style-type: none"> α/ Αναθέτει την εκτελεστική εξουσία σε συμβούλιο: Επικεφαλής: Δαντόν β/ Αναγνωρίζει πολιτικά δικαιώματα καθώς και το δικαίωμα ψήφου σε όλους τους άντρες γ/ Δημεύει (= δεσμεύει) τις περιουσίες των αριστοκρατών που είχαν διαφύγει στο εξωτερικό δ/ Διαχωρίζει την εκκλησία από κράτος ε/ Κηρύσσει την πατρίδα σε κίνδυνο 4. Νίκη κατά των Πρώσων στο Βαλμ → σώζεται η επανάσταση
<p><u>Δεύτερη φάση της γαλλικής επανάστασης (1792-1794)</u></p>	
<p>Ερώτ. 8: <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα το 1792 κατά τη δεύτερη φάση της γαλλικής επανάστασης;</i></p>	<p>1792:</p> <p>Συμβατική συνέλευση (μετά από εκλογές):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κατάργηση μοναρχίας 2. Εγκαθίδρυση της αβασίλευτης δημοκρατίας

<p>Ερώτ. 9: <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα το 1793;</i></p>	<p>1793:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Υιοθέτηση νέου ημερολογίου (πρώτο έτος της Δημοκρατίας) 2. Καταδίκη και αποκεφαλισμός βασιλιά και βασίλισσας 3. Συνέχιση του πολέμου για κατάληψη εδαφών στο Βέλγιο και στις όχθες του Ρήνου → συσπείρωση ευρωπαϊκών κρατών εναντίον της Γαλλίας 4. Ξέσπασμα εσωτερικών αντεπαναστατικών εξεγέρσεων 5. Επιδείνωση οικονομικής κατάστασης (ιδιαίτερα για το λαό) 6. Σύσταση: <table style="margin-left: 20px; border: none;"> <tr> <td style="border: none;"> <ol style="list-style-type: none"> α/ Επιτροπής Δημόσιας Σωτηρίας β/ Επιτροπής Γενικής Ασφάλειας γ/ Επαναστατικών Δικαστηρίων </td> <td style="border: none; padding-left: 10px;"> } στόχος: καταστολή αντεπαναστατικών ενεργειών </td> </tr> </table> 7. Αντίδραση Γιρονδίνων (από τη Γιρόνδη της Γαλλίας) → σύλληψη ηγετών τους 8. Έγκριση συντάγματος του έτους Ι 9. Σχηματισμός επαναστατικής κυβέρνησης (επικεφαλής: Ροβεσπιέρος). Έργο: <ol style="list-style-type: none"> α/ Αναδιοργάνωση στρατού για αντιμετώπιση εσωτερικών + εξωτερικών εχθρών β/ Εκτέλεση 40.000 ανθρώπων στο όνομα της επανάστασης, υπόπτων για αντεπαναστατική δράση γ/ Αντικατάσταση της χριστιανικής θρησκείας από τη λατρεία του Ανώτατου Όντος δ/ Νέα ονομασία στους μήνες ε/ Μικρή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατώτερων στρωμάτων 	<ol style="list-style-type: none"> α/ Επιτροπής Δημόσιας Σωτηρίας β/ Επιτροπής Γενικής Ασφάλειας γ/ Επαναστατικών Δικαστηρίων 	} στόχος: καταστολή αντεπαναστατικών ενεργειών
<ol style="list-style-type: none"> α/ Επιτροπής Δημόσιας Σωτηρίας β/ Επιτροπής Γενικής Ασφάλειας γ/ Επαναστατικών Δικαστηρίων 	} στόχος: καταστολή αντεπαναστατικών ενεργειών		
<p>Ερώτ. 10: <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα το 1794;</i></p>	<p>1794:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αντίδραση εναντίον των ακραίων μέτρων που υιοθετήθηκαν 2. Εκτέλεση του Ροβεσπιέρου μαζί με 20 συνεργάτες του. 		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 18^{ΟΥ} ΑΙ. ΩΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙ.

Οικονομικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί	
Ερώτ. 1: <i>Ποιες οικονομικές εξελίξεις λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα κατά το 18^ο αιώνα;</i>	i/ Οικονομικές εξελίξεις: Οι Έλληνες διακρίνονται στο εμπόριο και τη ναυτιλία γιατί: 1. Αξιοποιούν τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) που επιτρέπει τη διακίνηση πλοίων με ρωσική σημαία στα Στενά του Βοσπόρου (έβαζαν ρωσική σημαία στα πλοία τους) 2. Εκμεταλλεύονται την παρουσία λιγοστών αγγλικών και γαλλικών πλοίων στη Μεσόγειο 3. Πολλές ελληνικές πόλεις εξελίσσονται σε σημαντικά εμπορικά κέντρα 4. Ενισχύονται οι ελληνικές παροικίες στο εξωτερικό
Ερώτ. 2: <i>Ποιες κοινωνικές εξελίξεις λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα κατά το 18^ο αιώνα;</i>	ii/ Κοινωνικές εξελίξεις: 1. Η Ορθόδοξη Εκκλησία: Εναντιώνεται στο διαφωτισμό. Ωστόσο κάποιοι κληρικοί υιοθετούν τις απόψεις του και αρχίζουν να αντιδρούν εναντίον της οθωμανικής κυριαρχίας 2. Οι Φαναριώτες: α/ Μαθαίνουν ξένες γλώσσες β/ Σπουδάζουν στη Δύση γ/ Έχουν υψηλές θέσεις στο οθωμανικό κράτος 3. Οι προεστοί: α/ Διοικούν τις ελληνορθόδοξες κοινότητες β/ Συγκεντρώνουν τους φόρους από τους Έλληνες και τους δίνουν στην οθωμανική διοίκηση γ/ Αποκτούν πολιτική εμπειρία δ/ Έχουν μεγάλη περιουσία ε/ Επηρεάζουν τους τοπικούς Τούρκους αξιωματούχους 4. Οι έμποροι και οι караβοκέρηδες: α/ Αποκτούν οικονομική δύναμη β/ Ενδιαφέρονται για τις ιδέες του διαφωτισμού → ιδρύουν σχολεία, τυπώνουν βιβλία και άλλα έντυπα, δίνουν υποτροφίες 5. Οι κλέφτες: α/ Είναι αγρότες που καταφεύγουν στα βουνά και κλέβουν για να μπορέσουν να ζήσουν β/ Υποστηρίζονται από τον αγροτικό πληθυσμό 6. Αρματολοί: Ένοπλοι που τους οργανώνει το οθωμανικό κράτος για να τηρεί την τάξη (Συχνά κλέφτες γίνονται αρματολοί ή το αντίθετο) 7. Αγρότες (80%): Καλλιεργούν κτήματα που ανήκουν σε Τούρκους (κυρίως) 8. Απασχολούμενοι στο εμπόριο - ναύτες

Β/ Κινήματα εναντίον της οθωμανικής κυριαρχίας

Ερώτ. 3: <i>Ποια ελληνικά κινήματα γίνονται εναντίον των Τούρκων;</i>	1.	1770: Ορλοφικά	Πελοπόννησος : Αδελφοί Ορλόφ	Ήττα: λόγοι: α/Μικρή συμμετοχή Ελλήνων β/Μικρός αριθμός ρωσικών πολεμικών πλοίων
	2.		Αιγαίο : Λάμπρος Κατσώνης	Ήττα
	3.	1803:	Σούλι (Ήπειρος)	Ήττα + εγκατάλειψη περιοχής

Γ/ Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός

Ερώτ. 4: <i>Από πού εμπνέεται ο νεοελληνικός διαφωτισμός; Ποιες είναι οι αρχές του;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Επαφή ελληνισμού με τις ιδέες του Διαφωτισμού, μέσω των παροικιών, των εμπόρων και των Ελλήνων ταξιδιωτών στην Ευρώπη 2. Η λογική μπορεί να εξηγήσει αλλά και να αλλάξει τον κόσμο 3. Η παιδεία θα οδηγήσει στην ελευθερία με τη: α/Διδασκαλία θετικών επιστημών β/Διδασκαλία σε λαϊκή γλώσσα 4. Θαυμασμός του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού : οδηγεί στην ελευθερία
Ερώτ. 5: <i>Ποιοι είναι ενάντιοι στον νεοελληνικό διαφωτισμό και γιατί;</i>	Απόρριψη των ιδεών του Νεοελληνικού Διαφωτισμού από συντηρητικούς λόγιους (=άνθρωποι των γραμμάτων) που συνδέονται με την εκκλησία. Αυτοί πιστεύουν ότι η εκπαίδευση πρέπει: α/ να βασίζεται σε εκκλησιαστικά κείμενα β/ να κάνει γνωστή μόνο τη θρησκευτική παράδοση γ/ να γίνεται σε αρχαίζουσα γλώσσα

Υποστηρικτές του Νεοελληνικού Διαφωτισμού:

Ερώτ. 6: <i>Τι γνωρίζετε για το Ρήγα Βελεστινλή;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ρήγας Βελεστινλής (ή Φεραίος): (προδίδεται και σκοτώνεται για τις ιδέες του). Έργο του: «Νέα Πολιτική Διοίκηση»: Επηρεασμένο από τις ιδέες των Γάλλων. Υποστηρίζει: α/ Τη δημιουργία «Ελληνικής Δημοκρατίας» σε όλη τη Βαλκανική αντικαθιστώντας την Οθωμανική αυτοκρατορία. β/ Την ισονομία και ισοπολιτεία των κατοίκων της ελληνικής δημοκρατίας
Ερώτ. 7: <i>Τι γνωρίζετε για τον Αδαμάντιο Κοραή;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Αδαμάντιος Κοραής: Υποστηρίζει: α/ Τις φιλελεύθερες ιδέες της γαλλικής επανάστασης β/ Ότι η παιδεία θα φέρει την ελευθερία γ/ Τη δημοτική αλλά αφού αφαιρεθούν κάποιες λαϊκές και κάποιες ξένες λέξεις

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1820 - 1821 ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Αντίδραση των λαών της Ευρώπης στις αποφάσεις του συνεδρίου της Βιέννης

1. Πολιτικές διεκδικήσεις:

Ερώτ. 1: <i>Ποια αιτήματα θέτουν οι λαοί στο συνέδριο της Βιέννης;</i>	Αιτήματα: α/ Σύνταγμα β/ Κοινοβουλευτικοί θεσμοί γ/ Αναγνώριση ατομικών ελευθεριών δ/ Αναγνώριση πολιτικών δικαιωμάτων		
Ερώτ. 2: <i>Ποια πολιτικά ρεύματα υπάρχουν στο συνέδριο της Βιέννης;</i>	Τρία πολιτικά ρεύματα: 1. Μετριοπαθείς φιλελεύθεροι που ζητούν: α/ Συνταγματική μοναρχία β/ Εκλογικό δικαίωμα σε όσους έχουν περιουσία 2. Ριζοσπάστες δημοκρατικοί που ζητούν: α/ Αβασίλευτη δημοκρατία β/ Πολιτικά δικαιώματα σε όλους τους ενήλικους άνδρες γ/ Προστασία των αδύναμων κοινωνικών ομάδων 3. Σοσιαλιστές που ζητούν: α/ Οικονομική και κοινωνική ισότητα		
2. Εθνικές διεκδικήσεις:			
Ερώτ. 3: <i>Τι είναι η «αρχή των εθνότητων»; Από πού αντλούνται οι θέσεις της;</i>	Συγκέντρωση όλων των ομοεθνών σε ένα κράτος (Μέχρι τότε κάποιοι πληθυσμοί που θεωρούσαν ότι είναι έθνη δε διέθεταν κράτη) → Αρχή εθνότητων = α/ πληθυσμοί που ανήκουν στο ίδιο έθνος έχουν το δικαίωμα να ιδρύσουν ενιαίο κράτος β/ πληθυσμοί που κατοικούν μέσα σε ένα κράτος αλλά αποτελούν άλλο έθνος έχουν το δικαίωμα να αποσχιστούν (= να φύγουν) γ/ όρια κράτους = όρια έθνους Οι θέσεις αυτές αντλούνται από 2 πηγές: 1. Γαλλική επανάσταση : αναγνώριση έθνους ως πηγή όλων των εξουσιών 2. Άρνηση γαλλικής κυριαρχίας (σε άλλες χώρες της Ευρώπης)		
Ερώτ. 4: <i>Τι σημαίνει «έθνος» για τη Γερμανία;</i>	Γερμανία : έθνος = διαχρονική κοινότητα που βασίζεται σε τρία στοιχεία: 1. Κοινή ιστορία (κοινό ιστορικό παρελθόν) 2. Κοινή γλώσσα 3. Κοινή θρησκεία		
Ερώτ. 5: <i>Σε ποιες χώρες της Ευρώπης έχουμε κινήματα; Πού καταλήγουν;</i>	Πολιτικές + εθνικές διεκδικήσεις → γέννηση 3 επαναστατικών ρευμάτων στην Ευρώπη: 1820-1821, 1830, 1848. 1820-1821: 1. Αμφισβήτηση των αποφάσεων του συνεδρίου της Βιέννης 2. Επαναστατικό ρεύμα στη νότια μεσογειακή Ευρώπη: Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα		
	1. Ισπανία (1820):	2. Ιταλία (1820-1821):	3. Ελλάδα (1821):
	α/ Εξέγερση κατά του βασιλιά Φερδινάνδου Ζ΄ β/ Εμφύλιος πόλεμος (ως το 1823) γ/ Καταστολή της επανάστασης από το γαλλικό στρατό με εντολή της Ιερής Συμμαχίας	α/ Επανάσταση καρμπονάρων σε διάφορα μέρη της Ιταλίας εναντίον της αυστριακής κυριαρχίας. Ζητούν εθνική ελευθερία και συνταγματικές μεταρρυθμίσεις β/ Καταστολή της επανάστασης	Πρώτο πετυχημένο εθνικό κίνημα → δημιουργία ανεξάρτητου κράτους

ΕΝΟΤΗΤΑ 7
Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΚΑΙ Η ΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΔΟΥΝΑΒΙΕΣ ΗΓΕΜΟΝΙΕΣ

<u>Η ίδρυση και η ανάπτυξη της Φιλικής Εταιρείας</u>					
<p>Ερώτ. 1: <i>Τι είναι η Φιλική εταιρεία; Πώς λειτουργούν τα μέλη της; Ποιοι είναι οι πρωτεργάτες της;</i></p>	<p><u>Φιλική εταιρεία:</u> Μυστική οργάνωση που δημιουργείται στην Οδησό της Ρωσίας το 1814 για να προετοιμάσει την ελληνική επανάσταση</p> <p><u>Μέλη:</u> 1. Αρχικά είναι δοκιμαστικά. Γίνονται μόνιμα μετά από όρκο πίστης και αφοσίωσης στην οργάνωση (Παράβαση όρκου = θάνατος). 2. Χρησιμοποιούν ψευδώνυμα και επικοινωνούν με κρυπτογραφικό αλφάβητο 3. Προέρχονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες 4. Οι γυναίκες γίνονται δεκτές μόνο κατ' εξαίρεση</p> <p><u>Πρωτεργάτες:</u> Ξάνθος, Σκουφάς, Τσακάλωφ, Αναγνωστόπουλος</p>				
<p>Ερώτ. 2: <i>Τι ευνοεί και τι εμποδίζει τη Φιλική εταιρεία να πετύχει το σκοπό της;</i></p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">-</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">+</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="vertical-align: top;"> 1. Διάσπαρτος ελληνισμός σε ευρύ γεωγραφικό χώρο 2. Απαραίτητη η απόλυτη μυστικότητα 3. Δισταγμός από τους Έλληνες επειδή προηγούμενα ελληνικά κινήματα απέτυχαν 4. Δυσκολία κινητοποίησης ανθρώπων από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, με διαφορετικά συμφέροντα </td> <td style="vertical-align: top;"> 1. Εσωτερικά προβλήματα στην οθωμανική αυτοκρατορία λόγω της διάδοσης των ιδεών της γαλλικής επανάστασης στην Ελλάδα 2. Πολλοί Έλληνες θέλουν ανεξάρτητο ελληνικό κράτος </td> </tr> </tbody> </table>	-	+	1. Διάσπαρτος ελληνισμός σε ευρύ γεωγραφικό χώρο 2. Απαραίτητη η απόλυτη μυστικότητα 3. Δισταγμός από τους Έλληνες επειδή προηγούμενα ελληνικά κινήματα απέτυχαν 4. Δυσκολία κινητοποίησης ανθρώπων από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, με διαφορετικά συμφέροντα	1. Εσωτερικά προβλήματα στην οθωμανική αυτοκρατορία λόγω της διάδοσης των ιδεών της γαλλικής επανάστασης στην Ελλάδα 2. Πολλοί Έλληνες θέλουν ανεξάρτητο ελληνικό κράτος
-	+				
1. Διάσπαρτος ελληνισμός σε ευρύ γεωγραφικό χώρο 2. Απαραίτητη η απόλυτη μυστικότητα 3. Δισταγμός από τους Έλληνες επειδή προηγούμενα ελληνικά κινήματα απέτυχαν 4. Δυσκολία κινητοποίησης ανθρώπων από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, με διαφορετικά συμφέροντα	1. Εσωτερικά προβλήματα στην οθωμανική αυτοκρατορία λόγω της διάδοσης των ιδεών της γαλλικής επανάστασης στην Ελλάδα 2. Πολλοί Έλληνες θέλουν ανεξάρτητο ελληνικό κράτος				
<p>Ερώτ. 3: <i>Ποιοι είναι οι ηγέτες της Φιλικής εταιρείας;</i></p>	<p><u>Ηγεσία = Αόρατη Αρχή:</u> Μυστική</p> <p>Επειδή οι ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας κατάλαβαν ότι οι ίδιοι δεν είναι γνωστοί, για να εμπνεύσουν τους Έλληνες, απευθύνονται σε γνωστούς, επιφανείς Έλληνες → Αλέξανδρος Υψηλάντης (ρώσος ανώτερος αξιωματικός) = Γενικός Επίτροπος της Αρχής</p>				
<u>Η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις Ηγεμονίες</u>					
<p>Ερώτ. 4: <i>Γιατί η ελληνική επανάσταση ξεκινά από τις ηγεμονίες;</i></p>	<p>α/ <u>Η ελληνική επανάσταση κηρύσσεται στις παραδουνάβιες ηγεμονίες (Ρουμανία) γιατί:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δεν υπάρχει τουρκικός στρατός 2. Βορειότερα υπάρχει ρωσικός στρατός που θα μπορούσε να βοηθήσει 3. Ελπίζουν στη βοήθεια βαλκάνιων ηγεμόνων (δεν την παίρνουν) 				
<p>Ερώτ. 5: <i>Τι γνωρίζετε για την α' φάση της ελληνικής επανάστασης;</i></p>	<p>β/ <u>Α' Φάση επανάστασης</u></p> <p>Ο Υψηλάντης:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. από τη Ρωσία, περνά τον ποταμό Προύθο, μπαίνει στις Ηγεμονίες και στις 24 Φεβρουαρίου 1821 κηρύσσει την επανάσταση στο Ιάσιο της Βλαχίας (Ρουμανία). 2. αφήνει να εννοηθεί ότι τον υποστηρίζει η Ρωσία 3. συγκροτεί το στράτευμά του 				

<p>Ερώτ. 6. <i>Ποια προβλήματα υπάρχουν κατά την α' φάση της ελληνικής επανάστασης;</i></p>	<p><u>Προβλήματα:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι Έλληνες των Ηγεμονιών δε βοηθούν οικονομικά → δε συγκροτείται στράτευμα 2. Ο τσάρος αποκηρύσσει την επανάσταση και επιτρέπει στους Τούρκους να μπουν στις Ηγεμονίες και να καταστείλουν την επανάσταση 3. Ο σουλτάνος πιέζει τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε' να αφορίσει τους επαναστάτες 4. Ο ηγέτης των Ηγεμονιών Βλαντιμηρέσκου που αρχικά φάνηκε να βοηθά, εκτελείται ως προδότης
<p>Ερώτ. 7: <i>Τι γνωρίζετε για τη β' φάση της ελληνικής επανάστασης;</i></p>	<p><u>γ/ Β' Φάση επανάστασης</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο Υψηλάντης συνεχίζει τον αγώνα παρά τις δυσκολίες 2. Μάχη στο Δραγατσάνι (7 Ιουνίου 1821). Διακρίνεται ο Ιερός Λόχος (= εθελοντές φοιτητές): ήττα και σύλληψη Υψηλάντη στην Αυστρία 3. Σεπτέμβριος 1821: ήττα τελευταίων αγωνιστών. Επικεφαλής: Γιωργάκης Ολύμπιος και Ιωάννης Φαρμάκης

ΕΝΟΤΗΤΑ 8
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (1821-1827)

Η ευνοϊκή συγκυρία:							
Ερωτ. 1: <i>Γιατί ήταν ευνοϊκότερο να ξεκινήσει η επανάσταση στη νότια Ελλάδα;</i>	<p>Καλύτερες προϋποθέσεις επιτυχίας της ελληνικής επανάστασης στη νότια Ελλάδα γιατί εκεί ετοιμάζουν τον πόλεμο οι Φιλικοί και εκεί υπάρχουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περισσότεροι Έλληνες 2. Λιγότερα οθωμανικά στρατεύματα 3. Κλέφτες που έχουν όπλα 4. Αρματωμένα πλοία 5. Έμπειροι στον πόλεμο Έλληνες 6. Βουνά που διευκολύνουν τον κλεφτοπόλεμο 						
Επαναστατικές εστίες:							
Ερωτ. 2: <i>Γιατί η επανάσταση δεν μπορούσε να συνεχιστεί σε όλη την Ελλάδα;</i>	<p>Επανάσταση ξεσπά σε πολλά σημεία σε ολόκληρη την Ελλάδα. Όμως κάποιες περιοχές, επειδή είναι πεδινές, επιτρέπουν τη γρήγορη αντίδραση του τουρκικού στρατού κι έτσι, εκεί η επανάσταση καταστέλλεται. Συνεχίζεται όμως στην Πελοπόννησο, στη Στερεά Ελλάδα και σε ορισμένα νησιά του Αιγαίου</p>						
Ερωτ. 3: <i>Πώς διαρθρώνεται ο ελληνικός στρατός; Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι οπλαρχηγοί;</i>	<p><u>Διάρθρωση ελληνικού στρατού:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Οπλαρχηγοί:</u> Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, Μάρκος Μπότσαρης, Κωνσταντίνος Κανάρης, Ανδρέας Μιαούλης, Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, Μαντώ Μαυρογένους 2. <u>Αγωνιστές</u> (χωρίς κεντρική εξουσία) 						
Η φάση των επιτυχιών:							
Ερωτ. 4: <i>Ποιες είναι οι επαναστατικές ενέργειες των Ελλήνων στη στεριά και πώς αντιδρούν οι Τούρκοι;</i>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">Ενέργειες Ελλήνων</th> <th style="width: 5%;"></th> <th style="width: 45%;">Αντιδράσεις Τούρκων</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <p><u>Στη στεριά:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περιορισμός των Τούρκων στα κατά τόπους φρούρια 2. Κατάληψη πελοποννησιακών πόλεων (Καλαμάτα, Πάτρα) 3. Γενναία αντίσταση στη Στερεά Ελλάδα κατά τουρκικών στρατευμάτων (Γραβιά, Αλαμάνο, Αθ. Διάκος, : Οδ. Ανδρούτσος) 4. Ενίσχυση ελληνικών θέσεων στην Πελοπόννησο 5. Άλωση της Τριπολιτσάς με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη 6. Νίκη των ελληνικών δυνάμεων με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη στα Δερβενάκια, ενάντια στη στρατιά του Δράμαλη </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">→</td> <td> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σκληρά αντίποινα σε βάρος αμάχων Ελλήνων στην Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Θράκη, Κύπρο και αλλού 2. Απαγχονισμός Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄ </td> </tr> </tbody> </table>	Ενέργειες Ελλήνων		Αντιδράσεις Τούρκων	<p><u>Στη στεριά:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περιορισμός των Τούρκων στα κατά τόπους φρούρια 2. Κατάληψη πελοποννησιακών πόλεων (Καλαμάτα, Πάτρα) 3. Γενναία αντίσταση στη Στερεά Ελλάδα κατά τουρκικών στρατευμάτων (Γραβιά, Αλαμάνο, Αθ. Διάκος, : Οδ. Ανδρούτσος) 4. Ενίσχυση ελληνικών θέσεων στην Πελοπόννησο 5. Άλωση της Τριπολιτσάς με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη 6. Νίκη των ελληνικών δυνάμεων με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη στα Δερβενάκια, ενάντια στη στρατιά του Δράμαλη 	→	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σκληρά αντίποινα σε βάρος αμάχων Ελλήνων στην Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Θράκη, Κύπρο και αλλού 2. Απαγχονισμός Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄
Ενέργειες Ελλήνων		Αντιδράσεις Τούρκων					
<p><u>Στη στεριά:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περιορισμός των Τούρκων στα κατά τόπους φρούρια 2. Κατάληψη πελοποννησιακών πόλεων (Καλαμάτα, Πάτρα) 3. Γενναία αντίσταση στη Στερεά Ελλάδα κατά τουρκικών στρατευμάτων (Γραβιά, Αλαμάνο, Αθ. Διάκος, : Οδ. Ανδρούτσος) 4. Ενίσχυση ελληνικών θέσεων στην Πελοπόννησο 5. Άλωση της Τριπολιτσάς με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη 6. Νίκη των ελληνικών δυνάμεων με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη στα Δερβενάκια, ενάντια στη στρατιά του Δράμαλη 	→	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σκληρά αντίποινα σε βάρος αμάχων Ελλήνων στην Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Θράκη, Κύπρο και αλλού 2. Απαγχονισμός Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄ 					

<p>Ερωτ. 5: <i>Ποιες είναι οι ενέργειες των Ελλήνων στη Θάλασσα και πώς αντιδρούν οι Τούρκοι;</i></p>	<p><u>Στη Θάλασσα:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρεμπόδιση κινήσεων τουρκικού στόλου 2. Υποστήριξη χερσαίων δυνάμεων 3. Συμμετοχή σε πολιορκίες παραλιακών φρουρίων 4. Ανατίναξη τουρκικής ναυαρχίδας στη Χίο με επικεφαλής τον Κανάρη 5. Ναυμαχία του Γέροντα: Νίκη του ελληνικού στόλου ενάντια στον τουρκικό, με επικεφαλής τον Α. Μιαούλη 	<p>→</p> <p>←</p> <p>←</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Κατάληψη Χίου 4. Σφαγή ελληνικού πληθυσμού 5. 1824: Συμφωνία σουλτάνου με τον ηγεμόνα της Αιγύπτου Μοχάμετ Άλι για καταστολή της επανάστασης: Αντάλλαγμα: Κρήτη και Πελοπόννησος → <ol style="list-style-type: none"> α. Καταστολή επανάστασης στην Κρήτη β. Καταστροφή της Κάσου γ. Καταστροφή των Ψαρών
---	--	----------------------------	--

Η φάση της κάμψης:

<p>Ερωτ. 6: <i>Ποια γεγονότα οδηγούν σε κάμψη την ελληνική επανάσταση; Ποια είναι η τελική έκβαση;</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αποβίβαση στην Πελοπόννησο ισχυρού στρατού με επικεφαλής τον Ιμπραήμ (Αιγύπτιος) → <ol style="list-style-type: none"> α/ Κάμψη ελληνικών δυνάμεων β/ Μάιος 1825: Μάχη στο Μανιάκι: Ηρωική προσπάθεια Παπαφλέσσα → Ήττα γ/ Ιούνιος 1825: Μάχη στους Μύλους: Δημήτριος Υψηλάντης, Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης και Μακρυγιάννης πλήττουν τις δυνάμεις του Ιμπραήμ. 2. Πολιορκία Μεσολογγίου → Έξοδος και σφαγή πολιορκημένων → Επανάσταση σε κίνδυνο 3. Στρατιωτικές επιχειρήσεις στη Στερεά Ελλάδα με επικεφαλής τον Γ. Καραϊσκάκη 4. Πολιορκία και κατάληψη της Ακρόπολης της Αθήνας από τους Τούρκους → φόβος ότι η επανάσταση έσβησε <p>→ Συνθήκη Λονδίνου (Ιούλιος 1827): απόφαση Δυνάμεων (Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας) για ειρήνευση και δημιουργία ελληνικού κράτους</p>
--	--

ΕΝΟΤΗΤΑ 9
ΠΡΩΤΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ

Μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα	
Ερωτ. 1 <i>Τι χρειάζεται η ελληνική επανάσταση για να μπορέσει να εδραιωθεί;</i>	Για να εδραιωθεί η επανάσταση χρειάζεται: 1. Πολεμική προσπάθεια + Ανεφοδιασμός των στρατευμάτων 2. Πολιτική οργάνωση των περιοχών που απελευθερώνονται 3. Διαχείριση εθνικών κτημάτων (= κτήματα των οθωμανών που περνούν στα ελληνικά χέρια).
Ερωτ. 2 <i>Τι είναι οι τοπικοί οργανισμοί; Ποιοι είναι τα μέλη τους;</i>	Τοπικοί οργανισμοί = τοπικές «κυβερνήσεις» με σκοπό να διαχειριστούν τα ελληνικά πλέον κτήματα και να λύσουν τα προβλήματα της επανάστασης. Μέλη τοπικών οργανισμών: 1. Φαναριώτες 2. Προεστοί 3. Ιεράρχες
Ερωτ. 3 <i>Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι τοπικοί οργανισμοί;</i>	Σημαντικότεροι τοπικοί οργανισμοί: 1. Πελοποννησιακή γερουσία 2. Γερουσία της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος (Δ. Στερεά Ελλάδα). Επικεφαλής: Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος 3. Άρειος Πάγος (Ανατ. Στερεά Ελλάδα). Επικεφαλής: Θεόδωρος Νέγρης
Ερωτ. 4 <i>Ποια προβλήματα δημιουργούνται μετά την άφιξη του Δημητρίου Υψηλάντη;</i>	Προβλήματα + διαμάχες: 1. Άφιξη Δημητρίου Υψηλάντη στην Πελοπόννησο (καλοκαίρι 1821) για να αναλάβει την ηγεσία του αγώνα + Συσπείρωση (= συγκέντρωση) γύρω του οπλαρχηγών και Φιλικών (που κατηγορούν τα μέλη των τοπικών οργανώσεων ότι θέλουν την εξουσία για τον εαυτό τους) 2. Άρνηση προεστών να συνεργαστούν με τον Υψηλάντη 3. Παρέμβαση Κολοκοτρώνη → επίλυση διαμάχης
Εθνοσυνελεύσεις	
Ερωτ. 5 <i>Ποιες ανάγκες οδηγούν στις εθνοσυνελεύσεις;</i>	Ανάγκη ενιαίας διεύθυνσης του αγώνα → 1. Κατάργηση τοπικών οργανισμών + Δημιουργία κεντρικής διοίκησης 2. Προκήρυξη εκλογών για την ανάδειξη παραστατών (= εκπροσώπων) του λαού = Εθνική Συνέλευση
Ερωτ. 6 <i>Ποιες αποφάσεις παίρνει η Α' Εθνοσυνέλευση;</i>	Α' Εθνοσυνέλευση (Επίδαυρος) = Εθνοσυνέλευση της Επίδαυρου: <u>Ψήφιση πρώτου ελληνικού συντάγματος = Σύνταγμα της Επίδαυρου:</u> 1. Ανακήρυξη της ελληνικής ανεξαρτησίας 2. Θέσπιση της αβασίλευτης δημοκρατίας 3. Δήλωση της επανάστασης ως «εθνικής» και όχι «κοινωνικής» 4. Διοίκηση από δύο σώματα με ετήσια θητεία: α/ Εκτελεστικό (5 μέλη). Πρόεδρος: Αλ. Μαυροκορδάτος β/ Βουλευτικό (70 μέλη, κυρίως προεστοί). Πρόεδρος: Δημ. Υψηλάντης

<p>Ερωτ. 7 Ποιες αποφάσεις παίρνει η Β' Εθνοσυνέλευση;</p>	<p>Β' Εθνοσυνέλευση (Άστρος Κυνουρίας) (άνοιξη 1823)</p> <ol style="list-style-type: none"> Μικρή τροποποίηση του συντάγματος της Επιδαύρου = νόμος της Επιδαύρου Κατάργηση τοπικών οργανισμών Κατάργηση του αξιώματος του αρχιστράτηγου Πρόεδρος του Βουλευτικού: Μαυροκορδάτος
<p>Ο εμφύλιος πόλεμος</p>	
<p>Ερωτ. 8 Ποιοι λόγοι οδηγούν τους Έλληνες σε εμφύλιο πόλεμο;</p>	<p>Φθινόπωρο 1823: Εμφύλιος πόλεμος: <u>Λόγοι</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ποιος θα πάρει την εξουσία; Αντίθεση ανάμεσα στους κυβερνόντες πριν την επανάσταση, και στους αγωνιστές που πολέμησαν και τώρα θέλουν να συμμετέχουν στα κοινά Τοπικιστικές αντιθέσεις Διαφωνίες για τη διαχείριση του δανείου που πήραν από την Αγγλία Προσωπικές αντιπαλότητες και φιλοδοξίες
<p>Ερωτ. 9 Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα κατά τον εμφύλιο πόλεμο;</p>	<p><u>Γεγονότα</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> Σύγκρουση παράταξης Κολοκοτρώνη (αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού) και αυτής του Μαυροκορδάτου (πρόεδρου του Βουλευτικού) → Υποχώρηση του Κολοκοτρώνη όταν οι πρόκριτοι της Πελοποννήσου και της Ύδρας υποστηρίζουν τον Μαυροκορδάτο Συμμαχία Μαυροκορδάτου και Υδραίων με Κωλέττη: επηρεάζουν οπλαρχηγούς της Στερεάς Ελλάδας → Αποκλεισμός Πελοποννησίων από την εξουσία, υποχώρηση και συνθηκολόγηση όταν η Πελοπόννησος λεηλατείται από τους Στερεοελλαδίτες → Φυλάκιση Κολοκοτρώνη και Ανδρούτσου
<p>Ερωτ. 10 Ποιες αποφάσεις παίρνει η Γ' Εθνοσυνέλευση;</p>	<p>Γ' Εθνοσυνέλευση</p> <p>Πρώτη σύγκλιση: Επίδαυρος, 1826. Διάλυση μετά την πτώση του Μεσολογγίου</p> <p>Δεύτερη σύγκλιση: Τροιζήνα, 1827. Αποφάσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> Εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδος (Θητεία 7 ετών) Ψήφιση Συντάγματος της Ελλάδος (το πιο δημοκρατικό της εποχής του)

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΝ

<p>Α' Εθνοσυνέλευση Επίδαυρος</p>	<p><u>Ψήφιση πρώτου ελληνικού συντάγματος = Σύνταγμα της Επιδαύρου:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Ανακήρυξη της ελληνικής ανεξαρτησίας Θέσπιση της αβασίλευτης δημοκρατίας Δήλωση της επανάστασης ως «εθνικής» και όχι «κοινωνικής» Διοίκηση από δύο σώματα με ετήσια θητεία: <ul style="list-style-type: none"> α/ Εκτελεστικό (5 μέλη). Πρόεδρος: Αλ. Μαυροκορδάτος β/ Βουλευτικό (70 μέλη, κυρίως προεστοί). Πρόεδρος: Δημ. Υψηλάντης
<p>Β' Εθνοσυνέλευση Άστρος Κυνουρίας 1823</p>	<ol style="list-style-type: none"> Μικρή τροποποίηση του συντάγματος της Επιδαύρου = νόμος της Επιδαύρου Κατάργηση τοπικών οργανισμών Κατάργηση του αξιώματος του αρχιστράτηγου Πρόεδρος του Βουλευτικού: Μαυροκορδάτος
<p>Γ' Εθνοσυνέλευση α/ Επίδαυρος, 1826 β/ Τροιζήνα, 1827</p>	<ol style="list-style-type: none"> Εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδος (Θητεία 7 ετών) Ψήφιση Συντάγματος της Ελλάδος (το πιο δημοκρατικό της εποχής του)

ΕΝΟΤΗΤΑ 10
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

Ελληνική επανάσταση και ευρωπαϊκή διπλωματία (1821-1826)	
<p>Ερωτ. 1 <i>Γιατί είναι δύσκολες, στην αρχή, οι συνθήκες για την ελληνική επανάσταση;</i></p>	<p>Οι Έλληνες προσπαθούν να εξασφαλίσουν τη συμπαράσταση των Μεγάλων Δυνάμεων της Ευρώπης για τον αγώνα τους, όμως οι συνθήκες είναι δύσκολες γιατί:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μόλις έχει τελειώσει ο πόλεμος με το Ναπολέοντα 2. Βρίσκονται στην περίοδο της παλινόρθωσης (= να ξαναοργανωθούν) 3. Θέλουν ηρεμία στην Ευρώπη και όχι τη διάλυση της οθωμανικής αυτοκρατορίας, από φόβο ότι αυτό θα προκαλέσει αναταραχές και στις δικές τους χώρες (η ελληνική επανάσταση ήταν μέρος του ανατολικού ζητήματος (= τι θα απογίνει η οθωμανική αυτοκρατορία μετά την κατάρρευσή της))
<p>Ερωτ. 2 <i>Ποια είναι η αρχική στάση της Ρωσίας και της Αγγλίας απέναντι στην ελληνική επανάσταση;</i></p>	<p>A/ Στάση Ρωσίας:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Ρωσία καταδικάζει την ελληνική επανάσταση στις Ηγεμονίες 2. Ευνοϊκότερη πολιτική ύστερα από επέμβαση του Ι. Καποδίστρια (υπουργός εξωτερικών της Ρωσίας) 3. Αρχές 1824: σχέδιο των τριών τμημάτων = σχηματισμός τριών αυτόνομων ελληνικών ηγεμονιών ← απορρίπτεται από Έλληνες και σουλτάνο <p>B/ Στάση Αγγλίας: Αναγνώριση των Ελλήνων ως εμπόλεμη δύναμη χάρη στον Τζ. Κάνιγκ (φιλέλληνας άγγλος υπουργός εξωτερικών) θεωρώντας ότι το ελληνικό κράτος θα μπορούσε να είναι χρήσιμος συνεργάτης στη νοτιοανατολική Μεσόγειο</p>
<p>Ερωτ. 3 <i>Πώς κινείται η Ελλάδα μετά τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων και τι συνέπειες έχει η κίνηση αυτή;</i></p>	<p>Γ/ Ελληνικές κινήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δανεισμός χρημάτων από δύο αγγλικές τράπεζες 2. Υπογραφή πράξης προστασίας = αποδοχή παροχής προστασίας από την Αγγλία (δεν υπέγραψε ο Δ. Υψηλάντης) <p>Συνέπειες: Ανάμειξη Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας στα ελληνικά πράγματα → Δημιουργία τριών αντίστοιχων κομμάτων :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αγγλικό κόμμα: Μαυροκορδάτος 2. Γαλλικό κόμμα: Κωλέττης 3. Ρωσικό κόμμα: Μεταξάς, Κολοκοτρώνης
Το κίνημα του φιλελληνισμού	
<p>Ερωτ. 4 <i>Ποιοι λόγοι οδηγούν στην ανάπτυξη φιλελληνικού κινήματος και τι συνέπειες έχουν;</i></p>	<p>Ανάπτυξη κινήματος συμπαράστασης προς τους Έλληνες σε Ευρώπη και Αμερική. Λόγοι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η ελληνική επανάσταση εκφράζει τις ιδέες του γαλλικού Διαφωτισμού 2. Θαυμασμός του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού 3. Αποδοκιμασία των βιαιοτήτων των Τούρκων εις βάρος αμάχων ελλήνων 4. Οι ελληνικές επιτυχίες κατά τη διάρκεια του αγώνα <p>Συνέπειες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ηθική και χρηματική συμπαράσταση στους Έλληνες 2. Προσωπική συμμετοχή ξένων στην επανάσταση και θυσία ακόμα και της ζωής τους (π.χ. Λόρδος Μπάιρον στο Μεσολόγγι)

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830)

	Ημερομηνία	Γεγονός	Συμμετέχοντες	Συνέπεια
Ερωτ. 5 <i>Αναφέρετε τα γεγονότα που οδηγούν στη δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους;</i>	Ιούλιος 1827	Ιουλιανή συνθήκη του Λονδίνου	Αγγλία Γαλλία Ρωσία	1. Ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους 2. Άρνηση σουλτάνου
	Οκτώβριος 1827	Ναυμαχία του Ναβαρίνου	Αγγλία Γαλλία Ρωσία	Νίκη Δυνάμεων
	1828-1829	Ρωσοτουρκικός πόλεμος	Ρωσία ≠ Τουρκία	1. Ήττα Τουρκίας 2. Συνθήκη Ανδριανούπολης : Αποδοχή των αποφάσεων των Δυνάμεων για το ελληνικό ζήτημα από το σουλτάνο
	Φεβρουάριος 1830	Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας = Πρόταση δημιουργίας ελληνικού κράτους	Αγγλία Γαλλία	1. Η Ελλάδα = ανεξάρτητο κράτος με προσωρινά όρια: Συνοριακή γραμμή που ορίζεται από τους ποταμούς Αχελώο και Σπερχειό 2. Ηγεμόνας = πρίγκιπας Λεοπόλδος του Σαξ Κόμπουργκ, ο οποίος αρνείται

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΝΟΤΗΤΑ 17

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΩΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1828-1831) Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (1829)

<p>Ερώτ. 1 <i>Σε τι κατάσταση βρίσκεται η Ελλάδα όταν γίνεται κυβερνήτης ο Ιωάννης Καποδίστριας;</i></p>	<p>Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας → κυβερνήτης: Ιωάννης Καποδίστριας Κατάσταση Ελλάδας</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Χώρα ερειπωμένη + λαός σε άσχημη κατάσταση 2. Έλεγχος μεγάλων περιοχών από ληστές και πειρατές 3. Παραμονή αιγυπτιακού στρατού στην Νοτιοδυτική Πελοπόννησο + τουρκικού στη Στερεά Ελλάδα 																		
<p>Ερώτ. 2 <i>Ποιες ενέργειες κάνει ο Καποδίστριας σχετικά με το πολίτευμα και τη διοίκηση;</i></p>	<p><u>Ενέργειες Καποδίστρια που επικυρώνει η Δ' Εθνοσυνέλευση (Άργος)</u> Α. Πολίτευμα και διοίκηση</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δεν εφαρμόζει το σύνταγμα της Τροιζήνας 2. Συγκεντρώνει όλες τις εξουσίες στα χέρια του (αναγκαίο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της χώρας) 																		
<p>Ερώτ. 3 <i>Ποιες ενέργειες κάνει ο Καποδίστριας σχετικά με τις ένοπλες δυνάμεις;</i></p>	<p>Β. Ένοπλες δυνάμεις</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Φτιάχνει τακτικό στρατό (για να διώξει τους Τούρκους από τη Στερεά, αλλά και τους ληστές) 2. Ιδρύει το Λόχο των Ευελπίδων (σημερινή σχολή ευελπίδων) 3. Προσπαθεί να οργανώσει πολεμικό ναυτικό 4. Καταπολεμά την πειρατεία 																		
<p>Ερώτ. 4 <i>Ποιες ενέργειες κάνει ο Καποδίστριας σχετικά με την οικονομία;</i></p>	<p>Γ. Οικονομία</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σχηματίζει κρατικό ταμείο με χρήματα Ελλήνων του εξωτερικού και φιλελλήνων 2. Ιδρύει τράπεζα + κόβει νόμισμα (φοίνικας) 3. Περιορίζει τα δημόσια έξοδα 4. Προσπαθεί να εκσυγχρονίσει τη γεωργία με νέα είδη (πατάτα) + νέους τρόπους καλλιέργειας 																		
<p>Ερώτ. 5 <i>Ποιες ενέργειες κάνει ο Καποδίστριας σχετικά με την εκπαίδευση;</i></p>	<p>Δ. Εκπαίδευση Επειδή πιστεύει ότι πρώτα πρέπει να δοθούν οι βασικές γνώσεις και επαγγελματική κατάρτιση ιδρύει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Στην Αίγινα: το ορφανοτροφείο με: <ul style="list-style-type: none"> α/ τρία αλληλοδιδασκτικά σχολεία (δημοτικά με 4 τάξεις) β/ τρία ελληνικά σχολεία (γυμνάσια με 3 τάξεις) γ/ χειροτεχνεία (επαγγελματικές σχολές) δ/ το Πρότυπον Σχολείον (για όσους θα γίνονταν δάσκαλοι στα αλληλοδιδασκτικά) ε/ το Κεντρικόν Σχολείον (για όσους θα συνέχιζαν σπουδές στο εξωτερικό) 2. Στην Τίρυνθα: το Πρότυπον Αγροκήπιον (γεωργική σχολή) 																		
<p>Ερώτ. 6 <i>Με ποια γεγονότα ολοκληρώνεται η ελληνική επανάσταση;</i></p>	<p>Η ολοκλήρωση της επανάστασης 1829</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 5%;"></th> <th style="width: 20%;">Ημερομηνία</th> <th style="width: 20%;">Τόπος</th> <th style="width: 55%;">Γεγονός</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td><u>12-09-1829:</u></td> <td>Πέτρα Βοιωτίας</td> <td>Νικηφόρα μάχη ενάντια στους Τούρκους με επικεφαλής τον Δ. Υψηλάντη</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td><u>1830:</u></td> <td></td> <td>Πρωτόκολλο ανεξαρτησίας: Ελλάδα = ανεξάρτητο κράτος</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td><u>1832:</u></td> <td>Κωνσταντινούπολη</td> <td>Συνθήκη Κωνσταντινούπολης: Διεύρυνση συνόρων → Εδάφη νότιας γραμμής Αμβρακικού - Παγασητικού κόλπου</td> </tr> </tbody> </table>				Ημερομηνία	Τόπος	Γεγονός	1.	<u>12-09-1829:</u>	Πέτρα Βοιωτίας	Νικηφόρα μάχη ενάντια στους Τούρκους με επικεφαλής τον Δ. Υψηλάντη	2.	<u>1830:</u>		Πρωτόκολλο ανεξαρτησίας: Ελλάδα = ανεξάρτητο κράτος	3.	<u>1832:</u>	Κωνσταντινούπολη	Συνθήκη Κωνσταντινούπολης: Διεύρυνση συνόρων → Εδάφη νότιας γραμμής Αμβρακικού - Παγασητικού κόλπου
	Ημερομηνία	Τόπος	Γεγονός																
1.	<u>12-09-1829:</u>	Πέτρα Βοιωτίας	Νικηφόρα μάχη ενάντια στους Τούρκους με επικεφαλής τον Δ. Υψηλάντη																
2.	<u>1830:</u>		Πρωτόκολλο ανεξαρτησίας: Ελλάδα = ανεξάρτητο κράτος																
3.	<u>1832:</u>	Κωνσταντινούπολη	Συνθήκη Κωνσταντινούπολης: Διεύρυνση συνόρων → Εδάφη νότιας γραμμής Αμβρακικού - Παγασητικού κόλπου																

<p>Ερώτ. 7 Ποια μέρη αποτελούν το νέο ελληνικό κράτος;</p>	<p>→ Ελληνικό κράτος = Στερεά Ελλάδα + Πελοπόννησος + νησιά Αργοσαρωνικού + Εύβοια + Κυκλάδες + Σποράδες</p>
<p>Ερώτ. 8 Ποιοι κατηγορούν τον Καποδίστρια και για ποιο λόγο;</p>	<p>Η αντιπολίτευση κατά του Καποδίστρια</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόκριτοι + πλούσιοι + Φαναριώτες + φιλελεύθεροι διανοούμενοι: <ol style="list-style-type: none"> α/ Κατηγορούν τον Καποδίστρια για αυταρχισμό (επειδή είχε στα χέρια του όλες τις εξουσίες) β/ Ζητούν σύνταγμα 2. Αγγλία + Γαλλία θεωρούσαν τον Καποδίστρια όργανο της Ρωσίας και υποκινούν κινήσεις εναντίον του
<p>Ερώτ. 9 Ποιες είναι οι συνέπειες της αντιπολίτευσης κατά του Καποδίστρια;</p>	<p>Συνέπειες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εξεγέρσεις 2. Ο Μιαούλης ανατινάζει πολεμικά πλοία στον Πόρο 3. Στην Ύδρα γίνεται προπαγάνδα για να δολοφονηθεί ο κυβερνήτης } → <ol style="list-style-type: none"> α/ Ο Καποδίστριας φυλακίζει τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη (ως υποκινητή εξεγέρσεων) β/ Οι Κωνσταντίνος και Γεώργιος Μαυρομιχάλης δολοφονούν τον Καποδίστρια (Ναύπλιο)

ΕΝΟΤΗΤΑ 18
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ (1833) ΕΩΣ ΤΗΝ 3^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ (1843)

Η εκλογή και η άφιξη του Όθωνα στην Ελλάδα	
<p>Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν τη δολοφονία του Καποδίστρια;</i></p>	<p>Γεγονότα που ακολουθούν τη δολοφονία Ιωάννη Καποδίστρια:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εμφύλιος πόλεμος 2. Επέμβαση Μεγάλων Δυνάμεων (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) 3. Βασιλιάς της Ελλάδος = Όθωνας (17 χρονών) 4. Πολίτευμα = απόλυτη μοναρχία 5. Δάνειο από τις Μεγάλες Δυνάμεις στην Ελλάδα (60.000.000 φράγκα)
Η περίοδος της Αντιβασιλείας (1833-1835)	
<p>Ερώτ. 2 <i>Τι είναι η Αντιβασιλεία και ποιοι την σκούν;</i></p>	<p>Αντιβασιλεία = Άσκηση εξουσίας από Βαυαρούς αξιωματούχους (επειδή ο βασιλιάς είναι ανήλικος):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Άρμανσμπεργκ (πρωθυπουργός + υπουργός εξωτερικών) 2. Μάουρερ (αρμόδιος για εκπαίδευση, δικαιοσύνη, εκκλησία) 3. Χάιντεκ (υπεύθυνος για τις ένοπλες δυνάμεις)
<p>Ερώτ. 3 <i>Ποια είναι τα έργα της Αντιβασιλείας και ποια η στάση των Ελλήνων απέναντί της;</i></p>	<p>Έργο της Αντιβασιλείας:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οικοδόμηση σύγχρονου εθνικού κράτους: <ul style="list-style-type: none"> α/ εθνική ανεξαρτησία β/ βασιλική απολυταρχία γ/ συγκεντρωτικό σύστημα διακυβέρνησης: <ul style="list-style-type: none"> i/ 10 νομοί ii/ Πρωτεύουσα η Αθήνα (από το 1834) (για το νέο κράτος = κληρονόμος της αρχαίας Ελλάδας) 2. Στρατός: 3.500 Βαυαροί. Κανένας Έλληνας → στράφηκαν στη ληστεία 3. Δικαιοσύνη: <ul style="list-style-type: none"> α/ Ίδρυση δικαστηρίων β/ Σύνταξη νέων νόμων 4. Εκπαίδευση: <ul style="list-style-type: none"> α/ Πρωτοβάθμια: Δημοτικά σχολεία (7ετής φοίτηση με την αλληλοδιδασκτική μέθοδο) β/ Δευτεροβάθμια: Ελληνικά σχολεία (3 τάξεις στην επαρχία, 4 τάξεις στις πρωτεύουσες των νομών) γ/ Τριτοβάθμια: (1837) Πανεπιστήμιο στην Αθήνα + πολυτεχνικό σχολείο 5. Εκκλησία: <ul style="list-style-type: none"> α/ Κήρυξη της Εκκλησίας της Ελλάδος ως αυτοκέφαλη β/ Κλείσιμο μοναστηριών με μικρό αριθμό μοναχών <p><u>Στάση των Ελλήνων απέναντι στο έργο της Αντιβασιλείας:</u> Δυσπιστία, εχθρότητα, εξεγέρσεις, προσπάθειες ανατροπής</p>

Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα (1835-1843)

Ερώτ. 4

Πώς κυβερνά ο Όθων;

1. Κατάσταση ίδια με την περίοδο της Αντιβασιλείας
  2. Προσπάθεια περιορισμού επιρροής κομμάτων
- } → αντιδράσεις, εξεγέρσεις

Η 3^η Σεπτεμβρίου 1843

Ερώτ. 5

Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα την 3^η Σεπτεμβρίου 1843 και ποια είναι τα αποτελέσματα τους;

Γεγονότα στην Ελλάδα:

1. Επιδείνωση οικονομικής κατάστασης των αγροτών
2. Ανάπτυξη ληστείας στην ύπαιθρο
3. Αδυναμία εξόφλησης των δανείων → επιβολή οικονομικών ελέγχων και περικοπή κρατικών δαπανών από τις Μεγάλες Δυνάμεις
4. Περικοπές στους στρατιωτικούς → Στροφή εναντίον του Όθωνα
5. Γενική κινητοποίηση από όλα τα κόμματα → Ξημερώματα 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 δυνάμεις της φρουράς των Αθηνών και πολλοί πολίτες με επικεφαλής τους Καλλέργη και Μακρυγιάννη συγκεντρώνονται έξω από τα ανάκτορα (σημερινή Βουλή) και απαιτούν σύνταγμα → Προκήρυξη εκλογών για Εθνοσυνέλευση που θα ψήφιζε σύνταγμα

ΕΝΟΤΗΤΑ 19
ΑΠΟ ΤΗΝ 3^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1843 ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ (1862)

Η καθιέρωση της Συνταγματικής μοναρχίας	
Ερώτ. 1 <i>Τι καθιερώνεται με το καινούριο σύνταγμα στην Ελλάδα;</i>	1844: Ψήφιση συντάγματος: 1. Θέσπιση της συνταγματικής μοναρχίας: α/ Άσκηση νομοθετικής εξουσίας: Βασιλιάς + Γερουσία (διορίζεται από το βασιλιά) + Βουλή (εκλέγεται από το λαό) β/ Άσκηση εκτελεστικής εξουσίας: Υπουργοί γ/ Άσκηση δικαστικής εξουσίας: Δικαστές 2. Ατομικές ελευθερίες
Η διαμάχη αυτοχθόνων-ετεροχθόνων	
Ερώτ. 2 <i>Ποιοι Έλληνες ονομάζονται αυτόχθονες, ποιοι ετερόχθονες και γιατί υπάρχει διαμάχη μεταξύ τους;</i>	Αυτόχθονες = Έλληνες γεννημένοι σε περιοχές που εντάχθηκαν στο ελληνικό κράτος Ετερόχθονες = Έλληνες γεννημένοι σε περιοχές εκτός συνόρων του νέου ελληνικού κράτους οι οποίοι λόγω μόρφωσης καταλαμβάνουν πολλές θέσεις στη δημόσια διοίκηση → αντιδρούν οι αυτόχθονες → απόφαση Εθνοσυνέλευσης (στην πλειοψηφία της αυτόχθονες): οι ετερόχθονες: 1. Έχουν το δικαίωμα του Έλληνα πολίτη 2. Δεν μπορούν να διορίζονται σε θέσεις της διοίκησης (εκτός από την εκπαίδευση και το στρατό) 3. Μπορούν να εκλεγούν ως Βουλευτές μόνο σε οικισμό ετεροχθόνων
Η λειτουργία του πολιτεύματος	
Ερώτ. 3 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν την καθιέρωση των κοινοβουλευτικών θεσμών;</i>	Καθιέρωση κοινοβουλευτικών θεσμών Ωστόσο: 1. Υπερεξουσία του βασιλιά 2. Ανάπτυξη δράσης από τα κόμματα χωρίς να είναι επίσημα αναγνωρισμένα 3. Χρήση αθέμιτων μέσων επιρροής των ψηφοφόρων κατά τις εκλογές → Νικητής: Γαλλικό κόμμα (Κωλέττης): 1. Συνεργάζεται με τον Όθωνα 2. Παραβιάζει συχνά το σύνταγμα 3. Αγνοεί τη Βουλή 4. Χρησιμοποιεί χρήματα του κράτους για να εξυπηρετήσει τους ψηφοφόρους του
Μεγάλη Ιδέα και αλυτρωτισμός	
Ερώτ. 4 <i>Τι είναι η Μεγάλη Ιδέα και ποιοι αποκαλούνται αλύτρωτοι;</i>	Μεγάλη Ιδέα (υιοθετείται ως επίσημη κρατική πολιτική) = διεύρυνση των συνόρων για να συμπεριληφθούν στο ελληνικό κράτος οι Αλύτρωτοι (= Έλληνες που βρίσκονται ακόμα υπό Οθωμανική κυριαρχία)
Ο Κριμαϊκός πόλεμος (1854-1856) και ο ελληνισμός	
Ερώτ. 5 <i>Ποιες χώρες εμπλέκονται στον Κριμαϊκό πόλεμο; Ποιες είναι οι κινήσεις της Ελλάδας κατά την περίοδο της διεξαγωγής του;</i>	1854: Ρωσοτουρκικός πόλεμος που λαμβάνει χώρα στη χερσόνησο της Κριμαίας (Αγγλία + Γαλλία υποστηρίζουν το Σουλτάνο) <u>Κινήσεις Ελλάδας κατά τον Κριμαϊκό πόλεμο:</u> Ο Όθωνας βλέπει τον πόλεμο αυτό ως ευκαιρία να διευρύνει τα σύνορα της Ελλάδας → Εξεγέρσεις σε Θεσσαλία, Ήπειρο, Μακεδονία → 1. Κατάληψη Πειραιά από αγγλικά και γαλλικά στρατεύματα 2. Απαίτηση Μεγάλων Δυνάμεων για τήρηση ουδετερότητας της Ελλάδας

<p>Ερώτ. 6 <i>Ποια είναι τα αποτελέσματά του Κριμαϊκού πολέμου και ποιος ο αντίκτυπός τους στην Ελλάδα;</i></p>	<p><u>Αποτελέσματα Κριμαϊκού πολέμου</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ήττα Ρωσίας 2. Οι Μεγάλες Δυνάμεις πιέζουν το Σουλτάνο να διασφαλίσει την ισότητα όλων των πολιτών της οθωμανικής αυτοκρατορίας ανεξαρτήτως φυλής ή θρησκείματος → <ol style="list-style-type: none"> α/ Χάτι Χουμαγιούν (μεταρρυθμίσεις) β/ Ανάπτυξη ελληνισμού στο οθωμανικό κράτος <p><u>Αντίκτυπος στην Ελλάδα:</u> Αποδυνάμωση των τριών κομμάτων (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό) γιατί οι Έλληνες χάνουν την εμπιστοσύνη τους στις Μεγάλες Δυνάμεις</p>
<p><u>Η έξωση του Όθωνα (1862)</u></p>	
<p>Ερώτ. 7 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν στην έξωση του Όθωνα;</i></p>	<p>Πολλοί πολιτικοί πιστεύουν ότι ο Όθωνας δεν έχει να προσφέρει τίποτα άλλο στην Ελλάδα →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Φεβρουάριος 1862: Επανάσταση (Ναυπλιακά) κατά του Όθωνα 2. Οκτώβριος 1862: Στάση της φρουράς της Αθήνας 3. Πτώση του Όθωνα και φυγή του από τη χώρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 20
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ (1862) ΕΩΣ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ (1909)

Ο Γεώργιος Α΄ βασιλιάς των Ελλήνων - Η ενσωμάτωση των Επτανήσων	
Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν την έξωση του Όθωνα;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Έξωση Όθωνα 2. Νέος βασιλιάς: Γουλιέλμος-Γεώργιος Γλίξμπουργκ → Γεώργιος Α΄ 3. Προσφορά Άγγλων προς το νέο βασιλιά: Επτάνησα
Το σύνταγμα του 1864	
Ερώτ. 2 <i>Τι ορίζει το σύνταγμα του 1864;</i>	<p>Νέο σύνταγμα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Θεμελιώνεται πάνω στη δημοκρατική αρχή: λαός = κυρίαρχος παράγοντας του πολιτεύματος 2. Βασιλιάς = ανώτατος άρχοντας → Βασιλευόμενη δημοκρατία 3. Άσκηση νομοθετικής εξουσίας: Βασιλιάς + Βουλή 4. Άσκηση εκτελεστικής εξουσίας: Βασιλιάς + υπουργοί 5. Κατάργηση Γερουσίας 6. Δικαίωμα ψήφου σε όσους είναι από 21 χρονών και πάνω 7. Ανεξαρτησία δικαστικής εξουσίας
Εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις	
Ερώτ. 3 <i>Ποια έργα κάνει ο Αλ. Κουμουνδούρος;</i>	<p><u>Α. Αλέξανδρος Κουμουνδούρος: Πρωθυπουργός (1864-1881)</u></p> <p>Έργα του:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Διανομή αδιάθετων εθνικών γαιών (=κτήματα) 2. Επιδίωξη διεύρυνσης συνόρων 3. Αποστολή ελληνικού στρατού στην Κρήτη για την ενίσχυση της κρητικής επανάστασης → Απομάκρυνση Κουμουνδούρου από Γεώργιο Α΄
Ερώτ. 4 <i>Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει ο κοινοβουλευτισμός κατά τη βασιλεία του Γεωργίου Α΄;</i>	<p><u>Β. Κοινοβουλευτισμός με προβλήματα:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν είναι μόνιμοι → Οι πολίτες πιέζουν τους βουλευτές να τους βάλουν στο δημόσιο → οι βουλευτές ψηφίζουν εκείνον τον πολιτικό αρχηγό που θα διορίσει τους οπαδούς τους (δεν υπάρχουν ακόμα οργανωμένα κόμματα) 2. Ο βασιλιάς ανατρέπει όποια κυβέρνηση διαφωνεί μαζί του
Ερώτ. 5 <i>Τι είναι η «αρχή της δεδηλωμένης»;</i>	<p><u>Γ. Χαρίλαος Τρικούπης: Προσωρινός πρωθυπουργός (1875)</u></p> <p>Πιστεύει ότι πρωθυπουργός πρέπει να διορίζεται αυτός που έχει τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη της Βουλής = «αρχή της δεδηλωμένης».</p>
Ερώτ. 6 <i>Ποιοι είναι οι στόχοι του Χ. Τρικούπη, τι κάνει για να τους πετύχει και ποιες είναι οι συνέπειες;</i>	<p>Στόχοι του:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής (σιδηρόδρομοι, δρόμοι κ.α.) 2. Ανασυγκρότηση ενόπλων δυνάμεων 3. Θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων πρόσληψης στο δημόσιο 4. Ειρηνική συμβίωση με την Οθωμανική αυτοκρατορία <p>Για να πετύχει τους στόχους του:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επιβάλλει μεγάλη φορολογία 2. Παίρνει μεγάλα δάνεια από τράπεζες του εξωτερικού 3. Προσφέρει στους πλούσιους Έλληνες του εξωτερικού προνομιακούς όρους ώστε να κάνουν επενδύσεις στην Ελλάδα <p>Συνέπειες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πτώχευση Ελλάδας (1893) 2. Νέες εκλογές → Νέος πρωθυπουργός

Ερώτ. 7 <i>Οι Ποιες είναι</i> <i>ενέργειες του</i> <i>Θ. Δηλιγιάννη;</i>	<u>Δ. Θ. Δηλιγιάννης: Νέος πρωθυπουργός της Ελλάδας από το 1895</u> 1. Έχει να αντιμετωπίσει πάρα πολλά προβλήματα 2. Στέλνει στρατό στην Κρήτη (1897) για να υποστηρίξει την κρητική επανάσταση και τη Μεγάλη Ιδέα
Ο πόλεμος του 1897 και οι πολιτικές εξελίξεις έως το 1908	
Ερώτ. 8 <i>Ποια γεγονότα</i> <i>οδηγούν στο</i> <i>στρατιωτικό</i> <i>κίνημα στο</i> <i>Γουδί;</i>	1. Ελληνοτουρκικός πόλεμος στη Θεσσαλία → 2. Ήττα Ελλήνων (αρχιστράτηγος: διάδοχος Κωνσταντίνος) → 3. Η Ελλάδα πρέπει να πληρώσει τεράστια πολεμική αποζημίωση στην οθωμανική αυτοκρατορία 4. Για να πληρώσει την αποζημίωση αναγκάζεται να πάρει νέο δάνειο → Επιβολή επιτροπής Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ) που διαχειρίζεται τα έσοδα του ελληνικού κράτους 5. Δυσaráσκεια λαού ενάντια στις πράξεις των πολιτικών και της βασιλικής οικογένειας → στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί (1909)

Ανακεφαλαίωση στόχων-έργων των πρωθυπουργών της Ελλάδας

Κουμουνδούρος	Τρικούπης	Δηλιγιάννης
1. Διανομή αδιάθετων εθνικών γαιών (=κτήματα) 2. Επιδίωξη διεύρυνσης συνόρων 3. Αποστολή ελληνικού στρατού στην Κρήτη για την ενίσχυση της κρητικής επανάστασης → Απομάκρυνση Κουμουνδούρου από Γεώργιο Α΄	Πιστεύει ότι πρωθυπουργός πρέπει να διορίζεται αυτός που έχει τη « δεδηλωμένη » εμπιστοσύνη της Βουλής = « αρχή της δεδηλωμένης ». <u>Στόχοι του:</u> 1. Κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής (σιδηρόδρομοι, δρόμοι κ.α.) 2. Ανασυγκρότηση ενόπλων δυνάμεων 3. Θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων πρόσληψης στο δημόσιο 4. Ειρηνική συμβίωση με την Οθωμανική αυτοκρατορία <u>Για να πετύχει τους στόχους του:</u> 1. Επιβάλλει μεγάλη φορολογία 2. Παιρνει μεγάλα δάνεια από τράπεζες του εξωτερικού 3. Προσφέρει στους πλούσιους Έλληνες του εξωτερικού προνομιακούς όρους ώστε να κάνουν επενδύσεις στην Ελλάδα <u>Συνέπειες:</u> 1. Πτώχευση Ελλάδας (1893) 2. Νέες εκλογές → Νέος πρωθυπουργός	1. Έχει να αντιμετωπίσει πάρα πολλά προβλήματα 2. Στέλνει στρατό στην Κρήτη (1897) για να υποστηρίξει την κρητική επανάσταση και τη Μεγάλη Ιδέα

ΕΝΟΤΗΤΑ 21
ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (1821-1905)

<p>Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στην Κρήτη από το 1821 ως το 1840;</i></p>	<p>1. 1821: 1^η κρητική επανάσταση: καταπνίγεται από τον ηγεμόνα της Αιγύπτου Μοχάμετ Άλι 2. 1821-1840: Έλεγχος της Κρήτης από τον Μοχάμετ Άλι 3. 1840: Η Κρήτη ξανά στα χέρια των Οθωμανών</p>
<p>Ερώτ. 2 <i>Τι ονομάζουμε «κρητικό ζήτημα»;</i></p>	<p style="text-align: center;">Κρητικό ζήτημα = προσπάθεια ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα</p>
<p>Ερώτ. 3 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στην Κρήτη από το 1866 ως το 1868; Τι προβλέπει ο οργανικός νόμος;</i></p>	<p>4. 1866-1869: 2^η κρητική επανάσταση → αποτυχία 5. 1866: Ολοκαύτωμα Μονής Αρκαδίου 6. 1868: Οργανικός νόμος (= είδος τοπικού συντάγματος) από το Σουλτάνο: α/ πρόσληψη και χριστιανών υπαλλήλων στη διοίκηση β/ συμμετοχή χριστιανών αντιπροσώπων στη Γενική Διοίκηση γ/ ισοτιμία ελληνικής - τουρκικής γλώσσας δ/ μεικτά δικαστήρια (χριστιανοί + μουσουλμάνοι)</p>
<p>Ερώτ. 4 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στην Κρήτη από το 1878 ως το 1897;</i></p>	<p>7. 1878: 3^η κρητική επανάσταση → Σύμβαση της Χαλέπας από το σουλτάνο: α/ ο Γενικός Διοικητής μπορεί να είναι χριστιανός β/ πλειοψηφία χριστιανών στη Γενική Διοίκηση → 8. Καθεστώς ημιαυτονομίας στην Κρήτη 9. 1889: 4^η κρητική επανάσταση → κατάργηση της σύμβασης της Χαλέπας 10. 1896-1897: 5^η κρητική επανάσταση → ελληνοτουρκικός πόλεμος → ήττα των Ελλήνων</p>
<p>Ερώτ. 5 <i>Πώς εξελίσσονται τα πράγματα στην Κρήτη μετά την παρέμβαση των Δυνάμεων και ως το 1905;</i></p>	<p>11. Παρέμβαση Δυνάμεων → αναγνώριση δημιουργίας αυτόνομης Κρητικής Πολιτείας από το σουλτάνο. 12. Ύπατος αρμοστής της Κρητικής Πολιτείας: πρίγκιπας Γεώργιος (δευτερότοκος γιος του βασιλιά Γεωργίου Α΄) 13. Υπουργός Δικαιοσύνης της Κρητικής Πολιτείας: Ελευθέριος Βενιζέλος 14. 1905: 6^η κρητική επανάσταση στο Θέρισο των Χανίων (επικεφαλής: Ε. Βενιζέλος, Κ. Φούμης, Κ. Μάνος) → Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ 22

ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΗΛΟΣΥΓΚΡΟΥΟΜΕΝΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ

Ερώτ. 1 <i>Ποιες εθνικές επιδιώξεις υπάρχουν για τα Βαλκάνια κατά το 19^ο αιώνα;</i>	19 ^ο αιώνας: εθνικές επιδιώξεις στα Βαλκάνια: 1. Οι Σέρβοι κερδίζουν την αυτονομία τους (1812-1815) 2. Οι Έλληνες ιδρύουν ανεξάρτητο κράτος 3. Οι Βούλγαροι αποκτούν την Εξαρχία (=αυτόνομη εκκλησία) (1870)
Η βαλκανική κρίση των ετών 1875-1878	
Ερώτ. 2 <i>Ποιες είναι οι συνέπειες και οι αντιδράσεις της ανάδυσης εθνικών ιδεών στα Βαλκάνια;</i>	Ανάδυση εθνικών ιδεών → επαναστάσεις σε: α/ Ερζεγοβίνη β/ Βοσνία γ/ Βουλγαρία <u>Αντιδράσεις:</u> 1. Οθωμανική αυτοκρατορία: Μαζικές σφαγές 2. Ρωσία: Κήρυξη πολέμου στην Οθωμανική αυτοκρατορία 3. Ελλάδα: Επαναστάσεις σε Θεσσαλία, Μακεδονία, Ήπειρο, Κρήτη
Η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (Φεβρουάριος 1878)	
Ερώτ. 3 <i>Τι συμφωνία επιτυγχάνεται με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου;</i>	Ήττα Οθωμανών κατά τον ρωσοτουρκικό πόλεμο → Υπογραφή συνθήκης Αγίου Στεφάνου: 1. Δημιουργία αυτόνομης ηγεμονίας της Βουλγαρίας = Μεγάλη Βουλγαρία (= και πολλές περιοχές με πολλούς Έλληνες) 2. Περιορισμός ελληνικών επιδιώξεων και αγγλικών συμφερόντων στην περιοχή
Το συνέδριο του Βερολίνου (Ιούνιος 1878)	
Ερώτ. 4 <i>Ποιες είναι οι συνέπειες της αντίδρασης της Αγγλίας και της Γερμανίας στη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου;</i>	Αντίδραση Αγγλίας και Γερμανίας για τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου → Συνέδριο του Βερολίνου : Άρνηση Αγγλίας και Γερμανίας να δημιουργηθεί η Μεγάλη Βουλγαρία → 1. Δημιουργία μικρότερης αυτόνομης Βουλγαρίας 2. Δημιουργία αυτόνομης Ανατολικής Ρωμυλίας (Νότια Βουλγαρία) 3. Σερβία + Ρουμανία + Μαυροβούνιο = ανεξάρτητες 4. Μακεδονία + Θράκη + Ήπειρος → στην Οθωμανική αυτοκρατορία 5. Βοσνία + Ερζεγοβίνη → υπό Αυστροουγγρική διοίκηση 6. Κύπρος → παραχωρείται στην Αγγλία
Η ενσωμάτωση της Θεσσαλίας και της Άρτας στην Ελλάδα (1881).	
Η προσάρτηση της Α. Ρωμυλίας από τη Βουλγαρία (1885)	
Ερώτ. 5 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα το 1881 και το 1885;</i>	<u>1881:</u> Ενσωμάτωση Θεσσαλίας + Άρτας στην Ελλάδα <u>1885:</u> Οι Βούλγαροι παραβιάζουν τις αποφάσεις του συνεδρίου του Βερολίνου και παίρνουν την Ανατ. Ρωμυλία (υπάρχουν πολλοί Έλληνες εκεί)→ 1. Η Σερβία κηρύσσει τον πόλεμο στη Βουλγαρία 2. Στην Ελλάδα ο λαός θέλει πόλεμο, αλλά η κυβέρνηση μένει ουδέτερη
Μακεδονικό ζήτημα και μακεδονικός αγώνας	
Ερώτ. 6 <i>Τι ονομάζουμε μακεδονικό ζήτημα; Ποιοι διεκδικούν τη Μακεδονία;</i>	Μακεδονικό ζήτημα = αγώνας για τον έλεγχο της Μακεδονίας (που μέχρι τότε ήταν τμήμα της οθωμανικής αυτοκρατορίας) 1. Τη Μακεδονία διεκδικούν: α/ Σέρβοι β/ Βούλγαροι γ/ Έλληνες

<p>Ερώτ. 7 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα από το 1893 ως το 1904 στη Μακεδονία;</i></p>	<p>2. <u>1893</u>: Ίδρυση στη Θεσσαλονίκη από τους Βούλγαρους της «Εσωτερικής Μακεδονικής Επαναστατικής Οργάνωσης» (ΕΜΕΟ). Σκοπός της: Ένωση του μακεδονικού πληθυσμού ανεξαρτήτως εθνικότητας με στόχο την απαλλαγή από τους Τούρκους και την αυτονόμηση της Μακεδονίας</p> <p>3. <u>1895</u>: Σχηματισμός της Ανώτατης Μακεδονικής Επιτροπής στη Σόφια (komitet). Σκοπός της: Ξεσηκωμός Μακεδόνων για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Μακεδονίας που θα ενωνόταν με τη Βουλγαρία → 1898: οργάνωση ένοπλων δυνάμεων = κομιτατζήδες</p> <p>4. <u>1896-1897</u>: ανάμειξη της Ελλάδας (ανεπίσημα), αποστολή ενόπλων δυνάμεων και εμπλοκή με κομιτατζήδες</p> <p>5. <u>1903</u>: Καταστολή εξέγερσης στη Μακεδονία από τον Οθωμανικό στρατό</p> <p>6. <u>1904</u>: Άφιξη Ελλήνων αξιωματικών στη Μακεδονία Παύλος Μελάς = ιδιαίτερα σημαντικός μακεδονομάχος</p>
--	---

Το κίνημα των Νεότουρκων (1908)

<p>Ερώτ. 8 <i>Τι ακολουθεί την παρακμή της οθωμανικής αυτοκρατορίας;</i></p>	<p>Παρακμή της οθωμανικής αυτοκρατορίας → Ίδρυση οργάνωσης «Ένωση και πρόοδος». Στόχος: Αντίδραση στην παρακμή και διάλυση της οθωμανικής αυτοκρατορίας Τα μέλη της ονομάζονται «Νεότουρκοι».</p> <p><u>1908</u>: κίνημα των Νεότουρκων στη Θεσσαλονίκη →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο σουλτάνος αναγκάζεται να δώσει σύνταγμα 2. Δίνεται αμνηστία (= χάρη) στους ένοπλους Έλληνες και Βούλγαρους → λήξη μακεδονικού αγώνα
--	--

ΕΝΟΤΗΤΑ 23
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19^Ο ΑΙΩΝΑ

<p>Ερώτ. 1 <i>Πώς αναπτύσσεται η ελληνική οικονομία κατά το 19^ο αιώνα; Τι έκταση και τι πληθυσμό έχει η Ελλάδα κατά την περίοδο αυτή;</i></p>	<p>1. Οικονομία Αργός ρυθμός ανάπτυξης σε σχέση με τη δυτική Ευρώπη, ο υψηλότερος όμως στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο</p> <p>α/ Έκταση: Παλιά σύνορα (Στερεά Ελλάδα + Πελοπόννησος + νησιά Αργοσαρωνικού + Εύβοια + Κυκλάδες + Σποράδες) + Επτάνησα + Θεσσαλία + Άρτα</p> <p>β/ Πληθυσμός: 1. Εντός των συνόρων της Ελλάδας: 750.000 περίπου, και αυξάνεται ομαλά 2. Εκτός των συνόρων της Ελλάδας: 1.500.000 περίπου</p>																
<p>Ερώτ. 2 <i>Από τι αποτελείται ο αγροτικός τομέας το 19^ο αιώνα στην Ελλάδα;</i></p>	<p>γ/ Αγροτικός τομέας (Κυριαρχεί στην ελληνική οικονομία):</p> <p>1. Μικρό χωράφι που καλλιεργεί ο αγρότης και η οικογένειά του. Προϊόντα: α/ σιτηρά β/ ελιές γ/ καπνά δ/ σταφίδα (μοναδική καλλιέργεια στη ΒΔ Πελοπόννησο (μονοκαλλιέργεια) → συσσώρευση πλούτου</p> <p>2. Εθνικές γαίες: α/ Αρχικά ούτε μοιράζονται δωρεάν στους αγρότες που τις καλλιεργούσαν, ούτε πωλούνται → καταπατώνται και ιδιωτικοποιούνται. β/ 1871: Ο πρωθυπουργός Αλ. Κουμουνδούρος μοιράζει όσες εθνικές γαίες έχουν απομείνει γ/ Εθνικές γαίες στη Θεσσαλία (= τσιφλίκια): δεν μοιράζονται στους κολίγους (= οι Έλληνες που τα καλλιεργούσαν) αλλά πωλούνται από τους Τούρκους ιδιοκτήτες τους σε Έλληνες → Οι κολίγοι μένουν χωρίς γη</p>																
<p>Ερώτ. 3 <i>Τι προϊόντα εξάγει και εισάγει η Ελλάδα κατά τον 19^ο αιώνα;</i></p>	<p>δ/ Εμπόριο:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">Εξαγωγές:</td> <td style="width: 50%;">Εισαγωγές:</td> </tr> <tr> <td>α/ σταφίδα</td> <td>α/ δημητριακά</td> </tr> <tr> <td>β/ λάδι κ.α.</td> <td>β/ σιτάρι</td> </tr> <tr> <td></td> <td>γ/ υφάσματα</td> </tr> <tr> <td></td> <td>δ/ νήματα</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ε/ άνθρακας</td> </tr> <tr> <td></td> <td>στ/ ξυλεία</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ζ/ μηχανήματα</td> </tr> </table>	Εξαγωγές:	Εισαγωγές:	α/ σταφίδα	α/ δημητριακά	β/ λάδι κ.α.	β/ σιτάρι		γ/ υφάσματα		δ/ νήματα		ε/ άνθρακας		στ/ ξυλεία		ζ/ μηχανήματα
Εξαγωγές:	Εισαγωγές:																
α/ σταφίδα	α/ δημητριακά																
β/ λάδι κ.α.	β/ σιτάρι																
	γ/ υφάσματα																
	δ/ νήματα																
	ε/ άνθρακας																
	στ/ ξυλεία																
	ζ/ μηχανήματα																
<p>Ερώτ. 4 <i>Ποια είναι η κατάσταση της ναυτιλίας στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα; Πώς λειτουργεί το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα;</i></p>	<p>ε/ Ναυτιλία:</p> <p>1. Πάτρα: Κύριο λιμάνι εξαγωγής σταφίδας 2. Σύρος: κύριο εμπορικό κέντρο της χώρας</p> <p>στ/ Τραπεζικό σύστημα: Ίδρυση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας (1841) με το δικαίωμα να εκδίδει χαρτονομίσματα</p>																

<p>Ερώτ. 5 <i>Πώς αναπτύσσεται η ελληνική βιομηχανία κατά το 19^ο αιώνα;</i></p>	<p><u>ζ/ Βιομηχανία:</u> Ανάπτυξη με αργούς ρυθμούς. Αιτίες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. έλλειψη κεφαλαίων 2. μικρή αγορά 3. έλλειψη πρώτων υλών 4. έλλειψη καυσίμων 5. έλλειψη εργατικών χεριών 6. πίεση λόγω των φτηνών εισαγόμενων βιομηχανικών προϊόντων
<p>Ερώτ. 6 <i>Ποιος είναι ο ρόλος του κράτους στην ανάπτυξη της οικονομίας κατά τον 19^ο αιώνα; Πού βρίσκεται επενδυτικά κεφάλαια η Ελλάδα κατά την περίοδο αυτή;</i></p>	<p><u>η/ Ο ρόλος του κράτους στην ανάπτυξη της οικονομίας:</u> Σημαντικός ρόλος:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επενδύσεις σε έργα υποδομής 2. Διαμόρφωση ευνοϊκών θεσμών 3. Επιδίωξη εκσυγχρονισμού της οικονομίας (Τρικούπης) <p><u>θ/ Κεφάλαια:</u> Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό επενδύουν τα χρήματά τους στην Ελλάδα χάρη στους ευνοϊκούς επενδυτικούς όρους (Τρικούπης)</p>
<p>Ερώτ. 7 <i>Τι εξέλιξη έχει και πώς δομείται η ελληνική κοινωνία τον 19^ο αιώνα;</i></p>	<p><u>2. Κοινωνία:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αργή αλλά συνεχής μεταβολή 2. Αστικοποίηση (= ενίσχυση της αστικής τάξης στην ελληνική κοινωνία) <p><u>α/ Κοινωνικά στρώματα:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αγρότες = μικροϊδιοκτήτες κτημάτων (πλειοψηφία ελληνικού λαού) 2. Αστοί = επιχειρηματίες που ασχολούνται με το εμπόριο, τη ναυτιλία, τραπεζικές εργασίες, τη βιομηχανία και οι δημόσιοι υπάλληλοι 3. Εργάτες = γυναίκες και παιδιά
<p>Ερώτ. 8 <i>Ποιοι κοινωνικοί μετασχηματισμοί γίνονται στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα;</i></p>	<p><u>β/ Κοινωνικοί μετασχηματισμοί:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μετανάστευση σε: <ul style="list-style-type: none"> α/ ελληνικές παροικίες του εξωτερικού και ιδίως της Αιγύπτου β/ ΗΠΑ 2. Οι αγώνες των κολίγων της Θεσσαλίας: Ένοπλη σύγκρουση με το κράτος στο Κιλελέρ (1910) → διανομή τσιφλικιών 3. Το εργατικό κίνημα: <ul style="list-style-type: none"> α/ 1870: Πρώτες απεργίες β/ Διάδοση σοσιαλιστικών ιδεών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
ΕΝΟΤΗΤΕΣ 27-28
ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ (1909)
Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ:
Η ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1910-1912

<p>Ερώτ. 1 <i>Σε ποια κατάσταση βρίσκεται η Ελλάδα, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα;</i></p>	<p><u>Κατάσταση στην Ελλάδα κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σοβαρά οικονομικά προβλήματα → πτώχευση 2. Δυσκολία στην εξαγωγή προϊόντων 3. Δυσκολία στην εισροή χρήματος από τους Έλληνες μετανάστες 4. Αδυναμία της πολιτικής ηγεσίας να λύσει τα εθνικά προβλήματα 5. Πολιτική αστάθεια → εναλλαγή κυβερνήσεων 6. Μείωση του κύρους των πολιτικών και του βασιλιά
<p>Ερώτ. 2 <i>Τι είναι ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος και τι ζητά από την κυβέρνηση;</i></p>	<p><u>Εξελίξεις:</u> Μάιος 1909: Ιδρύεται ο «Στρατιωτικός Σύνδεσμος» (= οργάνωση κατώτερων αξιωματικών). Ο ελληνικός λαός υποστηρίζει το σύνδεσμο αυτό. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος ζητά:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων + απομάκρυνση των μελών της βασιλικής οικογένειας από αυτές 2. Βαθμολογική εξέλιξη όλων των αξιωματικών 3. Μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση του κράτους, στην οικονομία, στη δικαιοσύνη και στην εκπαίδευση
<p>Ερώτ. 3 <i>Ποιες συνέπειες έχουν οι απαιτήσεις του Στρατιωτικού Συνδέσμου;</i></p>	<p><u>Συνέπειες:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κίνημα στο στρατόπεδο που βρίσκεται στο Γουδί (12-8-1909) με αρχηγό τον Ν. Ζορμπά 2. Αποδοχή των όρων του Συνδέσμου από την κυβέρνηση 3. Συλλαλητήριο του λαού οργανωμένο από το Σύνδεσμο (14-9-1909) 4. Άφιξη του Ελευθέριου Βενιζέλου στην Αθήνα για να βοηθήσει τη χώρα
<p>Ερώτ. 4 <i>Ποιο είναι το κύριο μέλημα του Ελευθέριου Βενιζέλου όταν γίνεται πρωθυπουργός της Ελλάδας;</i></p>	<p><u>Ο Ελευθέριος Βενιζέλος πρωθυπουργός:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εκλογές για την ανάδειξη αναθεωρητικής Βουλής (που θα αναθεωρούσε κάποια άρθρα του συντάγματος χωρίς να αγγίξει το πολίτευμα) (1910) 2. Νίκη του Κόμματος των Φιλελευθέρων με αρχηγό τον Ελευθέριο Βενιζέλο <p><u>A. Αναθεώρηση του Συντάγματος:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προστασία των ατομικών ελευθεριών 2. Αφαίρεση γης (με καταβολή αποζημίωσης) από μεγαλοϊδιοκτήτες ώστε να μοιραστεί σε ακτήμονες 3. Μονιμότητα δημοσίων υπαλλήλων 4. Απαγόρευση εκλογής αξιωματικών και δημοσίων υπαλλήλων ως βουλευτές 5. Δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση <p><u>B. Αναδιοργάνωση ενόπλων δυνάμεων</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αξιοποίηση όλων των αξιωματικών 2. Επαναφορά του Κωνσταντίνου (= βασιλιάς) στην ηγεσία του στρατού <p>Ο Βενιζέλος θέλει πόλεμο για να επιτευχθούν εθνικοί στόχοι → Νέες εκλογές: (Μάρτιος 1912)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δεύτερη νίκη του κόμματος των Φιλελευθέρων 2. Εκλογή μεγάλου αριθμού νέων βουλευτών

ΕΝΟΤΗΤΕΣ 29-30
ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (1912-1913)
Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

Τα αίτια	
Ερώτ. 1 <i>Ποια είναι τα αίτια των βαλκανικών πολέμων;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Στόχος Νεότουρκων: εκτουρκισμός όσων κατοικούν στο οθωμανικό κράτος (= διώξεις αλλοεθνών) → Αντίδραση Ελλήνων, Σέρβων, Βουλγάρων (θέλουν: προστασία ομοεθνών + ενσωμάτωση στις χώρες τους των εδαφών που αυτοί κατοικούν) 2. Διάφορες άλλες χώρες διεκδικούν οθωμανικά εδάφη
Προς τη σύγκρουση - Οι βαλκανικές συμμαχίες	
Ερώτ. 2 <i>Τι είναι η βαλκανική συνεννόηση;</i>	Βαλκανική συνεννόηση = υπογραφή (1912) συνθηκών συμμαχίας μεταξύ Ελλάδας, Σερβίας, Βουλγαρίας, Μαυροβουνίου
Ο Α΄ βαλκανικός πόλεμος (Οκτώβριος 1912-Μάιος 1913)	
Ερώτ. 3 <i>Τι γνωρίζετε για τον α΄ βαλκανικό πόλεμο;</i>	<p>Οι βαλκανικοί σύμμαχοι απαιτούν από το σουλτάνο να σέβεται τα δικαιώματα των χριστιανικών εθνοτήτων και να κάνει μεταρρυθμίσεις προς όφελός τους αλλά ο σουλτάνος αρνείται → Α΄ βαλκανικός πόλεμος:</p> <p>Καταλήψεις εδαφών:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έλληνες: (Κωνσταντίνος) πολλές περιοχές στη Μακεδονία 2. Σέρβοι: Σκόπια και Μοναστήρι. Φτάνουν ως το Δυρράχιο 3. Βούλγαροι: Δ. Θράκη και Α. Μακεδονία. Κατευθύνονται προς τη Θεσσαλονίκη → <u>Κινήσεις Ελλάδας</u> <ol style="list-style-type: none"> α/ Ελληνικός στρατός πηγαίνει στη Θεσσαλονίκη (Οκτώβριος 1912) β/ Ο βασιλιάς Γεώργιος πηγαίνει στη Θεσσαλονίκη γ/ Καταλαμβάνονται τα Ιωάννινα (Μάρτιος 1913) δ/ Ο ελληνικός στόλος με επικεφαλής τον Π. Κουντουριώτη ελέγχει τα νησιά του Β. και Α. Αιγαίου
Η συνθήκη του Λονδίνου (17 Μαΐου 1913)	
Ερώτ. 4 <i>Τι συμφωνίες γίνονται με τη συνθήκη του Λονδίνου;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τερματισμός του Α΄ Βαλκανικού πολέμου 2. Η Οθωμανική αυτοκρατορία εγκαταλείπει όλα τα ευρωπαϊκά-βαλκανικά εδάφη της 3. Οι Δυνάμεις καθορίζουν το μέλλον των νησιών του Β. και Α. Αιγαίου και της χερσονήσου του Αγίου Όρους 4. Η Αλβανία αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητο κράτος (29 Ιουλίου 1913) 5. Τα Δωδεκάνησα παραμένουν υπό ιταλική κατοχή
Η δολοφονία του βασιλιά Γεωργίου	
Ερώτ. 5 <i>Τι γνωρίζετε για τη δολοφονία του βασιλιά;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο βασιλιάς Γεώργιος δολοφονείται στη Θεσσαλονίκη (ίσως από τους Γερμανούς) 2. Νέος βασιλιάς γίνεται ο διάδοχος Κωνσταντίνος (γερμανόφιλος)
Ο Β΄ βαλκανικός πόλεμος (Ιούνιος-Ιούλιος 1913)	
Ερώτ. 6 <i>Πώς εξελίσσεται ο β΄ βαλκανικός πόλεμος;</i>	<p>Η Μακεδονία ελέγχεται από την Ελλάδα αλλά τμήματά της διεκδικούν η Σερβία και η Βουλγαρία →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συμμαχία Ελλάδας - Σερβίας για να αντιμετωπίσουν τη Βουλγαρία 2. Ο Βούλγαροι επιτίθενται και στις δύο χώρες (Ιούνιος 1913) 3. Οι Έλληνες καταλαμβάνουν την Α. Μακεδονία, τη Δ. Θράκη και φτάνουν ως την Αλεξανδρούπολη 4. Οι Σέρβοι σημειώνουν επιτυχίες στη Δ. Μακεδονία 5. Οι Ρουμάνοι εισβάλλουν στη Βουλγαρία και φτάνουν κοντά στη Σόφια 6. Οι Τούρκοι ξαναπαίρνουν την Αδριανούπολη και την Α. Θράκη

ΕΝΟΤΗΤΑ 29

(συνοπτικά)

1. Δυο πολύ σημαντικοί πόλεμοι γίνονται στα Βαλκάνια (1912-1913), οι οποίοι ονομάζονται βαλκανικοί πόλεμοι
2. Πρωταγωνιστές των πολέμων: Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία, Μ. Δυνάμεις, Μαυροβούνιο, Ιταλία, Ρουμανία
3. Κερδίζονται ή χάνονται συνεχώς εδάφη, κυρίως στη Β. Ελλάδα, τη Β. Ήπειρο και τα Δωδεκάνησα
4. Αλβανία: ανεξάρτητο κράτος
5. Δολοφονία του βασιλιά Γεωργίου στη Θεσσαλονίκη
6. Νέος βασιλιάς: Κωνσταντίνος Α΄

Η Ελλάδα και τα Βαλκάνια αμέσως μετά τους βαλκανικούς πολέμους			
		Χώρα	Εδάφη (<u>Συνθήκη του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου 1913)</u>)
Ερώτ. 7 <i>Τι ορίζεται με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου;</i>	1.	Ελλάδα	α/ το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας β/ Βόρεια Ήπειρος γ/ σημαντικά νησιά στο Β. και Α. Αιγαίο δ/ Κρήτη
	2.	Σερβία	τμήμα της ΒΔ. Μακεδονίας
	3.	Βουλγαρία	το μεγαλύτερο μέρος της Δ. Θράκης
	4.	Οθωμανική αυτοκρατορία	Α. Θράκη
	5.	Ιταλία	ελέγχει τα Δωδεκάνησα
	6.	Αλβανία	Β. Ήπειρος (περιοχή με πολλούς Έλληνες) (πρωτόκολλο της Φλωρεντίας, 4 Δεκεμβρίου 1913)
Ερώτ. 8 <i>Τι συνέπειες έχει για την Ελλάδα η συνθήκη του Βουκουρεστίου;</i>	<p><u>Στην Ελλάδα:</u> Οι Νέες Χώρες περιλαμβάνουν πόλεις με οικονομική δύναμη (Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο κ.α.)</p> <p><u>Προβλήματα:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αφομοίωση Νέων Χωρών 2. Οι μουσουλμανικοί, σερβικοί και εβραϊκοί πληθυσμοί (Θεσσαλονίκη) αντιμετωπίζουν τις ελληνικές αρχές με δυσπιστία 		
Ερώτ. 9 <i>Ποιες μεταρρυθμίσεις γίνονται στην Ελλάδα;</i>	<p>Α. Εσωτερική πολιτική Ο Βενιζέλος συνεχίζει τις μεταρρυθμίσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. αναγνωρίζονται τα εργατικά σωματεία 2. παίρνονται μέτρα για την ασφάλιση των εργαζομένων 3. καθιερώνεται η οκτάωρη εργασία 4. ιδρύονται αγροτικοί συνεταιρισμοί 		
Ερώτ. 10 <i>Ποια θέματα απασχολούν την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας;</i>	<p>Β. Εξωτερική πολιτική</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο σουλτάνος αρνείται στην ελληνική κυριαρχία στα νησιά του Β. και Α. Αιγαίου 2. Στα Δωδεκάνησα, στη Β. Ήπειρο, στη Θράκη και στη Μ. Ασία (όπου υπάρχουν πολλοί Έλληνες) υπάρχει κινητικότητα 3. Τα βαλκανικά κράτη εκδηλώνουν τις διαθέσεις τους 		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΝΟΤΗΤΑ 31

ΤΑ ΑΙΤΙΑ, Η ΕΚΡΗΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΤΟΥ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τα αίτια	
Ερώτ. 1 <i>Ποια είναι τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;</i>	<p>Τρεις παράγοντες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ιμπεριαλισμός (= πολιτική επέκτασης των βιομηχανικά αναπτυγμένων κρατών σε βάρος άλλων κρατών) = κυριότερη αιτία πολέμου Γερμανία ≠ Γαλλία, Βρετανία 2. εθνικισμός 3. μιλιταρισμός (= υπερβολική σημασία στις στρατιωτικές αξίες) <p>α/ Γερμανία: Ανάπτυξη πολεμικής βιομηχανίας + στρατιωτική ενίσχυση = κι άλλες χώρες εξοπλίζονται στρατιωτικά β/ πόλεμος = μέσο επίλυσης διεθνών διαφορών</p>
Τα αντίπαλα στρατόπεδα	
Ερώτ. 2 <i>Ποια είναι τα αντίπαλα στρατόπεδα;</i>	<p>Κεντρικές Δυνάμεις ή Τριπλή Συμμαχία (Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Ιταλία) ≠ Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση (Entente cordiale (= Αντάντ): Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία)</p>
Η αφορμή	
Ερώτ. 3 <i>Με ποια αφορμή ξέσπασε ο πόλεμος και τι ακολουθεί;</i>	<p>Δολοφονία του διαδόχου του αυστριακού θρόνου Φραγκίσκου Φερδινάνδου στο Σεράγεβο από Σέρβο εθνικιστή (Ιούνιος 1914) →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Αυστροουγγαρία κηρύσσει τον πόλεμο στη Σερβία 2. Η Ρωσία και η Γαλλία συμπαραστέκονται στη Σερβία 3. Η Γερμανία συμμαχεί με την Αυστροουγγαρία 4. Ακολουθούν 60 κηρύξεις πολέμων → <p style="text-align: center;"><u>ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ Ή Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ</u></p>
Τα κύρια μέτωπα	
Ερώτ. 4 <i>Ποια είναι τα κύρια μέτωπα του πολέμου;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι Γερμανοί εισβάλλουν στο Βέλγιο και κατευθύνονται στο Παρίσι αλλά αποκρούονται από το γαλλικό στρατό (μάχη του Μάρνη) 2. Η Βρετανία κηρύσσει τον πόλεμο στη Γερμανία 3. Γερμανοί ≠ Γάλλοι = δυτικό μέτωπο (= χαρακώματα εκατοντάδων χιλιομέτρων) 4. Γερμανοί ≠ Ρώσοι = ανατολικό μέτωπο (οι Γερμανοί σταματούν τους Ρώσους στην Πρωσία) 5. 1914: Η οθωμανική αυτοκρατορία μπαίνει στον πόλεμο συμμαχώντας με τις Κεντρικές Δυνάμεις
Συμμαχίες και ανακατατάξεις	
Ερώτ. 5 <i>Ποιες συμμαχίες δημιουργούνται;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βουλγαρία + Κεντρικές Δυνάμεις (1915) → κυριαρχούν στα Βαλκάνια 2. Η Αντάντ επιχειρεί να καταλάβει τα Δαρδανέλια αλλά αποκρούεται από τον οθωμανικό στρατό 3. Η Αντάντ αποβιβάζεται στη Θεσσαλονίκη (Οκτώβριος 1915) → Η Ελλάδα μπαίνει στον πόλεμο 4. Η Ιταλία συμμαχεί με την Αντάντ
Οι επιχειρήσεις του 1916	
	Επίθεση των Γερμανών στο Βερντέν → Χιλιάδες νεκροί, χωρίς καμία αλλαγή στην εξέλιξη του πολέμου

Η καμπή του 1917

Ερώτ. 6 <i>Πώς εξελίσσεται ο πόλεμος το 1916 και το 1917;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανταρσίες στη Γαλλία → καταστολή με εκτέλεση δεκάδων Γάλλων στρατιωτών 2. Επανάσταση στη Ρωσία →<ol style="list-style-type: none"> α/ ανατροπή τσάρου β/ 1917: ανατροπή φιλελεύθερης κυβέρνησης (θέλει να συνεχίσει τον πόλεμο) → γ/ Συνθήκη ειρήνης μεταξύ Σοσιαλιστικής Ρωσίας - Γερμανίας (συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ, 3 Μαρτίου 1918) → δ/ Η Ρωσία αποσύρεται από τον πόλεμο 3. Συμμαχία Αντάντ - ΗΠΑ → 1.000.000 στρατιώτες + υλική βοήθεια → επιρροή στην εξέλιξη του πολέμου 4. Είσοδος της Ελλάδας στον πόλεμο (Ιούνιος 1917) σε συμμαχία με την Αντάντ
---	---

Προς το τέλος του πολέμου

Ερώτ. 7 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα το 1918;</i>	Φθινόπωρο 1918: <ol style="list-style-type: none"> 1. Συνθηκολόγηση Κεντρικών Δυνάμεων και συμμάχων τους 2. Σοσιαλιστική επανάσταση στη Γερμανία → ανατροπή αυτοκράτορα Γουλιέλμου Β' + άνοδος στην εξουσία του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος
--	--

Απολογισμός πολέμου

Ερώτ. 8 <i>Ποιος είναι ο απολογισμός του πολέμου;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 8.000.000 νεκροί 2. 20.000.000 τραυματίες 3. τεράστιες υλικές καταστροφές } Ευρώπη κλονισμένη, αλλαγμένη, εξαντλημένη
---	--

ΕΝΟΤΗΤΑ 32
Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ
Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ

	Η Θέση του Βενιζέλου		Η Θέση του Κωνσταντίνου
Ερώτ. 1 <i>Ποια είναι η θέση του Βενιζέλου και ποια του Κωνσταντίνου για τη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο; Ποιοι υποστηρίζουν την καθεμιά από αυτές;</i>	<p>Η Ελλάδα να συμμαχήσει με την Αντάντ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Για να διασφαλίσει ό,τι κέρδισε από τους βαλκανικούς πολέμους 2. Για να διευρύνει τα σύνορά της <p>Η άποψη του Βενιζέλου υποστηρίζεται από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λαϊκές τάξεις (το μεγαλύτερο μέρος) 2. Μεγαλοαστική τάξη 3. Μεγαλοαστική τάξη της Διασποράς <p>Στόχος: πραγματοποίηση Μεγάλης Ιδέας</p>	≠	<p>Η Ελλάδα να συμμαχήσει με τις Κεντρικές Δυνάμεις για να μείνει ουδέτερη στον πόλεμο («διαρκής ουδετερότητα»), αφού η Οθωμανική αυτοκρατορία και η Βουλγαρία έχουν ήδη συμμαχήσει με τη Γερμανία</p> <p>Η άποψη του Κωνσταντίνου υποστηρίζεται από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μικροαστικά στρώματα (από φόβο ότι ξένα κεφάλαια θα έρθουν στην Ελλάδα και δε θα μπορούν να τα ανταγωνιστούν) 2. Λαϊκά στρώματα (λίγοι, κουρασμένοι από τους βαλκανικούς πολέμους)
Η σύγκρουση Βενιζέλου-Κωνσταντίνου			
Ερώτ. 2 <i>Γιατί συγκρούονται Βενιζέλος και βασιλιάς και που οδηγεί η σύγκρουσή τους;</i>	Προσπάθεια κατάληψης Δαρδανελίων από Αντάντ:		
	Βενιζέλος		Κωνσταντίνος
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η Ελλάδα να πάρει μέρος 2. Παραίτηση - Εκλογές - Νίκη 3. Επιστράτευση 4. Παραίτηση - Εκλογές (αποχή των Φιλελευθέρων) 	≠	<ol style="list-style-type: none"> 1. Άρνηση συμμετοχής στη μάχη
		→	<ol style="list-style-type: none"> 2. Διαφωνία-αντίδραση
		→	<ol style="list-style-type: none"> 3. Νέα κυβέρνηση, πιστή το βασιλιά
Η εμπλοκή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο			
Ερώτ. 3 <i>Γιατί εμπλέκεται η Ελλάδα στον πόλεμο; Ποιες είναι οι συνέπειες;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η Αντάντ αποβιβάζει στρατεύματα στη Θεσσαλονίκη 2. Η Βουλγαρία επιτίθεται στη Σερβία η οποία καταρρέει 3. Τα σερβικά στρατεύματα μεταφέρονται στη Μακεδονία 4. Γερμανικά και βουλγαρικά στρατεύματα εισβάλλουν στην Α. Μακεδονία 5. Η Ελλάδα σε ουδετερότητα → Το Δ΄ Σώμα Στρατού παραδίνεται, αιχμαλωτίζεται και μεταφέρεται στη Γερμανία 		
Οι Επίστρατοι και το κίνημα της Εθνικής Άμυνας			
Ερώτ. 4 <i>Τι είναι οι επίστρατοι και η Εθνική Άμυνα;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η Αντάντ απαιτεί αφοπλισμό (= να παραδοθούν τα όπλα) των ελληνικών δυνάμεων 2. Ο βασιλιάς υπακούει και δίνει εντολή να οργανώνονται σε συνδέσμους οι έφεδροι που απολύονται 3. Δημιουργούνται οι Επίστρατοι (= φιλοβασιλική παραστρατιωτική οργάνωση με 200.000 περίπου μέλη) 4. Δημιουργείται η Εθνική Άμυνα (= οργάνωση βενιζελικών) στη Θεσσαλονίκη 5. Κίνημα «Εθνικής Άμυνας» για να εμπλακεί η Ελλάδα στον πόλεμο 		
Η προσωρινή Κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης			
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημιουργία Προσωρινής Κυβέρνησης στη Θεσσαλονίκη από το Βενιζέλο 2. Επιστράτευση των ελληνικών στρατευμάτων στο πλευρό της Αντάντ 		
Ο Εθνικός Διχασμός			
Ερώτ. 5 <i>Πώς η Ελλάδα οδηγείται στον εθνικό διχασμό;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πολιτική κρίση = διαφωνία μεταξύ Βενιζέλου - βασιλιά → 2. Δημιουργία αντίπαλων κέντρων εξουσίας = Εθνικός Διχασμός = «κράτος των Αθηνών» (Κωνσταντίνος) ≠ «κράτος της Θεσσαλονίκης» (Βενιζέλος) → εμφύλια σύγκρουση (1916) 		

Η δυναμική επέμβαση της Αντάντ και η έξωση του Κωνσταντίνου

Ερώτ. 6 <i>Πώς εξελίσσεται ο εθνικός διχασμός;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Προσπάθεια κατάληψης της Αθήνας από την Αντάντ 2. Σύγκρουση μεταξύ συμμαχικών δυνάμεων και δυνάμεων βασιλιά 3. Το «κράτος των Αθηνών» διώκει βενιζελικούς → 35 νεκροί 4. Η Αντάντ καταλαμβάνει τον Πειραιά και επιβάλλει αυστηρό αποκλεισμό στη «βασιλική Ελλάδα» 5. Η Αντάντ ζητά την απομάκρυνση του βασιλιά Κωνσταντίνου 6. Ο Κωνσταντίνος εγκαταλείπει την Ελλάδα 7. Νέος βασιλιάς: Αλέξανδρος, γιος του Κωνσταντίνου
--	--

Η ανάληψη της εξουσίας από τον Βενιζέλο

Ερώτ. 7 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν την άφιξη του Βενιζέλου στην Αθήνα;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Άφιξη του Βενιζέλου στην Αθήνα 2. Σχηματισμός νέας κυβέρνησης 3. Κήρυξη πολέμου στις Κεντρικές Δυνάμεις 4. Τα ελληνικά στρατεύματα συμμαχούν με την Αντάντ στις μάχες στη Μακεδονία (1918) 5. Επαναφορά της Βουλής από τον Βενιζέλο = «Βουλή των Λαζάρων» (γιατί είχε διαλυθεί και τώρα ξαναλειτούργει) 6. Απόλυση χιλιάδων φιλοβασιλικών στρατιωτικών και δημοσίων υπαλλήλων 7. Εξορία φιλοβασιλικών στην Κορσική
---	---

ΕΝΟΤΗΤΑ 33
Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η κρίση του τσαρικού καθεστώτος				
Ερώτ. 1 <i>Ποια κατάσταση επικρατεί στη γεωργία και τη βιομηχανία της Ρωσίας στα τέλη του 19^{ου} αι. και στις αρχές του 20^{ου};</i>	Τέλη 19 ^{ου} αι. - αρχές 20 ^{ου} αι.:			
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Γεωργία</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">Βιομηχανία</th> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μεγάλοι γαιοκτήμονες 2. 85% του πληθυσμού → αγρότες με άθλιες συνθήκες διαβίωσης → εξεγέρσεις για να γίνει αναδασμός (= να ξαναμοιραστεί η γη, πιο δίκαια) </td> <td style="vertical-align: top;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. Βιομηχανική ανάπτυξη 2. Εργάτες με άθλιες συνθήκες διαβίωσης → εξεγέρσεις </td> </tr> </table>	Γεωργία	Βιομηχανία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Μεγάλοι γαιοκτήμονες 2. 85% του πληθυσμού → αγρότες με άθλιες συνθήκες διαβίωσης → εξεγέρσεις για να γίνει αναδασμός (= να ξαναμοιραστεί η γη, πιο δίκαια)
Γεωργία	Βιομηχανία			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Μεγάλοι γαιοκτήμονες 2. 85% του πληθυσμού → αγρότες με άθλιες συνθήκες διαβίωσης → εξεγέρσεις για να γίνει αναδασμός (= να ξαναμοιραστεί η γη, πιο δίκαια) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βιομηχανική ανάπτυξη 2. Εργάτες με άθλιες συνθήκες διαβίωσης → εξεγέρσεις 			
Ερώτ. 2 <i>Ποια είναι τα επακόλουθα του ρωσσοϊαπωνικού πολέμου;</i>	<p>Ρωσσοϊαπωνικός πόλεμος : 1904-1905 →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επανάσταση στη Ρωσία (1905) → 2. Εκλογή νομοθετικού σώματος (δούμα) → συνταγματική μοναρχία 3. Αιματηρή καταστολή επανάστασης 4. Επιστράτευση Ρώσων για τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο → <ul style="list-style-type: none"> α/ παράλυση οικονομίας β/ τραγικές συνθήκες ζωής των λαϊκών τάξεων 			
Η αστική επανάσταση του Φεβρουαρίου 1917				
Ερωτ. 3 <i>Ποιες είναι οι συνέπειες της επανάστασης του Φεβρουαρίου 1917;</i>	<p>Επανάσταση (Φεβρουάριος 1917)→</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. προσωρινή κυβέρνηση (μετριοπαθείς φιλελεύθεροι αστοί) 2. οργάνωση σοβιέτ (= συμβούλια εργατών και στρατιωτών) 3. τα σοβιέτ αναλαμβάνουν την εξουσία στην Πετρούπολη, τη Μόσχα και άλλες πόλεις 4. διακυβέρνηση από σοβιέτ και κυβέρνηση 5. παραίτηση τσάρου 6. αναγνώριση ατομικών δικαιωμάτων από κυβέρνηση 7. νομιμοποίηση σοβιέτ 8. προετοιμασία συνέλευσης για να βγάλουν σύνταγμα 9. άρνηση αποχώρησης της Ρωσίας από τον πόλεμο 10. άρνηση αναδασμού της γης <p style="text-align: right;">} Λαϊκή δυσaréσκεια →</p>			
Ερώτ. 4 <i>Τι ζητούν οι μπολσεβίκοι;</i>	<p>Οι μπολσεβίκοι (= ρώσοι κομμουνιστές) με επικεφαλής τον Λένιν ζητούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. την κατάρτιση της προσωρινής κυβέρνησης 2. την ανάληψη της εξουσίας από τα σοβιέτ 3. μοίρασμα της γης στους αγρότες 4. απόσυρση της Ρωσίας από τον πόλεμο 			
Η σοσιαλιστική οκτωβριανή επανάσταση του 1917				
Ερώτ. 5 <i>Ποιες είναι τα αποτελέσματα της οκτωβριανής επανάστασης;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. επικράτηση μπολσεβίκων στα σοβιέτ 2. νέα επανάσταση (Οκτώβριος 1917) = οκτωβριανή επανάσταση → 3. νέα επαναστατική κυβέρνηση με πρόεδρο τον Λένιν: <ul style="list-style-type: none"> α/ αφαίρεση ελέγχου αγροκτημάτων, εργοστασίων, τραπεζών, μεταφορικών μέσων κ.α. από τους ιδιοκτήτες τους β/ ανάθεση διοίκησης εργοστασίων στα σοβιέτ των εργατών γ/ ανάθεση διοίκησης αγροκτημάτων στα σοβιέτ των αγροτών δ/ απόσυρση Ρωσίας από τον πόλεμο → <ul style="list-style-type: none"> ι/ υπογραφή της συνθήκης του Μπρεστ-Λιτόφσκ = τέλος γερμανορωσικού πολέμου ii/ η Ρωσία υποχρεώνεται να παραχωρήσει πολλά εδάφη στη Γερμανία 			
Ο εμφύλιος πόλεμος και η ξένη επέμβαση				
Ερώτ. 6 <i>Ποια είναι τα αποτελέσματα του εμφυλίου πολέμου;</i>	<p>Εμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στους οπαδούς του τσάρου και τους υποστηρικτές της επανάστασης:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. η Αντάντ (άρα και η Ελλάδα) υποστηρίζει τους τσαρικούς 2. επικράτηση μπολσεβίκων 			

Η ίδρυση της Σοβιετικής Ένωσης	
Ερώτ. 7 <i>Τι είναι η ΕΣΣΔ;</i>	ΕΣΣΔ = Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών ή Σοβιετική Ένωση
Η επίδραση της οκτωβριανής επανάστασης στην Ευρώπη	
Ερώτ. 8 <i>Πώς επηρέασε η οκτωβριανή επανάσταση τις ευρωπαϊκές χώρες;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ρωσία: Ίδρυση της Γ' Διεθνούς ή Κομμουνιστικής Διεθνούς ή Κομιντέρν (= οργάνωση όλων των κομμουνιστικών κομμάτων) 2. Γερμανία: α/ Εξεγέρσεις → κατάργηση μοναρχίας β/ Επανάσταση από σπαρτακιστές (= σοσιαλιστές) → αποτυχία 3. Ουγγαρία: Επανάσταση 4. Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία (Αντάντ): Απεργίες <ol style="list-style-type: none"> 1. Οργάνωση κομμουνιστικών κομμάτων στην Ευρώπη 2. Ίδρυση Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδος (ΣΕΚΕ) = Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας

ΕΝΟΤΗΤΑ 34 (ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ)

Η ΛΗΞΗ ΤΟΥ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Συνέδριο της Ειρήνης ή συνέδριο του Παρισιού

Συγκέντρωση νικητών (δε συμμετέχουν οι ηττημένοι, οι ουδέτεροι και η Σοβιετική Ένωση). Λόγοι:

1. Αναδιοργάνωση πολιτικού χάρτη της Ευρώπης
2. Επιθυμία Γαλλίας να εξουδετερωθεί η Γερμανία
3. Επιθυμία Δυνάμεων να εγκλωβίσουν τη Σοβιετική Ένωση
4. Αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών (= κάθε λαός αποφασίζει για το μέλλον του)

Η συνθήκη των Βερσαλιών (1919)

Η Γερμανία αναγκάζεται να:

1. παραχωρήσει εδάφη στη Γαλλία, στο Βέλγιο, στη Δανία, στην Πολωνία, στην Τσεχοσλοβακία και τη Λιθουανία
2. αναγνωρίσει τη Ρηνανία και το Σάαρ ως αποστρατικοποιημένη ζώνη
3. πληρώσει βαριές αποζημιώσεις
4. εγκαταλείψει τις αποικίες της και τα εδάφη που είχε κερδίσει από τη Ρωσία
5. αφοπλιστεί

Η συνθήκη του Αγίου Γερμανού (1919)

Η Αυστροουγγαρία διαλύεται γιατί αναγκάζεται να:

1. αναγνωρίσει την ανεξαρτησία της Ουγγαρίας, της Τσεχοσλοβακίας, της Γιουγκοσλαβίας και της Πολωνίας
2. παραχωρήσει εδάφη στις παραπάνω χώρες

Η συνθήκη του Νειγύ (1919)

Α. Η Βουλγαρία αναγκάζεται να:

1. παραιτηθεί από τις διεκδικήσεις της στην Α. Μακεδονία και στη Δ. Θράκη (που δίνονται στην Ελλάδα)
2. παραχωρήσει εδάφη στη Ρουμανία και τη Σερβία

Β. Δυνατότητα ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας

Η συνθήκη του Τριανόν (1920)

Η Ουγγαρία πρέπει να παραχωρήσει εδάφη στην Τσεχοσλοβακία, στη Ρουμανία και τη Γιουγκοσλαβία

Η συνθήκη των Σεβρών (1920)

1. Η Οθωμανική αυτοκρατορία διαλύεται. Αναγκάζεται να:

- α/ παραχωρήσει την κυριαρχία του Ιράκ, της Παλαιστίνης και της Ιορδανίας στη Βρετανία
  - β/ παραχωρήσει την κυριαρχία του Λιβάνου στη Γαλλία
  - γ/ αναγνωρίσει την ελληνική κυριαρχία στο Β. και Α. Αιγαίο
  - δ/ αναγνωρίσει το Κουρδιστάν και την Αρμενία ως ανεξάρτητα κράτη
  - ε/ να δώσει τα νησιά Ίμβρο και Τένεδο στην Ελλάδα
  - στ/ δεχτεί τον έλεγχο της Σμύρνης από την Ελλάδα για πέντε χρόνια (στη συνέχεια θα αποφασίσει ο ίδιος ο λαός της περιοχής για την αυτοδιάθεσή του)
2. Η Ιταλία παραχωρεί τα Δωδεκάνησα στην Ελλάδα (εκτός από τη Ρόδο)
  3. Τα στενά τίθενται υπό διεθνή έλεγχο

Δημιουργείται η **Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ)** (=πρόδρομος ΟΗΕ):

1. Κάθε κράτος μπορεί να απευθυνθεί σ' αυτήν για να επιλύσει τις διαφορές του με άλλα κράτη
2. Κάθε μέλος της ΚτΕ μπορεί να ασκήσει βέτο (να απορρίψει, να αρνηθεί να εφαρμόσει) σε μια απόφαση αλλά και να μη συμμορφωθεί με τις αποφάσεις που παίρνονται (→ διάλυση της ΚτΕ)

ΕΝΟΤΗΤΑ 34 (ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ)

Η ΛΗΞΗ ΤΟΥ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

<p>Ερώτ. 1 Για ποιους λόγους γίνεται το Συνέδριο της Ειρήνης;</p>	<p><u>Συνέδριο της Ειρήνης ή συνέδριο του Παρισιού</u> Συγκέντρωση νικητών (δε συμμετέχουν οι ηττημένοι, οι ουδέτεροι και η Σοβιετική Ένωση). Λόγοι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναδιοργάνωση πολιτικού χάρτη της Ευρώπης 2. Επιθυμία Γαλλίας να εξουδετερωθεί η Γερμανία 3. Επιθυμία Δυνάμεων να εγκλωβίσουν τη Σοβιετική Ένωση 4. Αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών (= κάθε λαός αποφασίζει για το μέλλον του) 																							
<p>Ερώτ. 2 Ποιες χώρες χάνουν και ποιες κερδίζουν εδάφη με τις διάφορες συνθήκες που υπογράφονται;</p>	<p>Με διάφορες συνθήκες που υπογράφονται κατά το 1919-1920 γίνεται μια αναδιοργάνωση του χάρτη της Ευρώπης.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Χάνουν εδάφη:</th> <th colspan="2" style="width: 50%; text-align: center;">Κερδίζουν εδάφη:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Γερμανία</td> <td>1. Βέλγιο</td> <td>7. Λιθουανία</td> </tr> <tr> <td>2. Αυστροουγγαρία (διαλύεται)</td> <td>2. Βρετανία</td> <td>8. Πολωνία</td> </tr> <tr> <td>3. Βουλγαρία</td> <td>3. Γαλλία</td> <td>9. Ρουμανία</td> </tr> <tr> <td>4. Ουγγαρία</td> <td>4. Γιουγκοσλαβία</td> <td>10. Ρωσία</td> </tr> <tr> <td>5. Οθωμανική αυτοκρατορία (διαλύεται)</td> <td>5. Δανία</td> <td>11. Σερβία</td> </tr> <tr> <td>6. Ιταλία</td> <td>6. Ελλάδα</td> <td>12. Τσεχοσλοβακία</td> </tr> </tbody> </table>			Χάνουν εδάφη:	Κερδίζουν εδάφη:		1. Γερμανία	1. Βέλγιο	7. Λιθουανία	2. Αυστροουγγαρία (διαλύεται)	2. Βρετανία	8. Πολωνία	3. Βουλγαρία	3. Γαλλία	9. Ρουμανία	4. Ουγγαρία	4. Γιουγκοσλαβία	10. Ρωσία	5. Οθωμανική αυτοκρατορία (διαλύεται)	5. Δανία	11. Σερβία	6. Ιταλία	6. Ελλάδα	12. Τσεχοσλοβακία
Χάνουν εδάφη:	Κερδίζουν εδάφη:																							
1. Γερμανία	1. Βέλγιο	7. Λιθουανία																						
2. Αυστροουγγαρία (διαλύεται)	2. Βρετανία	8. Πολωνία																						
3. Βουλγαρία	3. Γαλλία	9. Ρουμανία																						
4. Ουγγαρία	4. Γιουγκοσλαβία	10. Ρωσία																						
5. Οθωμανική αυτοκρατορία (διαλύεται)	5. Δανία	11. Σερβία																						
6. Ιταλία	6. Ελλάδα	12. Τσεχοσλοβακία																						
<p>Ερώτ. 3 Τι είναι η Κοινωνία των Εθνών;</p>	<p>Δημιουργείται η Κοινωνία των Εθνών (ΚΤΕ) (=πρόδρομος ΟΗΕ) (= διεθνής οργανισμός για τη διατήρηση της ειρήνης):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κάθε κράτος μπορεί να απευθυνθεί σ' αυτήν για να επιλύσει τις διαφορές του με άλλα κράτη 2. Κάθε μέλος της ΚΤΕ μπορεί να ασκήσει βέτο σε μια απόφαση αλλά και να μη συμμορφωθεί με τις αποφάσεις που παίρνονται (→ διάλυση της ΚΤΕ) 																							

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8
Ο ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1919-1922)
ΕΝΟΤΗΤΕΣ 35-36

ΟΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΝΤ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ
Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

<p>Ερώτ. 1 <i>Τι καταφέρνει η Αντάντ με τη συνθηκολόγηση των Οθωμανών και τι η Ελλάδα;</i></p>	<p>Συνθηκολόγηση Οθωμανών →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Αντάντ: Καταλαμβάνει την Τουρκία 2. Η Αγγλία υποστηρίζει την Ελλάδα (γιατί έτσι διευκολύνονται και τα δικά της συμφέροντα στα Στενά) 3. Η Ελλάδα: α/ καταλαμβάνει την Κωνσταντινούπολη β/ διεκδικεί εδάφη στη δυτική Μικρά Ασία με κέντρο τη Σμύρνη, την Α. Θράκη μέχρι την Κωνσταντινούπολη και τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος γ/ στέλνει στρατό στη Ρωσία, στο πλευρό της Αντάντ εναντίον των μπολσεβίκων δ/ στέλνει στρατό στη Μικρά Ασία ε/ καταλαμβάνει τη Σμύρνη (1919) και τα περίχωρά της
<p>Ερώτ. 2 <i>Ποιες συνέπειες έχει η κατάληψη της Σμύρνης από τους Έλληνες;</i></p>	<p><u>Συνέπειες:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> i. Έλληνες ευχαριστημένοι ii. Τούρκοι δυσареστημένοι iii. Ιταλοί δυσареστημένοι γιατί: <ul style="list-style-type: none"> α/ διεκδικούν τη Σμύρνη β/ οι Τούρκοι που αντιδρούν εναντίον των Ελλήνων προέρχονται από εδάφη υπό ιταλική διοίκηση <p style="text-align: right;">} Επεισόδια με νεκρούς και τραυματίες</p>
<p>Ο ελλητισμός της δυτικής Μικράς Ασίας</p>	
<p>Ερώτ. 3 <i>Πώς ζει ο ελληνικός πληθυσμός της Μικράς Ασίας;</i></p>	<p>Πολλοί Έλληνες μεταναστεύουν στη Μικρά Ασία (ευνοϊκότερες οικονομικές συνθήκες) Οι περισσότεροι Μικρασιάτες είναι μουσουλμάνοι. Όμως οι Έλληνες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή της περιοχής 2. Εκπροσωπούνται στις οθωμανικές αρχές από τους προκρίτους και τους αρχιερείς 3. Είναι περισσότεροι στη Σμύρνη 4. Ασχολούνται με το εμπόριο 5. Φτιάχνουν ελληνικά σχολεία και πολιτιστικούς συλλόγους 6. Έχουν τυπογραφεία που εκδίδουν ελληνικά βιβλία και εφημερίδες
<p>Ο ελλητισμός του Πόντου</p>	
<p>Ερώτ. 4 <i>Πώς ζουν οι Έλληνες του Πόντου;</i></p>	<p>Οι Έλληνες του Πόντου:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ζουν οργανωμένοι σε ελληνορθόδοξες κοινότητες 2. Ασχολούνται με το εμπόριο και την αγροτική οικονομία (Μεγάλα εμπορικά κέντρα: Τραπεζούντα, Κερασούντα, Σαμψούντα) 3. Ιδρύουν σχολείο: Το «Φροντιστήριο»
<p>Οι διωγμοί του μικρασιατικού ελλητισμού</p>	
<p>Ερώτ. 5 <i>Για ποιους λόγους διώκεται ο μικρασιατικός ελλητισμός;</i></p>	<p><u>Λόγοι διωγμών του μικρασιατικού ελλητισμού:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έντονο τουρκικό εθνικιστικό συναίσθημα (Νεότουρκοι) 2. Επιδίωξη των Γερμανών να κυριαρχήσουν στην οθωμανική οικονομία (εκτοπίζοντας τους Έλληνες, τους Εβραίους και τους Αρμένιους)
<p>Ερώτ. 6 <i>Ποιες συνέπειες έχει ο διωγμός αυτός;</i></p>	<p><u>Συνέπειες:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εκτοπισμός 150.000 Ελλήνων στην ενδοχώρα (= στα βάθη της Μ. Ασίας) 2. Οργάνωση ταγμάτων εργασίας = αγγαρείες σε λατομεία ή δημόσια έργα όπου δουλεύουν άντρες άνω των 45 ετών → εξόντωση εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων του Πόντου και της Μικράς Ασίας
<p>Η κίνηση αυτονομίησης στον Πόντο</p>	
	<p>1920: Ίδρυση ομόσπονδου ποντοαρμενικού κράτους που αναγνωρίζεται από τη συνθήκη των Σεβρών αλλά θα έχει σύντομη ζωή</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ 37
ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

<p>Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν στην οργάνωση κινήματος αντίστασης των Τούρκων και ποιοι είναι οι στόχοι του;</i></p>	<p>Ήττα οθωμανικής αυτοκρατορίας → στρατεύματα της Αντάντ σε διάφορες περιοχές της χώρας = δυσaréσκεια στο μουσουλμανικό πληθυσμό →</p> <p>α/ διαδηλώσεις β/ άρνηση των στρατιωτικών να παραδοθούν } → οργάνωση κινήματος αντίστασης από τον Μουσταφά Κεμάλ (αξιωματικός). Στόχος: δημιουργία νέου τουρκικού εθνικού κράτους</p>
<p>Ερώτ. 2 <i>Ποια είναι τα αποτελέσματα των συνεδρίων στο Ερζερούμ και τη Σεβάστεια;</i></p>	<p><u>Καλοκαίρι - φθινόπωρο 1919: Συνέδρια στο Ερζερούμ και στη Σεβάστεια:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Όλοι αποδέχονται τους στόχους του κινήματος αντίστασης 2. Κεμάλ = ηγέτης 3. Εθνική διακήρυξη πολιτικών αγώνων των Τούρκων για την ανεξαρτησία <p>Ο σουλτάνος και η Αντάντ αντιμετωπίζουν το κίνημα ως ανταρσία</p>
<p>Ερώτ. 3 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στα τέλη του 1919;</i></p>	<p>Τέλη 1919:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έδρα εθνικού κινήματος: Άγκυρα 2. Νίκη των κεμαλικών στις εκλογές 3. Εθνική διακήρυξη = Εθνικό Συμβόλαιο → αντίδραση Άγγλων + διάλυση της Βουλής 4. Σύγκληση Α΄ Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας στην Άγκυρα: Ψήφιση νέου συντάγματος: <ul style="list-style-type: none"> α/ η χώρα θα ονομάζεται «Τουρκία» β/ κατάργηση θρησκευτικού χαρακτήρα του κράτους γ/ θέσπιση κοσμικού κράτους δ/ η νομοθετική εξουσία θα ασκείται από τη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση ε/ Κεμάλ = πρωθυπουργός 5. Διάλυση ποντοαρμενικού κράτους 6. Στροφή κεμαλικών στη Μ. Ασία → Σύγκρουση Ελλήνων και Τούρκων με σκοπό ο καθένας να πραγματοποιήσει τις δικές του βλέψεις στην περιοχή

ΕΝΟΤΗΤΑ 38
Ο ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1919-1922)

Η ελληνική διοίκηση της Μικράς Ασίας	
Ερώτ. 1 <i>Ποιος είναι ο σκοπός της ελληνικής διοίκησης στη Σμύρνη;</i>	1. Απόβαση ελληνικού στρατού στη Σμύρνη + εγκατάσταση ελληνικής διοίκησης 2. Ύπατος αρμοστής: Αριστείδης Στεργιάδης (έμπιστος του Βενιζέλου). Σκοπός του: Ισότιμη αντιμετώπιση όλων των κατοίκων της περιοχής → Αντιδράσεις από: α/ ελληνική στρατιωτική ηγεσία β/ μητροπολίτη Χρυσόστομο Σμύρνης γ/ Μικρασιάτες Έλληνες
Ερώτ. 2 <i>Σε ποιους τομείς προσφέρει η ελληνική διοίκηση;</i>	Σημαντική προσφορά της ελληνικής διοίκησης στην: 1. οικονομία 2. εκπαίδευση 3. παιδεία 4. επανεγκατάσταση Ελλήνων προσφύγων στην περιοχή
Οι επιχειρήσεις του ελληνικού στρατού έως το καλοκαίρι του 1920	
	Κατάληψη των εδαφών της Μικράς Ασίας από τον ελληνικό στρατό με την άδεια της Αντάντ
Οι εκλογές του 1920 και η επάνοδος του Κωνσταντίνου	
Ερώτ. 3 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν το Βενιζέλο να προκηρύξει εκλογές και ποια τα αποτελέσματά τους;</i>	1. Απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου στο Παρίσι από φιλοβασιλικούς 2. Δολοφονία Ίωνα Δραγούμη στην Αθήνα από βενιζελικούς 3. Προκήρυξη εκλογών από το Βενιζέλο (γιατί πίστευε ότι θα κερδίσει, μετά την επιτυχία με τη συνθήκη των Σεβρών. Αλλά ο λαός είναι κουρασμένος από τους συνεχείς πολέμους → αντιβενιζελική συμμαχία με αρχηγό το Δημήτριο Γούναρη): α/ Ήττα φιλελευθέρων β/ Φυγή Βενιζέλου από την Ελλάδα γ/ Θάνατος Αλεξάνδρου δ/ Επιστροφή Κωνσταντίνου στην Ελλάδα ύστερα από δημοψήφισμα
Διπλωματικές επιτυχίες του τουρκικού κινήματος αντίστασης	
Ερώτ. 4 <i>Ποιες είναι οι διπλωματικές επιτυχίες του Κεμάλ;</i>	1. Ο Κεμάλ, με διάφορες συνθήκες, παρέχει διευκολύνσεις στις Ρωσία, Γαλλία και Ιταλία και αυτές αποσύρουν τα στρατεύματά τους από τη Μικρά Ασία 2. Η Ελλάδα υποστηρίζεται διπλωματικά μόνο από την Αγγλία
Οι εξελίξεις έως τον Αύγουστο του 1922	
Ερώτ. 5 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν στη Μικρασιατική καταστροφή;</i>	1. Η κυβέρνηση δεν σταματά τους πολέμους (όπως είχε υποσχεθεί) 2. Ο Κωνσταντίνος πηγαίνει στη Μικρά Ασία 3. Προέλαση ελληνικών στρατευμάτων μέχρι το Σαγγάριο ποταμό, κοντά στην Άγκυρα → μεγάλη μάχη με πολλά θύματα και τραυματίες 4. Υποχώρηση στη γραμμή που όριζαν οι πόλεις Εσκί Σεχίρ-Κιουτάχεια-Αφιόν Καραχισάρ 5. Ο Κεμάλ δυναμώνει οικονομικά, διπλωματικά και στρατιωτικά → αδιάλλακτος 6. Ο Αλ. Παπαναστασίου με έξι συνεργάτες του αντιδρούν και γράφουν το «δημοκρατικό μανιφέστο» 7. Κανείς, από το εξωτερικό, δε βοηθά την Ελλάδα 8. 13 Αυγούστου: Τελική τουρκική επίθεση: Ήττα των Ελλήνων 9. 27 Αυγούστου: Τέλος του μικρασιατικού ελληνισμού με: α/ Πυρπόληση Σμύρνης β/ Σφαγή Ελλήνων και Αρμενίων γ/ Προσφυγιά Ελλήνων

ΕΝΟΤΗΤΑ 39
ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ

Ελλάδα: Το κίνημα του 1922							
Ερώτ. 1 <i>Ποια αποτελέσματα έχει το κίνημα στη Χίο και στη Μυτιλήνη;</i>	<p>Σεπτέμβριος 1922: Κίνημα στη Χίο και στη Μυτιλήνη. Επικεφαλής: Νικόλαος Πλαστήρας + Στυλιανός Γονατάς Ζητούν: α/ Παραίτηση του βασιλιά Κωνσταντίνου β/ Διάλυση της Βουλής γ/ Νέα κυβέρνηση δ/ Ενίσχυση του μετώπου της Θράκης</p> <p style="text-align: right;">} →</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αποβίβαση 12.000 στρατιωτών και αξιωματικών στο Λαύριο 2. Ο Κωνσταντίνος εγκαταλείπει τη χώρα 3. Νέος βασιλιάς: Γεώργιος Β΄ 4. Επαναστατική κυβέρνηση στην Αθήνα 						
Η ανακωχή των Μουδανιών							
Ερώτ. 2 <i>Ποιες είναι οι συνέπειες της ανακωχής των Μουδανιών για την Ελλάδα;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η Ελλάδα παραχωρεί την Α. Θράκη στην Τουρκία (ύστερα από πιέσεις της Αγγλίας) 2. Αποχώρηση ελληνικών στρατευμάτων και πληθυσμού από την Α. Θράκη 						
Ελλάδα: Η «δίκη των έξι»							
Ερώτ. 3 <i>Τι ονομάζουμε «δίκη των έξι»;</i>	<p>Νοέμβριος 1922: Καταδίκη σε θάνατο των υπευθύνων για την ήττα στη Μικρά Ασία:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">1. Δ. Γούναρης</td> <td style="width: 50%;">4. Ν. Στράτος</td> </tr> <tr> <td>2. Π. Πρωτοπαπαδάκης</td> <td>5. Γ. Μπαλατζής</td> </tr> <tr> <td>3. Ν. Θεοτόκης</td> <td>6. Γ. Χατζηανέστης</td> </tr> </table>	1. Δ. Γούναρης	4. Ν. Στράτος	2. Π. Πρωτοπαπαδάκης	5. Γ. Μπαλατζής	3. Ν. Θεοτόκης	6. Γ. Χατζηανέστης
1. Δ. Γούναρης	4. Ν. Στράτος						
2. Π. Πρωτοπαπαδάκης	5. Γ. Μπαλατζής						
3. Ν. Θεοτόκης	6. Γ. Χατζηανέστης						
Η συνθήκη της Λοζάνης (1923)							
Ερώτ. 4 <i>Ποιες δεσμεύσεις δημιουργεί στην Ελλάδα και στην Τουρκία η συνθήκη της Λοζάνης;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τουρκική κυριαρχία στη Μ. Ασία και την Α. Θράκη 2. Ίμβρος και Τένεδος στους Τούρκους 3. Ανταλλαγή πληθυσμών : οι ορθόδοξοι χριστιανοί της Τουρκίας υποχρεώνονται να μετοικήσουν στην Ελλάδα. Οι μουσουλμάνοι της Ελλάδας υποχρεώνονται να μετοικήσουν στην Τουρκία <p>Εξαίρεση: α/ Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης β/ Έλληνες της Κωνσταντινούπολης γ/ Έλληνες της Ίμβρου και της Τενέδου δ/ Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης</p>						
Κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα							
Ερώτ. 5 <i>Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει η Ελλάδα;</i>	<p>Προβλήματα στην Ελλάδα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης 2. Κατακόρυφη πτώση των μισθών → απεργίες 3. Ανάγκη αποκατάστασης πολεμιστών και προσφύγων 4. Ανάγκη αύξησης της αγροτικής παραγωγής 						
Ερώτ. 6 <i>Ποιες λύσεις δίνονται στα προβλήματα της Ελλάδας;</i>	<p>Αποφάσεις-λύσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Απαλλοτρίωση και διανομή γαιών σε πρόσφυγες και ντόπιους ακτήμονες 2. Υιοθέτηση γρηγοριανού ημερολογίου 3. Εκλογές: Συμμετέχουν: <ul style="list-style-type: none"> α/ Φιλελεύθεροι (250 βουλευτές) (Βενιζέλος) β/ Δημοκρατική Ένωση (120 βουλευτές) (Αλ. Παπαναστασίου) 4. Φυγή Γεωργίου Β΄ στο εξωτερικό 5. Αντιβασιλέας: Παύλος Κουντουριώτης 						

Κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στην Τουρκία

Ερώτ. 7

Ποια είναι τα έργα του Μουσταφά Κεμάλ στην Τουρκία;

Μουσταφά Κεμάλ (ή Κεμάλ Ατατούρκ): Πρόεδρος της Τουρκικής Δημοκρατίας.

Έργα του:

1. Φυγή σουλτάνου από τη χώρα
2. Εδραίωση κοσμικο-λαϊκού χαρακτήρα του πολιτεύματος
3. Προσπάθεια μετατροπής της Τουρκίας σε σύγχρονο κράτος δυτικού τύπου:

α/ Οργάνωση συστήματος υγείας και εκπαίδευσης

β/ Αντικατάσταση οθωμανικού αλφαβήτου από λατινικό

γ/ Κατάργηση πολυγαμίας

δ/ Δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες

ε/ Απαγόρευση φεσιού στους άντρες και φερετζέ στις γυναίκες

στ/ Επιβολή χρήσης οικογενειακού επιθέτου

Οι μεταρρυθμίσεις του βρίσκουν απήχηση στα ανώτερα και μεσαία κοινωνικά στρώματα. Οι φτωχότερες τάξεις (που είναι η πλειοψηφία του λαού) συνεχίζουν να ζουν όπως πριν

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9
ΕΝΟΤΗΤΑ 40
Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ (1919-1939)
ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ,
Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 1929 ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΥΦΕΣΗ

Τα αποτελέσματα του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου	
Ερώτ. 1 <i>Ποιος είναι ο απολογισμός του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου;</i>	Απολογισμός πολέμου: 1. Καταρράκωση (= εξαθλίωση) 2. 8.000.000 νεκροί 3. 6.000.000 ανάπηροι 4. Τεράστιες υλικές ζημιές
Ερώτ. 2 <i>Ποια είναι τα αποτελέσματα του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο;</i>	<u>Α. Οικονομικό επίπεδο</u> Η Μ. Βρετανία και η Γαλλία ζητούν δάνειο από τις ΗΠΑ <u>Β. Κοινωνικό επίπεδο</u> 1. Οικονομική καταστροφή μεσαίων κυρίως στρωμάτων 2. Είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας 3. Δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες (ΕΣΣΔ, Γερμανία, Βρετανία)
Ερώτ. 3 <i>Ποια είναι τα αποτελέσματα του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου σε πολιτικό επίπεδο;</i>	<u>Γ. Πολιτικό επίπεδο</u> 1. Η παγκόσμια ηγεμονία της Ευρώπης καταρρέει 2. Κινήματα ανεξαρτητοποίησης στις αποικίες (γιατί πολεμώντας στο πλευρό των μητροπόλεων τους έφεραν στις πατρίδες τους τις αντιιμπεριαλιστικές ιδέες των σοσιαλιστών και των κομμουνιστών) 3. Δημιουργία ΕΣΣΔ = το πρώτο σοσιαλιστικό κράτος (ο τρόπος λειτουργίας του οποίου, τράβηξε πολλούς ευρωπαίους να μετακινηθούν προς τα εκεί) 4. Καταρρέει η δύναμη του φιλελεύθερου αστικού κράτους (που αδυνατεί να υπερασπιστεί τα εθνικά συμφέροντα)
Η κατάσταση στην Ευρώπη κατά τη δεκαετία του 1920	
Ερώτ. 4 <i>Ποια είναι η κατάσταση στην Ευρώπη κατά τη δεκαετία του 1920;</i>	Ανταγωνισμός μεταξύ Γαλλίας - Γερμανίας → 1. Συνθήκη του Λοκάρνο: Σεβασμός των συνόρων που υπάρχουν μέχρι εκείνη τη στιγμή (1925) 2. Σύμφωνο Κέλογκ-Μπριάν: Καταδίκη του πολέμου (1928)
Η έκρηξη της οικονομικής κρίσης του 1929	
Ερώτ. 5 <i>Τι είναι το κραχ του 1929 και ποιες συνέπειες έχει στον κόσμο;</i>	1. ΗΠΑ: χώρα με οικονομική ευημερία → άνοδος του χρηματιστηρίου 2. Κραχ: 1929: Κάποιοι μεγαλοεπενδυτές θέλησαν να ρευστοποιήσουν μετοχές τους, συμπαρασύροντας μικρότερους επενδυτές και δημιουργώντας σύγχυση στο χρηματιστήριο → κατάρρευση τιμών χρηματιστηρίου → 3. Οικονομική κρίση σε όλο τον κόσμο: α/ Χάνονται περιουσίες β/ Κλείνουν επιχειρήσεις γ/ Χιλιάδες εργαζόμενοι μένουν άνεργοι δ/ Μεγαλύτερες επιχειρήσεις εξαγοράζουν μικρότερες
Η επέκταση της κρίσης - Η μεγάλη Ύφεση	
Ερώτ. 6 <i>Τι συνέπειες έχει το κραχ στην Ευρώπη;</i>	Επέκταση της κρίσης στην Ευρώπη όταν οι ΗΠΑ αποσύρουν τα κεφάλαια που είχαν επενδύσει στην Ευρώπη υπό μορφή δανείων. Ιδιαίτερα πλήττει την: 1. Γερμανία: είχε στηρίξει την ανοικοδόμησή της στα αμερικανικά κεφάλαια 2. Βρετανία: τα προϊόντα της δε διατίθενται πια στην αμερικανική αγορά

ΕΝΟΤΗΤΕΣ 41-42
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 1929
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 1929

Κοινωνικές διαστάσεις της κρίσης του 1929	
Ερώτ. 1 <i>Ποιες είναι οι διαστάσεις της κρίσης του 1929;</i>	<u>Θετικές διαστάσεις:</u> Ισχυροποίηση ανώτερων τάξεων εξαγοράζοντας επιχειρήσεις σε πτώχευση <u>Αρνητικές διαστάσεις:</u> <u>Πλήττονται:</u> 1. Αγρότες 2. Εργάτες και εμποροϋπάλληλοι και δημόσιοι υπάλληλοι 3. Μικρομεσαίοι επιχειρηματίες
Ερώτ. 2 <i>Ποιες είναι οι συνέπειες της κρίσης;</i>	<u>Συνέπειες:</u> Εξαθλίωση σε ΗΠΑ και Ευρώπη με: 1. Μείωση μισθών και περιορισμό ωρών εργασίας 2. Απολύσεις → Ανεργία 3. Πτώχευση τραπεζών 4. Κλείσιμο μικρομεσαίων επιχειρήσεων } Μαζικές αυτοκτονίες
Ερώτ. 3 <i>Πώς αντιμετώπιστηκε η κρίση του 1929;</i>	<u>Λύσεις:</u> Δυναμική επέμβαση του κράτους με επενδύσεις (ΗΠΑ+ Ευρώπη) = new deal → Ανάθεση μεγάλων δημοσίων έργων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις → 1. Καταπολέμηση της ανεργίας } Αναθέρμανση της οικονο- 2. Αγορά προϊόντων }
Πολιτικές διαστάσεις της κρίσης του 1929	
	Πολιτική-ιδεολογική κρίση → πάλη επικράτησης ανάμεσα στον κομμουνισμό και το φασισμό
Η Σοβιετική Ένωση την εποχή του Στάλιν	
Ερώτ. 4 <i>Ποια είναι η πορεία της Σοβιετικής Ένωσης την εποχή του Στάλιν;</i>	Ο Στάλιν (ηγέτης της ΕΣΣΔ μετά το θάνατο του Λένιν): 1. Εφαρμόζει αυστηρά ελεγχόμενη οικονομική πολιτική 2. Μετατρέπει τη ΕΣΣΔ σε αναπτυγμένη βιομηχανικά χώρα 3. Συγκεντρώνει όλες τις εξουσίες στα χέρια του 4. Εκτελεί τους αντίθετους με το καθεστώς (= μπολσεβίκοι που είχαν πάρει μέρος στην επανάσταση) 5. Μετατρέπει το κομμουνιστικό κόμμα σε συγκεντρωτικό μηχανισμό που υλοποιεί αποφάσεις και λατρεύει τον ηγέτη του → σταλινισμός
Ο φασισμός στην Ιταλία	
Ερώτ. 5 <i>Πώς καταφέρνει να επικρατήσει ο φασισμός στην Ιταλία;</i>	Ίδρυση Εθνικού Φασιστικού Κόμματος (1922). Αρχηγός: Μπενίτο Μουσολίνι 1. Προσπάθεια προσέλκυσης δυσαρεστημένων 2. Ένοπλες δυνάμεις φασιστών τρομοκρατούν ή και δολοφονούν κομμουνιστές, σοσιαλιστές και συνδικαλιστές 3. Προπαγάνδα υπέρ της δικτατορίας 4. Οκτώβριος 1922: «Πορεία προς τη Ρώμη» Μουσολίνι και οπαδών του → Μουσολίνι : πρωθυπουργός (απόλυτος κύριος της κατάστασης): α/ Φυλακίζει ή δολοφονεί τους «επικίνδυνους» πολιτικούς β/ Χειραγωγεί τη νεολαία: i. Έλεγχος εκπαίδευσης (= ελέγχει) ii. Υποχρεωτική ένταξη στη φασιστική νεολαία γ/ Αντικαθιστά τα εργατικά συνδικάτα με συντεχνίες δ/ Προπαγανδίζει υπέρ των φασιστικών ιδεωδών μέσω του τύπου και του ραδιοφώνου

Ο ναζισμός στη Γερμανία	
Ερώτ. 6 <i>Για ποιους λόγους καταφέρνει να επικρατήσει ο Χίτλερ στη Γερμανία και από ποιους υποστηρίζεται;</i>	Ανάγκη και υποστήριξη μιας «Νέας Τάξης» στη Γερμανία για να έχει η χώρα μια πιο σεβαστή θέση → Ο Χίτλερ (ηγέτης Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος) γίνεται καγκελάριος με την υποστήριξη: α/ Αγροτών β/ Μικροαστών γ/ Ανέργων δ/ Μερίδα ισχυρών κεφαλαιούχων
Ερώτ. 7 <i>Πώς καταφέρνουν οι ναζί να δώσουν απόλυτη εξουσία στο Χίτλερ;</i>	Πυρπόληση γερμανικής Βουλής από τους ναζί, ρίχνοντας την ευθύνη στους κομμουνιστές → 1. Συλλήψεις χιλιάδων κομμουνιστών και σοσιαλιστών 2. Αποπομπή (=διώξιμο) όλων των κομμουνιστών βουλευτών 3. Παραχώρηση απόλυτης εξουσίας στο Χίτλερ για τέσσερα χρόνια → Χίτλερ: αρχηγός κράτους (φύρερ)
Ερώτ. 8 <i>Πώς επικρατούν οι ναζί;</i>	<u>Οι ναζί:</u> 1. Διαλύουν όλα τα υπόλοιπα κόμματα 2. Χειραγωγούν τη νεολαία 3. Φανατίζουν το γερμανικό λαό 4. Αναγκάζουν πολλούς διανοούμενους, αντίθετους με τις απόψεις τους να εγκαταλείψουν τη χώρα (π.χ. Αϊνστάιν) 5. Περιορίζουν ή εξοντώνουν όλους όσους είναι διαφορετικοί (πολιτικοί αντίπαλοι, τσιγγάνοι, ομοφυλόφιλοι) 6. Αναγκάζουν τους Εβραίους να κυκλοφορούν φορώντας ένα κίτρινο άστρο
Φασισμός και δημοκρατία στην υπόλοιπη Ευρώπη	
Ερώτ. 9 <i>Ποια είναι τα πολιτικά δρώμενα στην υπόλοιπη Ευρώπη;</i>	Δημιουργία φασιστικών καθεστώτων σε πολλές χώρες της Ευρώπης (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) <u>Αντίδραση:</u> Συμμαχία φιλελεύθερων και αριστερών κομμάτων → Λαϊκά μέτωπα

ΕΝΟΤΗΤΑ 43

Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ. Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ 4^{ΗΣ} ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1936

Η Β' Ελληνική Δημοκρατία	
	13 Απριλίου 1924: Ανακήρυξη Β' Ελληνικής (αβασίλευτης) Δημοκρατίας (ύστερα από δημοψήφισμα) Πρωθυπουργός: Αλ. Παπαναστασίου
Η περίοδος 1924-1928	
Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα την περίοδο 1924-1928;</i>	Κυβερνητική αστάθεια → 1. Οι στρατιωτικοί αναζητούν δικτατορικές λύσεις 2. 1928: Ίδρυση ΓΣΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος) 3. Μετονομασία του ΣΕΚΕ (Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος) σε ΚΚΕ (Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος) 4. Δικτατορία από το Θεόδωρο Πάγκαλο (1925) 5. Ανατροπή του Πάγκαλου από τον Γεώργιο Κονδύλη 6. Προκήρυξη εκλογών → οικουμενική κυβέρνηση (= κυβέρνηση από πολλά κόμματα μαζί) (εκτός του ΚΚΕ)
Η βενιζελική τετραετία 1928-1932	
Ερώτ. 2 <i>Ποιο είναι το πρόγραμμα της κυβέρνησης Βενιζέλου μετά τη νίκη των Φιλελεύθερων στις εκλογές του 1928;</i>	Νίκη των Φιλελεύθερων στις εκλογές (Βενιζέλος) <u>Πρόγραμμα νέας κυβέρνησης:</u> <u>Α. Εσωτερική πολιτική:</u> 1. Οικονομική ανάπτυξη 2. Εδραίωση της δημοκρατίας 3. Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: α/ Ενίσχυση υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας και τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης β/ Εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας στα γυμνάσια γ/ Κατασκευή νέων σχολείων 4. Ψήφιση «ιδιωνύμου» (= νόμος που νομιμοποιεί τις διώξεις εναντίον των κομμουνιστών και όσων συμμετέχουν σε κοινωνικούς αγώνες) <u>Β. Εξωτερική πολιτική:</u> 1. Προσέγγιση γειτονικών χωρών 2. Υπογραφή ελληνοτουρκικού συμφώνου φιλίας 1932: 1. Πτώχευση Ελλάδας (λόγω του κραχ του 1929) 2. Προκήρυξη εκλογών
Το Λαϊκό κόμμα στην εξουσία (1933)	
Ερώτ. 3 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν τις εκλογές του 1932;</i>	1. Εκλογές → Νίκη αντιβενιζελικών: Λαϊκό κόμμα → Πρωθυπουργός: Παναγής Τσαλδάρης 2. Προσπάθεια πραξικοπήματος από βενιζελικούς αξιωματικούς 3. Δολοφονική επίθεση κατά του Βενιζέλου
Το κίνημα του 1935 και η παλινόρθωση της βασιλείας	
Ερώτ. 4 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα μετά το Μάρτιο του 1935;</i>	Μάρτιος 1935: νέο κίνημα → καταστολή από τον Κονδύλη → 1. Διώξεις και εκτελέσεις βενιζελικών 2. Ανατροπή του Τσαλδάρη από τον Κονδύλη → δικτατορία 3. Παλινόρθωση της μοναρχίας

Μετά την παλινόρθωση

Ερώτ. 5

Τι ακολουθεί μετά την επιστροφή του βασιλιά στην Ελλάδα;

1. Επιστροφή Γεωργίου Β΄ στην Ελλάδα
2. Αμνηστία (=χάρη) στους πολιτικούς που συμμετείχαν στο κίνημα του 1935
3. Εκλογές: Ισοδυναμία βασιλικών και βενιζελικών → το ΚΚΕ παίζει ρόλο ρυθμιστή
4. Διορισμός Ιωάννη Μεταξά ως πρωθυπουργός (από το βασιλιά) + οικονομική κρίση → αιματηρές διαδηλώσεις στη Θεσσαλονίκη (Μάιος 1936)
5. Δικτατορία από Μεταξά και βασιλιά

Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου (1936)

Ερώτ. 6

Ποιο είναι το έργο της δικτατορίας Μεταξά στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική της χώρας;

A. Εσωτερική πολιτική:

Προσπάθεια δημιουργίας φασιστικού καθεστώτος (κατά τα πρότυπα της Ιταλίας και της Γερμανίας):

1. Δημιουργία Εθνικής Οργάνωσης Νεολαίας (ΕΟΝ)
2. Προσπάθεια προσέγγισης αγροτών και εργατών με συστηματική προπαγάνδα
3. Λήψη ορισμένων κοινωνικών μέτρων (ίδρυση ΙΚΑ, ρύθμιση αγροτικών χρεών)
4. Διωγμός κομμουνιστών

B. Εξωτερική πολιτική

Στροφή προς τη Μ. Βρετανία για συμμαχία σε περίπτωση πολέμου

ΕΝΟΤΗΤΑ 44
ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ

<p>Ερώτ. 1 <i>Τι είναι το προσφυγικό ζήτημα;</i></p>	<p>Προσφυγικό ζήτημα = στέγαση και επαγγελματική αποκατάσταση των προσφύγων Η ΚτΕ βοηθάει την Ελλάδα να πάρει δάνειο και ιδρύει την Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (ΕΑΠ)</p>																
<p>Ερώτ. 2 <i>Πώς αντιμετωπίζεται το προσφυγικό ζήτημα στην ύπαιθρο;</i></p>	<p>1. Στην ύπαιθρο: 750.000 πρόσφυγες οδηγούνται στη Μακεδονία και στη Θράκη</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Αρνητικά</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">Θετικά</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>1. Εγκατάλειψη της Μεγάλης Ιδέας 2. Οι γηγενείς τους κατηγορούν ότι το κράτος έδωσε γαίες που ανήκαν σ' αυτούς</p> </td> <td style="vertical-align: top;"> <p>1. Τονώνεται ο ελληνισμός των περιοχών αυτών και η εθνική ομοιογένεια 2. Τονώνεται η αγροτική οικονομία (με νέες καλλιεργητικές μεθόδους)</p> </td> </tr> </tbody> </table>		Αρνητικά	Θετικά	<p>1. Εγκατάλειψη της Μεγάλης Ιδέας 2. Οι γηγενείς τους κατηγορούν ότι το κράτος έδωσε γαίες που ανήκαν σ' αυτούς</p>	<p>1. Τονώνεται ο ελληνισμός των περιοχών αυτών και η εθνική ομοιογένεια 2. Τονώνεται η αγροτική οικονομία (με νέες καλλιεργητικές μεθόδους)</p>											
Αρνητικά	Θετικά																
<p>1. Εγκατάλειψη της Μεγάλης Ιδέας 2. Οι γηγενείς τους κατηγορούν ότι το κράτος έδωσε γαίες που ανήκαν σ' αυτούς</p>	<p>1. Τονώνεται ο ελληνισμός των περιοχών αυτών και η εθνική ομοιογένεια 2. Τονώνεται η αγροτική οικονομία (με νέες καλλιεργητικές μεθόδους)</p>																
<p>Ερώτ. 3 <i>Πώς αντιμετωπίζεται το προσφυγικό ζήτημα στην πόλη;</i></p>	<p>2. Στις πόλεις: Δημιουργία προσφυγικών συνοικισμών</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Αρνητικά</th> <th style="width: 10%;"></th> <th style="width: 40%; text-align: center;">Θετικά</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>1. Δουλεύουν με μικρό μεροκάματο, τραβώντας προς τα κάτω και τις αμοιβές των ντόπιων</p> </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">→</td> <td style="vertical-align: top;"> <p>1. Δίνουν ώθηση στην οικονομία δουλεύοντας με μικρό μεροκάματο 2. Δίνουν νέες δυνατότητες στο εμπόριο, τη βιοτεχνία και τη βιομηχανία</p> </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>2. Οι ντόπιοι τους θεωρούν παράξενους γιατί: α/ έχουν παράξενα ονόματα β/ τρώνε παράξενα φαγητά</p> </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">→</td> <td style="vertical-align: top;"> <p>3. Φέρνουν τον τρόπο ζωής τους, τις συνήθειές τους, τη μουσική τους, τη γαστρονομία τους</p> </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>γ/ οι γυναίκες τους εργάζονται</p> </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">→</td> <td style="vertical-align: top;"> <p>4. Καταλύουν το στερεότυπο «η γυναίκα στο σπίτι» αφού οι γυναίκες τους εργάζονται, κι έτσι σπρώχνουν και τις ντόπιες έξω από το σπίτι</p> </td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="vertical-align: top;"> <p>5. Δίνουν νέα πνοή στα Γράμματα και τις Τέχνες. Σημαντικοί λογοτέχνες είναι Μικρασιάτες</p> </td> </tr> </tbody> </table>		Αρνητικά		Θετικά	<p>1. Δουλεύουν με μικρό μεροκάματο, τραβώντας προς τα κάτω και τις αμοιβές των ντόπιων</p>	→	<p>1. Δίνουν ώθηση στην οικονομία δουλεύοντας με μικρό μεροκάματο 2. Δίνουν νέες δυνατότητες στο εμπόριο, τη βιοτεχνία και τη βιομηχανία</p>	<p>2. Οι ντόπιοι τους θεωρούν παράξενους γιατί: α/ έχουν παράξενα ονόματα β/ τρώνε παράξενα φαγητά</p>	→	<p>3. Φέρνουν τον τρόπο ζωής τους, τις συνήθειές τους, τη μουσική τους, τη γαστρονομία τους</p>	<p>γ/ οι γυναίκες τους εργάζονται</p>	→	<p>4. Καταλύουν το στερεότυπο «η γυναίκα στο σπίτι» αφού οι γυναίκες τους εργάζονται, κι έτσι σπρώχνουν και τις ντόπιες έξω από το σπίτι</p>			<p>5. Δίνουν νέα πνοή στα Γράμματα και τις Τέχνες. Σημαντικοί λογοτέχνες είναι Μικρασιάτες</p>
Αρνητικά		Θετικά															
<p>1. Δουλεύουν με μικρό μεροκάματο, τραβώντας προς τα κάτω και τις αμοιβές των ντόπιων</p>	→	<p>1. Δίνουν ώθηση στην οικονομία δουλεύοντας με μικρό μεροκάματο 2. Δίνουν νέες δυνατότητες στο εμπόριο, τη βιοτεχνία και τη βιομηχανία</p>															
<p>2. Οι ντόπιοι τους θεωρούν παράξενους γιατί: α/ έχουν παράξενα ονόματα β/ τρώνε παράξενα φαγητά</p>	→	<p>3. Φέρνουν τον τρόπο ζωής τους, τις συνήθειές τους, τη μουσική τους, τη γαστρονομία τους</p>															
<p>γ/ οι γυναίκες τους εργάζονται</p>	→	<p>4. Καταλύουν το στερεότυπο «η γυναίκα στο σπίτι» αφού οι γυναίκες τους εργάζονται, κι έτσι σπρώχνουν και τις ντόπιες έξω από το σπίτι</p>															
		<p>5. Δίνουν νέα πνοή στα Γράμματα και τις Τέχνες. Σημαντικοί λογοτέχνες είναι Μικρασιάτες</p>															

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10
Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΕΝΟΤΗΤΑ 45
ΤΑ ΠΡΟΜΗΝΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

<u>Τα προμηνύματα του πολέμου</u>	
Ερώτ. 1 <i>Ποιες κινήσεις κάνουν η Ιαπωνία και η Ιταλία;</i>	<p>1. Η Ιαπωνία: α/ καταλαμβάνει τη Μαντζουρία (επαρχία της Κίνας) (1931) β/ κηρύσσει τον πόλεμο στην Κίνα</p> <p>2. Η Ιταλία: α/ καταλαμβάνει την Αιθιοπία (1936) β/ αποχωρεί από την ΚΤΕ γ/ συμμαχεί με τη Γερμανία → Άξονας Ρώμης-Βερολίνου δ/ καταλαμβάνει την Αλβανία (1939)</p>
Ερώτ. 2 <i>Ποιες κινήσεις κάνει η Γερμανία;</i>	<p>3. Η Γερμανία: α/ εγκαταλείπει την ΚΤΕ (1934) β/ επαναφέρει τη στρατιωτική θητεία (παραβίαση της συνθήκης των Βερσαλιών) γ/ καταλαμβάνει τη Ρηνανία (1936) δ/ μαζί με την Ιταλία συμμετέχει στον εμφύλιο πόλεμο της Ισπανίας στο πλευρό του φασίστα στρατηγού Φράνκο ε/ καταλαμβάνει και ενσωματώνει την Αυστρία (1938) στ/ απειλεί την Τσεχοσλοβακία → προσάρτηση Δ. Τσεχοσλοβακίας (με την υπογραφή της συμφωνίας του Μονάχου μεταξύ της Βρετανίας της Γαλλίας και της Γερμανίας) ζ/ διαλύει την Τσεχοσλοβακία η/ προσαρτίζει (=παίρνει) τη Βοημία (1939) θ/ ανακηρύσσει τη Σλοβακία ανεξάρτητη, υπό γερμανική «προστασία» ι/ στρέφεται στην Πολωνία → η Βρετανία και η Γαλλία απειλούν τη Γερμανία ότι θα της κηρύξουν τον πόλεμο ια/ υπογράφει «σύμφωνο μη επίθεσης» με τη Σοβιετική Ένωση (1939) και συμφωνούν ότι σε περίπτωση πολέμου εναντίον της Πολωνίας θα μοιραστούν τα εδάφη της</p> <p>4. Η Γερμανία, η Ιταλία και η Ιαπωνία υπογράφουν το Αντιδιεθνιστικό Σύμφωνο (στοχεύει στην καταπολέμηση του κομμουνισμού και την υποστήριξη του φασισμού)</p>
<u>Τα αίτια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου</u>	
Ερώτ. 3 <i>Ποιες αιτίες οδηγούν στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο;</i>	<p>1. Ταπεινωτικοί όροι στα ηττημένα κράτη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου → οικονομική εξασθένηση</p> <p>2. Οι συνθήκες ειρήνης δεν ικανοποιούν βασικά αιτήματα χωρών → αναζήτηση νέων συνθηκών</p> <p>3. Επιβολή ολοκληρωτικών και επιθετικών καθεστώτων από «σωτήρες» όπως ο Μουσολίνι και ο Χίτλερ σε μια Ευρώπη που βρίσκεται σε οξυτάτη οικονομική κρίση</p> <p>4. Φόβος των δυτικών Δυνάμεων απέναντι στη Σοβιετική Ένωση</p> <p>5. Αδυναμία της ΚΤΕ να δράσει αποτελεσματικά ώστε να αποτρέψει τον επερχόμενο πόλεμο</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ 46
Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η αφορμή και η έκρηξη του πολέμου	
Ερώτ. 1 <i>Με ποια αφορμή ξεκίνησε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος;</i>	Αφορμή: Γερμανική εισβολή στην Πολωνία (1 ^η Σεπτεμβρίου 1939) → Η Βρετανία και η Γαλλία κηρύσσουν τον πόλεμο στη Γερμανία
Οι επιχειρήσεις στην Ευρώπη, 1939-1941	
Ερώτ. 2 <i>Πώς η Γερμανία επικρατεί στην Ευρώπη;</i>	1939-1941: Η Γερμανία ελέγχει το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης: <ol style="list-style-type: none"> 1. ελέγχοντας την Πολωνία 2. καταλαμβάνοντας τη Δανία, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, τη Νορβηγία και το Βέλγιο 3. πολεμώντας εναντίον της Γαλλίας → Ήττα Γαλλίας → <ol style="list-style-type: none"> α/ Συνθηκολόγηση β/ Ο Ντε Γκολ (Γάλλος στρατηγός) φεύγει στην Αγγλία και οργανώνει αντίσταση κατά των Γερμανών) 4. βομβαρδίζοντας το Λονδίνο (όμως οι Βρετανοί αντιστέκονται) 5. πολεμώντας εναντίον της Γιουγκοσλαβίας και της Ελλάδας
Η οργάνωση της κατεχόμενης Ευρώπης	
Ερώτ. 3 <i>Πώς η Γερμανία ελέγχει τις κατακτημένες χώρες;</i>	Οργάνωση της Ευρώπης σύμφωνα με τις αρχές του ναζισμού και τα συμφέροντα της Γερμανίας: <ol style="list-style-type: none"> 1. Έλεγχος-δέσμευση οικονομίας των κατακτημένων χωρών 2. Πίεση στους λαούς με κάθε μέσο (βιαιότητες, βασανιστήρια, μαζικές εκτελέσεις) να αναγνωρίσουν την «ανωτερότητα» της ναζιστικής Γερμανίας 3. Διώξεις εναντίον των Εβραίων και των τσιγγάνων → Ένοπλη αντίσταση κατά των κατακτητών
Η γερμανική επίθεση στη Σοβιετική Ένωση	
Ερώτ. 4 <i>Πώς εξελίσσεται ο πόλεμος στην ΕΣΣΔ;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ιούνιος 1941: Επίθεση γερμανικών δυνάμεων στη Σοβιετική Ένωση (στην Αγία Πετρούπολη και στη Μόσχα) → αποτυχία 2. Άνοιξη 1942: Νέα γερμανική επίθεση → Αποτυχία (αρχή του τέλους της χιτλερικής Γερμανίας) με πάρα πολλούς νεκρούς, τραυματίες, αιχμαλώτους
Οι επιχειρήσεις στην Αφρική	
Ερώτ. 5 <i>Πώς εξελίσσεται ο πόλεμος στην Αφρική;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι Ιταλοί προσπαθούν να καταλάβουν τη διώρυγα του Σουέζ → αποτυχία 2. Σύγκρουση γερμανικών και ιταλικών στρατευμάτων με τις συμμαχικές δυνάμεις → Νίκη συμμάχων
Οι επιχειρήσεις στην Άπω Ανατολή	
Ερώτ. 6 <i>Ποια είναι η στάση των ΗΠΑ στον πόλεμο;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ουδετερότητα των ΗΠΑ κατά τον β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (τα δύο πρώτα χρόνια) 2. Επίθεση Ιαπώνων στο Περλ Χάρμπορ (Χαβάη) → Οι ΗΠΑ κηρύσσουν τον πόλεμο στην Ιαπωνία και στις δυνάμεις του Άξονα
Το τέλος του πολέμου	
Ερώτ. 7 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αποβίβαση των συμμαχικών δυνάμεων στην Ιταλία 2. Κατάρρευση φασιστικού καθεστώτος 3. Υπογραφή ανακωχής από τον Μπαντόλιο (διάδοχο του Μουσολίνι) 4. Καθαίρεση Μουσολίνι (διαφεύγει στη Β. Ιταλία και σχηματίζει κυβέρνηση) 5. 6 Ιουνίου 1944: Απόβαση στις ακτές της Νορμανδίας του συμμαχικών δυνάμεων υπό την ηγεσία του Αμερικανού στρατηγού Αϊζενχάουερ (the "D" day): Απελευθέρωση Γαλλίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου, Ολλανδίας 6. Σοβιετική αντεπίθεση (ανατολικά) → υποχώρηση γερμανικών δυνάμεων 7. Αρχές Μαΐου 1945: Αμερικάνοι + Άγγλοι + Γάλλοι + Σοβιετικοί → στο Βερολίνο 8. Συνθηκολόγηση Γερμανίας 9. Αυτοκτονία Χίτλερ 10. Εκτέλεση Μουσολίνι από αντιστασιακούς 11. Οι ΗΠΑ βομβαρδίζουν με ατομική βόμβα τις ιαπωνικές πόλεις Χιροσίμα και Ναγκασάκι → συνθηκολόγηση Ιαπωνίας → επίσημο τέλος του πολέμου

ΕΝΟΤΗΤΑ 47
Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

<p>Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα αναγκάζουν την Ελλάδα να μπει στον πόλεμο;</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κατάληψη Αλβανίας από Ιταλία 2. <u>1939</u>: Πόλεμος στα Βαλκάνια 3. <u>15 Αυγούστου 1940</u>: Βύθιση του ελληνικού πολεμικού πλοίου Έλλη από ιταλικό υποβρύχιο στην Τήνο 4. Προσπάθεια Ελλάδας να αποφύγει τον πόλεμο
Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος	
<p>Ερώτ. 2 <i>Ποια είναι η έκβαση του ελληνοϊταλικού πολέμου;</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>28 Οκτωβρίου 1940</u>: Η Ιταλία απαιτεί από την Ελλάδα να της επιτρέψει να μπουν στα στρατεύματά της στη χώρα 2. Άρνηση Μεταξά (ΟΧΙ) → Ιταλική εισβολή: <ol style="list-style-type: none"> α/ Αρχική υποχώρηση των ελληνικών στρατευμάτων β/ Σκληρές μάχες → απελευθέρωση όλων των ελληνικών εδαφών γ/ Ανακατάληψη Κορυτσάς, Μοσχόπολης, Πόγραδετς, Αργυροκάστρου, Αγίων Σαράντα 3. Θάνατος Μεταξά 4. Πρωθυπουργός: Αλέξανδρος Κορυζής 5. Μάρτιος 1941: Μεγάλη επίθεση των Ιταλών (εαρινή επίθεση) → μεγάλη αντίσταση των Ελλήνων 6. Ελληνικός στόλος και αεροπορία συμβάλλουν ουσιαστικά στον πόλεμο
Ο ελληνογερμανικός πόλεμος	
<p>Ερώτ. 3 <i>Ποια είναι η έκβαση του ελληνογερμανικού πολέμου;</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γερμανική επίθεση κατά της Ελλάδας από γιουγκοσλαβικό και βουλγαρικό έδαφος → <ol style="list-style-type: none"> α/ Κάμψη ελληνικής αντίστασης β/ Διάλυση ελληνικών στρατευμάτων στην Αλβανία γ/ Συνθηκολόγηση Ελλάδας με πρωτοβουλία του αντιστράτηγου Τσολάκογλου δ/ Προέλαση γερμανικών στρατευμάτων στην Αθήνα και κατάληψη της πόλης (27 Απριλίου 1941) ε/ Βασιλιάς + κυβέρνηση + ελληνικές και βρετανικές δυνάμεις → άφιξη στην Κρήτη και συνέχιση της αντίστασης στ/ Κρήτη υπό γερμανικό έλεγχο → Βασιλιάς και κυβέρνηση στο Κάιρο

ΕΝΟΤΗΤΑ 48
ΚΑΤΟΧΗ, ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Η κατοχή	
<p>Ερώτ. 1 <i>Σε πόσες και ποιες ζώνες χωρίζεται η Ελλάδα κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο;</i></p>	<p>1. Χωρισμός της Ελλάδας σε τρεις ζώνες: α/ Γερμανική ζώνη: Κρήτη, Αττική, ορισμένα νησιά του Αιγαίου, το μεγαλύτερο τμήμα της Μακεδονίας β/ Βουλγαρική ζώνη: Τμήμα Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκη γ/ Ιταλική ζώνη: υπόλοιπη ηπειρωτική Ελλάδα, μη γερμανοκρατούμενα νησιά του Αιγαίου, Επτάνησα</p>
<p>Ερώτ. 2 <i>Πώς συμπεριφέρονται οι κατακτητές στους Έλληνες;</i></p>	<p>2. Διορισμός ελληνικής κυβέρνησης από τους Γερμανούς (= συνεργάτες των Γερμανών = δωσίλογοι): Τσολάκογλου 3. Επιβολή μέτρων καταστολής: απαγόρευση νυχτερινής κυκλοφορίας, λογοκρισία, συλλήψεις, βασανιστήρια, εκτελέσεις 4. Πολιτική εκβουλαρισμού στην Α. Μακεδονία → εξέγερση Ελλήνων → μαζικές εκτελέσεις 5. Μαζική εξόντωση Εβραίων από τους ναζί 6. Δέσμευση οικονομικών πόρων της Ελλάδας → α/ έλλειψη ειδών πρώτης ανάγκης β/ πείνα → 300 θάνατοι ανά μέρα γ/ μαύρη αγορά προϊόντων</p>
Η Αντίσταση	
<p>Ερώτ. 3 <i>Πώς αντιδρούν οι Έλληνες στους κατακτητές;</i></p>	<p>1. Υποστολή γερμανικής σημαίας από την Ακρόπολη από τους Μανόλη Γλέζο και Απόστολο Σάντα 2. Δημιουργία πρώτων αντιστασιακών οργανώσεων</p>
Αντιστασιακές οργανώσεις	
<p>Ερώτ. 4 <i>Ποιες αντιστασιακές οργανώσεις δημιουργούνται στην Ελλάδα;</i></p>	<p>1. ΕΑΜ (εθνικό απελευθερωτικό μέτωπο) = ΚΚΕ + μικρότερα αριστερά κόμματα. Σκοπός: α/ Αγώνας κατά των κατακτητών β/ Οι Έλληνες να μπορούν να επιλέξουν μόνοι τους τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας 2. ΕΔΕΣ (Εθνικός Δημοκρατικός Ελληνικός Σύνδεσμος) Αρχηγός: Συνταγματάρχης Ναπολέον Ζέρβας. Σκοπός: α/ Απελευθέρωση Ελλάδας β/ Εγκαθίδρυση αβασίλευτης δημοκρατίας μετά τον πόλεμο 3. ΕΚΚΑ (Εθνική και Κοινωνική Απελευθέρωση) Επικεφαλής: Συνταγματάρχης Δημήτρης Ψαρρός Διαθέτει ένοπλο τμήμα 4. ΕΛΑΣ (Εθνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός) (ιδρύεται από τον ΕΑΜ) Επικεφαλής: Θανάσης Κλάρας (ψευδώνυμο: Άρης Βελουχιώτης) 5. ΕΠΟΝ (Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων)</p> <p>ΕΛΑΣ + ΕΔΕΣ + Βρετανοί καταδρομείς = ανατίναξη γέφυρας Γοργοποτάμου → διακοπή ανεφοδιασμού γερμανικού στρατού της Αφρικής μέσω Ελλάδας</p>

<p>Ερώτ. 5 <i>Πώς αντιστέκονται οι Έλληνες;</i></p>	<p>Γεγονότα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αντίσταση στις πόλεις 2. Απεργία υπαλλήλων τηλεπικοινωνιών 3. Μεγάλη γενική απεργία (Ιανουάριος 1943) → οι Γερμανοί δεν μπορούν να στείλουν Έλληνες εργάτες στη Γερμανία 4. Πολύ μεγάλο συλλαλητήριο στην κηδεία του Κωστή Παλαμά 5. Συμμετοχή γυναικών στον αγώνα: Ηλέκτρα Αποστόλου, Λέλα Καραγιάννη, Ηρώ Κωνσταντοπούλου, Παναγιώτα Σταθοπούλου κ.α.
<p>Μαζικά αντίποινα και τάγματα ασφαλείας</p>	
<p>Ερώτ. 6 <i>Πώς αντιδρούν οι Γερμανοί στις αντιστασιακές ενέργειες των Ελλήνων;</i></p>	<p>Αντίδραση-αντίποινα από την πλευρά των κατακτητών:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μαζικές εκτελέσεις αμάχων 2. Ολοκαύτωμα Καλαβρύτων (Δεκέμβριος 1943) + εκτέλεση κατοίκων του 3. Εκτέλεση κατοίκων Κοκκινιάς Πειραιά 4. Δημιουργία ταγμάτων ασφαλείας (= ένοπλα σώματα Ελλήνων που χρησιμοποιούνταν εναντίον του ΕΑΜ, του ΕΛΑΣ και των αμάχων)
<p>Η «ελεύθερη Ελλάδα»</p>	
<p>Ερώτ. 7 <i>Τι ονομάζουμε «ελεύθερη Ελλάδα» και πώς οργανώνεται;</i></p>	<p>Στην «Ελεύθερη Ελλάδα» (= περιοχές που δεν ελέγχονται από τους Γερμανούς χάρη στη δράση των αντιστασιακών οργανώσεων):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η τοπική αυτοδιοίκηση περνάει στον έλεγχο των κατοίκων 2. Ιδρύονται: <ul style="list-style-type: none"> α/ λαϊκές επιτροπές για την εκπαίδευση την κοινωνική πρόνοια και την ασφάλεια β/ λαϊκά δικαστήρια με αιρετούς δικαστές 3. Οργανώνονται θεατρικές παραστάσεις 4. Εκδίδονται εφημερίδες και άλλα έντυπα 5. Μάρτιος 1944: Ίδρυση ΠΕΕΑ (= Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης) = κυβέρνηση του βουνού. Αναλαμβάνει τη διοίκηση των απελευθερωμένων περιοχών 6. Οργάνωση εκλογών για την ανάδειξη Εθνικού Συμβουλίου
<p>Η Απελευθέρωση</p>	
<p>Ερώτ. 8 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν την απελευθέρωση της Ελλάδας;</i></p>	<p>Κατά το τέλος του πολέμου:</p> <p><u>Συμφωνία του Λιβάνου</u> (20 Μαΐου 1944) [Υπογράφεται από όλες τις ελληνικές πολιτικές και αντιστασιακές οργανώσεις και την ελληνική κυβέρνηση (που βρίσκεται στην Αίγυπτο)]:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σχηματισμός κυβέρνησης εθνικής ενότητας (μετά τον πόλεμο) 2. Ο Γεώργιος Παπανδρέου αναλαμβάνει την εξουσία μετά την Απελευθέρωση

Η ανοικοδόμηση της Δ. Ευρώπης

Ερώτ. 7

Σε ποια κατάσταση βρίσκεται η Ευρώπη μετά τον πόλεμο και ποια μέτρα παίρνονται για την αντιμετώπισή της;

Κατάσταση Ευρώπης μετά τον πόλεμο:

1. Ανθρώπινες και υλικές απώλειες
2. Οικονομικό και κοινωνικό σύστημα σε κατάρρευση

Μέτρα:

Οι ΗΠΑ (για να αποτρέψουν τη σοβιετική επιρροή) δίνουν 13 δισεκατομμύρια δολάρια (σχέδιο Μάρσαλ)→

1. Οι Λαϊκές Δημοκρατίες (υπό την πίεση της ΕΣΣΔ αρνούνται τη βοήθεια
2. Το εμπόριο και η παραγωγή ανακάμπτουν στη Δ. Ευρώπη

Ερώτ. 8

Σε ποιες ενέργειες προβαίνει η Δυτ. Ευρώπη;

Ενέργειες Δυτ. Ευρώπης:

1. Επικράτηση δημοκρατικών καθεστώτων
2. Δημιουργία κράτους πρόνοιας:
  - α/ δικαίωμα στην εργασία
  - β/ δικαίωμα στην εκπαίδευση
  - γ/ μέτρα υπέρ των ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων

Κινήματα αμφισβήτησης της δεκαετίας του '60

Ερώτ. 9

Τποια κινήματα εκδηλώνονται τη δεκαετία του '60;

Εμφάνιση μιας ιδιαίτερα καταναλωτικής κοινωνίας → Αντιδράσεις:

1. Κινήματα ειρηνικά (χίπις)
2. Κίνημα του Μάη του '68 στη Γαλλία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12
ΕΝΟΤΗΤΑ 54
Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΕΜΦΥΛΙΑΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1944-1963)
Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ (1955-1960)

Η εμφύλια σύγκρουση	
Ερώτ. 1 <i>Πώς ξεκινά η εμφύλια σύγκρουση στην Ελλάδα;</i>	Μετά την Απελευθέρωση η κυβέρνηση αποφασίζει αφοπλισμό μόνο του ΕΛΑΣ: Αντίδραση του ΕΑΜ + οργάνωση συλλαλητηρίου στο κέντρο της Αθήνας → 1. Θάνατος περίπου 30 ατόμων 2. Δεκεμβριανά (ή μάχη της Αθήνας) = Μάχες ανάμεσα στον ΕΛΑΣ και τις κυβερνητικές δυνάμεις → ήττα ΕΑΜ + αποχώρησή του από την Αθήνα 3. Αιτία εμφυλίου πολέμου: πολιτικό μέλλον της Ελλάδας
Ερώτ. 2 <i>Ποιοι είναι οι όροι της συμφωνίας μεταξύ ΕΑΜ και κυβέρνησης;</i>	4. Υπογραφή συμφωνίας ειρήνης μεταξύ ΕΑΜ και κυβέρνησης. Όροι: α/ Αμνηστία σε κάποια από τα αδικήματα που έγιναν κατά τα Δεκεμβριανά β/ Διάλυση του ΕΛΑΣ γ/ Οργάνωση νέου εθνικού στρατού δ/ Διασφάλιση ελευθεριών των πολιτών ε/ Δημοψήφισμα για την επιστροφή ή όχι του βασιλιά στ/ Απομάκρυνση από τις κρατικές υπηρεσίες όσων συνεργάστηκαν με τη δικτατορία και τους κατακτητές
Ερώτ. 3 <i>Πώς εξελίσσεται η εμφύλια σύγκρουση στην Ελλάδα;</i>	5. Μη τήρηση της συμφωνίας → διώξεις εναντίον αριστερών πολιτών 6. Αποχή ΚΚΕ από τις εκλογές του 1946 7. Νίκη του Λαϊκού Κόμματος (φιλοβασιλικό κόμμα) 8. Αρχές 1946: Δεξιά και Αριστερά στα πρόθυρα ένοπλης σύγκρουσης 9. Επιστροφή βασιλιά Γεωργίου Β' ύστερα από δημοψήφισμα 10. Θάνατος Γεωργίου Β'. Νέος βασιλιάς: Παύλος (αδελφός του Γεωργίου Β') 11. Σύγκρουση ενόπλων αριστερών δυνάμεων στην ύπαιθρο (= Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας) 12. Αρχές 1947: Απόφαση απόσυρσης Βρετανίας (στρατιωτικά) από την Ελλάδα 13. Απόφαση ενεργού συμμετοχής ΗΠΑ στα ελληνικά γεγονότα για να περιοριστεί η σοβιετική επιρροή 14. Δημιουργία στρατοπέδων συγκέντρωσης για τους πολίτες αριστερών φρονημάτων (π.χ. Μακρόνησος) 15. Ανακήρυξη ΕΑΜ και ΚΚΕ ως παράνομα 16. Απώθηση Δημοκρατικού Στρατού στα ελληνοαλβανικά σύνορα και ήττα του από τον κυβερνητικό στρατό, υπό την ηγεσία του Αλέξανδρου Παπάγου
Ερώτ. 4 <i>Ποιος είναι ο απολογισμός του Εμφυλίου Πολέμου;</i>	<u>Απολογισμός Εμφυλίου Πολέμου:</u> 1. 50.000 νεκροί 2. 80.000 πολιτικοί πρόσφυγες στις χώρες της Α. Ευρώπης 3. 700.000 άνθρωποι υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους 4. Τεράστιες υλικές ζημιές 5. Βαθύ χάσμα ανάμεσα στους Έλληνες

Τα κύρια προβλήματα της μετεμφυλιακής Ελλάδας (1949-1963)	
Ερώτ. 5 <i>Ποια είναι τα προβλήματα της μετεμφυλιακής Ελλάδας;</i>	Πολίτευμα μετεμφυλιακής Ελλάδας: Βασιλευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία <u>Προβλήματα:</u> 1. Φυλάκιση ή εξορία πολιτών που κρίνονται ύποπτοι αριστερών φρονημάτων 2. Εκτέλεση κάποιων πολιτών αριστερών φρονημάτων 3. Απαιτήση υπογραφής «δήλωσης νομιμοφροσύνης» (= υπακοή στην κυβέρνηση + άρνηση αριστερών φρονημάτων) 4. Δυσλειτουργία πολιτεύματος
Ερώτ. 6 <i>Ποιοι στηρίζουν το καθεστώς στην Ελλάδα;</i>	<u>Κύρια στηρίγματα του καθεστώτος:</u> 1. ΗΠΑ: α/ επιρροή στην Ελλάδα μετά την ένταξή της στο ΝΑΤΟ β/ εγκατάσταση αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα 2. Μοναρχία: Ανάμειξη βασιλέων στην πολιτική ζωή 3. Παρακράτος: Επιθέσεις εναντίον των πολιτικών αντιπάλων του καθεστώτος
Ερώτ. 7 <i>Πώς διαμορφώνεται πολιτικό σκηνικό της χώρας μετά τον εμφύλιο πόλεμο;</i>	<u>Πολιτικό σκηνικό:</u> 1. 1951: Ίδρυση Ενιαίας Δημοκρατικής Αριστεράς (ΕΔΑ) 2. 1952: Πρωθυπουργός: Αλέξανδρος Παπάγος, επικεφαλής του κόμματος «Ελληνικός Συναγερμός» 3. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, διάδοχος του Παπάγου και ιδρυτής του κόμματος Εθνική ριζοσπαστική Ένωση (ΕΡΕ) κυβερνά την περίοδο 1955-1963 4. 1961: Ίδρυση Ενώσεως Κέντρου με επικεφαλής τον Γεώργιο Παπανδρέου
Ερώτ. 8 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στη χώρα μετά τον εμφύλιο πόλεμο;</i>	<u>Γεγονότα:</u> 1. Όξυνση πολιτικής κρίσης 2. 1961: Εκλογική νίκη της ΕΡΕ, η οποία αμφισβητήθηκε έντονα 3. Ανάπτυξη σημαντικών κοινωνικών αγώνων: αιτήματα: α/ δημοκρατικές ελευθερίες β/ βελτίωση των οικονομικών συνθηκών ζωής γ/ αύξηση των δαπανών για την εκπαίδευση 4. Δολοφονία του βουλευτή της ΕΔΑ Γρηγόρη Λαμπράκη από παρακρατικούς σε συνεργασία με την αστυνομία 5. Παραίτηση Καραμανλή
Ερώτ. 9 <i>Ποια έργα κάνουν οι ελληνικές κυβερνήσεις από το 1950 ως το 1964;</i>	<u>Έργα κυβερνήσεων της περιόδου 1950-1964:</u> 1. Υψηλός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης 2. Ίδρυση ΔΕΗ 3. Σημαντικά έργα υποδομής κατά την κυβέρνηση Καραμανλή: δρόμοι, γέφυρες κλπ. 4. Μεγάλες ξένες επενδύσεις 5. 1961: έναρξη διαδικασιών ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)
Ερώτ. 10 <i>Ποιες είναι οι συνέπειες της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας;</i>	Συγκέντρωση οικονομικής δραστηριότητας στην Αττική + φόβος πολιτικών αντεκδικήσεων → 1. Μαζική μετακίνηση ανθρώπων προς την Αθήνα → ανάπτυξη χωρίς σχέδιο 2. Μαζική μετανάστευση Ελλήνων στο εξωτερικό 7 Μαρτίου 1948: Ενσωμάτωση Δωδεκανήσου στην Ελλάδα
Ο κυπριακός αγώνας (1955-1960)	
Ερώτ. 11 <i>Πώς ξεκινά, πώς εξελίσσεται και πώς ολοκληρώνεται ο κυπριακός αγώνας;</i>	1955: Έναρξη ένοπλου κυπριακού αγώνα για ανεξαρτησία εναντίον της αγγλικής κυριαρχίας: 1. Αντίδραση αγγλικών αρχών με συλλήψεις και απαγχονισμούς 2. Συλλαλητήρια υποστήριξης του κυπριακού αγώνα στην Ελλάδα 3. 1959: Με τις συνθήκες της Ζυρίχης και του Λονδίνου αναγνωρίζεται η Κύπρος ως ανεξάρτητη με εγγυήτριες δυνάμεις την Ελλάδα, την Τουρκία και τη Βρετανία 4. 1960: Ίδρυση Κυπριακής Δημοκρατίας. Πρώτος πρόεδρος: αρχιεπίσκοπος Μακάριος

ΕΝΟΤΗΤΑ 55

ΟΞΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ 21^{ΗΣ} ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967 (1967-1974)

Οι δύο κυβερνήσεις Γεωργίου Παπανδρέου (1963-1965)	
Ερώτ. 1 <i>Ποια είναι τα έργα της κυβέρνησης Γεωργίου Παπανδρέου;</i>	<p>Ο Γεώργιος Παπανδρέου, πρόεδρος της Ενώσεως Κέντρου:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κερδίζει τις εκλογές και κυβερνά από το 1963 ως το 1965 2. Βοηθά τις ασθενέστερες τάξεις 3. Καταργεί ορισμένα από τα πιο αυταρχικά μέτρα κατά των αριστερών 4. Προσπαθεί να περιορίσει τις αμερικανικές επεμβάσεις στη χώρα 5. Εκσυγχρονίζει την παιδεία: <ol style="list-style-type: none"> α/ Θεσπίζει τη δωρεάν παιδεία β/ καθιερώνει τη δημοτική γλώσσα
Ερώτ. 2 <i>Γιατί ο Γ. Παπανδρέου συγκρούεται με το βασιλιά;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Συγκρούεται με το βασιλιά Κωνσταντίνο γιατί ο δεύτερος: <ol style="list-style-type: none"> α/ πιστεύει ότι θα χάσει τον έλεγχο του στρατού λόγω των αλλαγών που κάνει ο Παπανδρέου β/ θέλει να επιλέξει ο ίδιος τον υπουργό Εθνικής Άμυνας (≠ σύνταγμα) γ/ δεν επιτρέπει ούτε στον πρωθυπουργό να αναλάβει αυτό το υπουργείο δ/ εξαναγκάζει τον Παπανδρέου σε παραίτηση ε/ προχωρά στη διάσπαση της Ένωσης Κέντρου πείθοντας στελέχη του να αποστατήσουν (= να φύγουν)
Η πορεία προς τη δικτατορία (1965-1967)	
Ερώτ. 3 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν στη δικτατορία;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αντιβασιλικές διαδηλώσεις τον Ιούλιο του 1965 (= Ιουλιανά) 2. Σχηματισμός κυβέρνησης αποστατών 3. Προκήρυξη εκλογών (Μάιος 1967) 4. Ομάδα στρατηγών σε συνεργασία με το βασιλιά σχεδιάζει να κάνει δικτατορία
Η απριλιανή δικτατορία (1967-1974)	
Ερώτ. 4 <i>Ποιοι κάνουν δικτατορία στην Ελλάδα; Ποιοι αντιδρούν και ποιοι την υποστηρίζουν;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ομάδα μεσαίων και ανώτερων αξιωματικών (=χούντα) με επικεφαλής τον Γεώργιο Παπαδόπουλο καταλαμβάνει με πραξικόπημα την εξουσία (21 Απριλίου 1967) 2. (Αρχικά) Συνεργασία Κωνσταντίνου με τη χούντα 3. Διορισμός πρωθυπουργού από το βασιλιά 4. Προσπάθεια ανατροπής χούντας από βασιλιά 5. Φυγή βασιλιά στο εξωτερικό <ol style="list-style-type: none"> 1. Άρνηση ΕΟΚ να συνεργαστεί με την Ελλάδα κατά την περίοδο της χούντας 2. Υποστήριξη χούντας από ΗΠΑ
Ερώτ. 5 <i>Ποιες είναι οι ενέργειες των δικτατόρων;</i>	<p><u>Ενέργειες δικτατόρων:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναστολή βασικών άρθρων του συντάγματος 2. Διακοπή της λειτουργίας του Κοινοβουλίου 3. Διάλυση κομμάτων 4. Οργάνωση συστηματικών διώξεων αριστερών πολιτικών και πολιτών 5. Εκτοπίσεις, φυλακίσεις, βασανιστήρια, καταδίκες μελών αντιστασιακών οργανώσεων

<p>Ερώτ. 6 <i>Πώς αντιδρά ο ελληνικός λαός κατά της χούντας;</i></p>	<p><u>Ενέργειες κατά της χούντας:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δημιουργία αντίστασης 2. Αντιδικτατορικές διαδηλώσεις 3. Απόπειρα δολοφονίας Γ. Παπαδόπουλου (από τον Αλέκο Παναγούλη) 4. Κίνημα του Ναυτικού (Μάιος 1973) 5. Φοιτητικό κίνημα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη: καταλήψεις Νομικής Σχολής και Πολυτεχνείου: <ol style="list-style-type: none"> α/ συγκέντρωση πολιτών και φοιτητών γύρω και μέσα στο Πολυτεχνείο β/ βίαιη αντίδραση χούντας: <ol style="list-style-type: none"> i. άρμα μάχης ρίχνει την πόρτα του Πολυτεχνείου (Νοέμβριος 1973) ii. δολοφονίες, συλλήψεις, ξυλοδαρμοί
<p>Ερώτ. 7 <i>Ποια γεγονότα οδηγούν στην πτώση της δικτατορίας;</i></p>	<p><u>Λόγοι πτώσης δικτατορίας:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόκληση πραξικοπήματος στην Κύπρο → <ol style="list-style-type: none"> α/ ανατροπή αρχιεπισκόπου Μακαρίου (= πρόεδρος Κυπριακής Δημοκρατίας) β/ απόβαση τουρκικού στρατού στην Κύπρο και κατάληψη μεγάλου μέρους του νησιού

ΕΝΟΤΗΤΑ 56

Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΕΩΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '80 (1974-1981)

Η Μεταπολίτευση και η κυβέρνηση εθνικής ενότητας	
Ερώτ. 1 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν την πτώση της δικτατορίας;</i>	1. Πτώση δικτατορίας 2. Επιστροφή Κωνσταντίνου Καραμανλή από Παρίσι 3. Σχηματισμός κυβέρνησης εθνικής ενότητας (= πολιτικοί της ΕΡΕ + της Ένωσης Κέντρου)
Ερώτ. 2 <i>Ποια είναι τα έργα της κυβέρνησης εθνικής ενότητας;</i>	<u>Έργα της κυβέρνησης εθνικής ενότητας:</u> 1. Απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων 2. Απομάκρυνση στελεχών δικτατορικού καθεστώτος από τις θέσεις τους 3. Προσπάθεια αντιμετώπισης κρίσης από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο (χωρίς αποτέλεσμα αφού ο τουρκικός στρατός κατέλαβε το 37% του κυπριακού εδάφους) 4. Αποχώρηση της Ελλάδας από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ (επειδή το ΝΑΤΟ δεν αντέδρασε στην τουρκική εισβολή) 5. Διεξαγωγή εκλογών 6. Διεξαγωγή δημοψηφίσματος για τη μορφή του πολιτεύματος και τη σύνταξη νέου συντάγματος
Ερώτ. 3 <i>Πώς διαμορφώνεται το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα;</i>	1. Ίδρυση δύο νέων κομμάτων: α/ Νέα Δημοκρατία: ηγέτης: Κωνσταντίνος Καραμανλής β/ ΠΑΣΟΚ (Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα): ηγέτης: Ανδρέας Παπανδρέου 2. Επανεμφανίζεται η Ένωση Κέντρου: ηγέτης: Γεώργιος Μαύρος 3. Νομιμοποιείται το ΚΚΕ
Κυβερνήσεις Νέας Δημοκρατίας 1974-1981	
Ερώτ. 4 <i>Ποια είναι τα έργα της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας κατά την περίοδο 1974-1981;</i>	Εκλογική νίκη της Νέας Δημοκρατίας (1974) <u>Έργα κυβέρνησης Νέας Δημοκρατίας:</u> 1. Οικοδόμηση μιας νέας, δημοκρατικής νομιμότητας 2. Εδραίωση του ευρωπαϊκού προσανατολισμού της χώρας 3. Κατάργηση μοναρχίας με δημοψήφισμα (8 Δεκεμβρίου 1974) 4. Αντιμετώπιση μεγάλων οικονομικών προβλημάτων: πετρελαϊκή κρίση (1974) 5. Ψήφιση νέου συντάγματος: Θέσπιση προεδρευομένης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας 6. Δίκη και καταδίκη σε ισόβια κάθειρξη των πρωτεργατών της δικτατορίας 7. Επίσημη ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ (1981) 8. Επανάταξη της Ελλάδας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ 9. Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: υποχρεωτική εκπαίδευση = 9 χρόνια 10. Αναγνώριση της δημοτικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας του κράτους 11. Μέτρα αναδιοργάνωσης της οικονομίας και ενίσχυσης των υποδομών της χώρας <u>1980:</u> Παραίτηση Κωνσταντίνου Καραμανλή από πρωθυπουργός και εκλογή του ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΕΝΟΤΗΤΑ 57
Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80 (1981-1989)

Κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ 1981-1985	
Ερώτ. 1 <i>Γιατί το ΠΑΣΟΚ κερδίζει τις εκλογές;</i>	<p>Εκλογές 1981 και 1985: νίκη ΠΑΣΟΚ (κόμμα με ιδιαίτερα ριζοσπαστικό πρόγραμμα) με αρχηγό τον Ανδρέα Παπανδρέου γιατί με γενικό σύνθημα «Αλλαγή» :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Απευθύνεται στους «μη προνομιούχους» 2. Κάνει λόγο για: «Λαϊκή κυριαρχία», «Εθνική ανεξαρτησία», «Κοινωνική δικαιοσύνη»
Ερώτ. 2 <i>Τοια εσωτερική πολιτική ακολουθεί το ΠΑΣΟΚ;</i>	<p>1981-1985: <u>Εσωτερική πολιτική:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναγνώριση αντιστασιακών οργανώσεων: <ol style="list-style-type: none"> α/ Τιμητική συνταξιοδότηση αγωνιστών + απονομή μεταλλίων, τιμητικών διπλωμάτων κλπ. β/ Τέλος συνεπειών Εμφυλίου πολέμου και μετεμφυλιακής εποχής γ/ Επιστροφή χιλιάδων πολιτικών προσφύγων από την Σοβιετική Ένωση και άλλες λαϊκές δημοκρατίες της Α. Ευρώπης 2. Μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα: <ol style="list-style-type: none"> α/ Διπλασιασμός κατώτατων συντάξεων β/ Σημαντικές αυξήσεις κατώτατων μισθών και ημερομισθίων γ/ Ενίσχυση εισοδήματος αγροτών και μικρομεσαίων επιχειρηματιών δ/ Κατασκευή δημοσίων έργων ε/ Εξυγίανση προβληματικών επιχειρήσεων στ/ Δημιουργία ΕΣΥ (= Εθνικό Σύστημα Υγείας) με τρεις βαθμίδες: <ol style="list-style-type: none"> i. Κέντρα υγείας ii. Περιφερειακά νοσοκομεία iii. Νομαρχιακά νοσοκομεία ζ/ Καθιέρωση πολιτικού γάμου και συναινετικού διαζυγίου η/ Ισότητα των δύο φύλων θ/ Κατάργηση προίκας
Ερώτ. 3 <i>Τοια εξωτερική πολιτική ακολουθεί το ΠΑΣΟΚ;</i>	<p><u>Εξωτερική πολιτική:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Καλύτεροι όροι συμμετοχής της Ελλάδας στην ΕΟΚ → περισσότερα κονδύλια από την ΕΟΚ στην Ελλάδα 2. Επαφές με χώρες της Α. Ευρώπης και τις αραβικές χώρες 3. Σκληρή γλώσσα απέναντι στην Τουρκία, ιδίως μετά την ίδρυση του τουρκικού ψευδοκράτους στην κατεχόμενη Κύπρο
Κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ 1985-1989	
Ερώτ. 4 <i>Τοια προβλήματα αντιμετωπίζει το ΠΑΣΟΚ κατά την τετραετία 1985-1989;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σοβαρά οικονομικά προβλήματα → Σκοπός: μείωση ελλειμμάτων και πληθωρισμού 2. Αναθεώρηση συντάγματος: <ol style="list-style-type: none"> α/ Περιορισμός εξουσιών προέδρου της Δημοκρατίας β/ Ενίσχυση ρόλου Κοινοβουλίου + πρωθυπουργού 3. Τεταμένες ελληνοτουρκικές σχέσεις: Οι Τούρκοι διεκδικούν από κοινού εκμετάλλευση των πετρελαίων του Αιγαίου → υποχώρηση Τουρκίας υπό απειλή πολέμου 4. Πολιτική αντιπαράθεση λόγω: <ol style="list-style-type: none"> α/ καταγγελιών κατά στελεχών του ΠΑΣΟΚ για οικονομικά σκάνδαλα β/ προβλήματα υγείας του Α. Παπανδρέου

ΕΝΟΤΗΤΑ 58

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (1989-2001)

Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις	
Ερώτ. 1 <i>Ποιο είναι το αποτέλεσμα των εκλογών του Ιουνίου 1989;</i>	<u>Περίοδος πολιτικής αστάθειας: 1989-1990</u> <u>Ιούνιος 1989:</u> Εκλογές: Οικουμενική κυβέρνηση = ΠΑΣΟΚ + Νέα Δημοκρατία + Συνασπισμός + ΚΚΕ + άλλα αριστερά κόμματα Πρωθυπουργός: Ξενοφών Ζολώτας
Ερώτ. 2 <i>Ποιο κόμμα κυβερνά από το 1990 ως το 1993 και ποιοι είναι οι στόχοι του;</i>	<u>Κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας: 1990-1993</u> 1. Απρίλιος 1990: Νίκη Νέας Δημοκρατίας: πρωθυπουργός: Κωνσταντίνος Μητσοτάκης Στόχοι: α/ Ιδιωτικοποίηση μη βιώσιμων δημοσίων επιχειρήσεων β/ Υπογραφή συνθήκης Μάαστριχτ (= Ίδρυση Ευρωπαϊκής Ένωσης) 2. Σεπτέμβριος 1993: εσωκομματικές διαφωνίες ΝΔ → παραίτηση κυβέρνησης
Ερώτ. 3 <i>Ποιο κόμμα κυβερνά από τα 1993 ως το 2000; Ποιο είναι το έργο του και ποιοι είναι οι στόχοι του;</i>	<u>Κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ 1993-2000</u> 1. Οκτώβριος 1993: Εκλογές: Νίκη ΠΑΣΟΚ: πρωθυπουργός: Α. Παπανδρέου 2. Ιανουάριος 1996: πρωθυπουργός: Κώστας Σημίτης (θάνατος Α. Παπανδρέου) 3. 1996: Διεκδίκηση βραχονησίδας Ιμίων από τους Τούρκους → Κρίση ελληνοτουρκικών σχέσεων → Ειρηνική διευθέτηση <u>Έργα κυβέρνησης Σημίτη:</u> 1. Κατασκευή μεγάλων δημοσίων έργων 2. Ανάληψη Ολυμπιακών Αγώνων 2004 <u>Στόχοι κυβέρνησης:</u> 1. χαμηλός πληθωρισμός 2. χαμηλό δημόσιο έλλειμμα 3. χαμηλό δημόσιο χρέος 4. σταθερό νόμισμα κ.α. <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; margin-left: 20px;"> } → </div> 1. 1 ^η Ιανουαρίου 2001: Ένταξη Ελλάδας στην ΟΝΕ (Οικονομικής Νομισματική Ένωση) 2. 1 ^η Ιανουαρίου 2002: Υιοθέτηση ευρώ
Οι αλλαγές στα Βαλκάνια και η νέα διεθνής θέση της Ελλάδας	
Ερώτ. 4 <i>Ποια γεγονότα ακολουθούν την πτώση των λαϊκών δημοκρατιών; Τι συνέπειες έχουν για την Ελλάδα; Τι ζητούν οι εργατικές οργανώσεις;</i>	<u>Η Ελλάδα χώρα υποδοχής μεταναστών και παλιννοστούντων</u> Πτώση λαϊκών δημοκρατιών → άφιξη οικονομικών μεταναστών και παλιννοστούντων στην Ελλάδα: 1. Αρχικά: εργασία συνήθως εποχιακή με πολύ χαμηλή αμοιβή 2. Στη συνέχεια: α/ Μόνιμη εργασία β/ Αξιοπρεπής αμοιβή γ/ ενσωμάτωση στην ελληνική κοινωνία <u>Συνέπειες:</u> 1. Οι μετανάστες αποτελούν το 8-10% του ενεργού πληθυσμού 2. Αύξηση του πληθυσμού της χώρας Οι ελληνικές εργατικές οργανώσεις ζητούν: α/ Νομιμοποίηση μεταναστών β/ Σταθεροποίηση αριθμού τους γ/ Ίσα δικαιώματα Ελλήνων-μεταναστών στην εργασία

Η θέση της Ελλάδας στα Βαλκάνια στα τέλη του 20^{ου} αιώνα

<p>Ερώτ. 5 <i>Ποια γεγονότα λαμβάνουν χώρα από το 1989 έως το 1991;</i></p>	<p><u>1989-1991</u>: Αλλαγές στα Βαλκάνια προς όφελος της Ελλάδας: Διάλυση Γιουγκοσλαβίας → Δημιουργία νέων κρατών μεταξύ των οποίων η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (προσωρινό όνομα του κράτους):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η ΠΓΔΜ θέλει να ονομάζεται «Μακεδονία» και χρησιμοποιεί ως έμβλημα στη σημαία της το δεκαεξάκτινο αστέρι (ή ήλιο) της Βεργίνας → έντονη αντίδραση Ελλάδας 2. Σύναψη διπλωματικών σχέσεων ευρωπαϊκών χωρών με ΠΓΔΜ → αντίδραση Ελλάδας + οικονομικό εμπάργκο προς την ΠΓΔΜ → Υπογραφή Μεταβατικής Συμφωνίας (Σεπτέμβριος 1995, Νέα Υόρκη):<ol style="list-style-type: none"> A. Ελλάδα: α/ Αναγνώριση του προσωρινού ονόματος ΠΓΔΜ β/ Οικονομικές διευκολύνσεις προς την ΠΓΔΜ B. ΠΓΔΜ: α/ Αλλαγή άρθρων συντάγματος σχετικά με την ονομασία β/ Αφαίρεση αστεριού Βεργίνας από τη σημαία
<p>Ερώτ. 6 <i>Ποιος είναι ο στόχος των ελληνικών κυβερνήσεων της δεκαετίας του '90 σχετικά με τα Βαλκάνια και για ποιους λόγους μπαίνει ο στόχος αυτός;</i></p>	<p><u>Στόχος κυβερνήσεων δεκαετίας 1990</u>: «Οικονομική διπλωματία» της Ελλάδας → ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια</p> <p><u>Λόγοι</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Ελλάδα να παίξει σημαντικό ρόλο στα Βαλκάνια 2. Να ενταχθούν οι βαλκανικές χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση →<ol style="list-style-type: none"> α/ εξασφάλιση σταθερότητας και δημοκρατίας β/ οικονομική ανάπτυξη 3. Υπογραφή συμφώνου σταθερότητας για τη νοτιοανατολική Ευρώπη (1999): Βαλκανικά κράτη + Ευρωπαϊκή Ένωση + οκτώ πιο αναπτυγμένες χώρες στην Ευρώπη = βοήθεια προς τις βαλκανικές χώρες για οικονομική αναδιοργάνωση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 59
ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
(1951-2001)

Παράγοντες που οδήγησαν στην ευρωπαϊκή ενοποίηση	
Ερωτ. 1 <i>Ποιοι παράγοντες οδήγησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Καταστροφές χωρών από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο 2. Απώλεια αποικιών 3. Δημιουργία δύο υπερδυνάμεων: ΗΠΑ + Σοβιετική Ένωση 4. Προσπάθεια αποφυγής νέων πολέμων 5. Συνεργασία ευρωπαϊκών χωρών 6. Παρακίνηση από τις ΗΠΑ (γιατί μια ισχυρή ενωμένη Ευρώπη θα εμποδίσει την επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης στις χώρες της ένωσης αυτής)
Τα πρώτα βήματα:	
Ερωτ. 2 <i>Ποια είναι τα πρώτα βήματα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>1949</u>: ίδρυση Συμβουλίου της Ευρώπης 2. <u>1951</u>: Ίδρυση Ευρωπαϊκής Κοινοπραξίας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) Μέλη: Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο 3. <u>1957</u>: Συνθήκη ίδρυσης Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ)
Παράγοντες που επηρέασαν την ευρωπαϊκή ενοποίηση	
Ερωτ. 3 <i>Ποιοι παράγοντες επηρέασαν την ευρωπαϊκή ενοποίηση;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γρηγορότατη οικονομική ανάπτυξη (1960-1980) 2. Ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον 3. Βελτίωση βιοτικού επιπέδου → αύξηση αναγκών → σταθερή οικονομική ανάπτυξη → συνεχές άνοιγμα των αγορών 4. Πολιτική σταθερότητα 5. Σχέσεις κρατών-μελών της ΕΟΚ 6. Σχέσεις ΕΟΚ με άλλες ευρωπαϊκές χώρες και ΗΠΑ 7. Παγκόσμια πολιτική ατμόσφαιρα 8. Διεθνείς συσχετισμοί δυνάμεων
Η ωρίμανση της ευρωπαϊκής ενοποίησης	
Ερωτ. 4 <i>Ποιες ενέργειες γίνονται από το 1986 έως το 1999;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>1986</u>: Υπογραφή Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης: <ol style="list-style-type: none"> α/ ενιαία ευρωπαϊκή αγορά β/ ενίσχυση της οικονομικής συνοχής της Ευρώπης: Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (χρηματοδότηση των ασθενέστερων οικονομικά χωρών) 2. <u>1992</u>: Συνθήκη του Μάαστριχτ: Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) <ol style="list-style-type: none"> α/ Ενσωμάτωση ΕΟΚ β/ Διεύρυνση αρμοδιοτήτων Κοινότητας γ/ Απόφαση κοινής εξωτερικής πολιτικής + συνεργασίας σε θέματα ασφαλείας δ/ Στόχος: Οικονομική και Νομισματική ένωση (ΟΝΕ) 3. <u>1999</u>: Υιοθέτηση ευρώ (μόνο στα χαρτιά)
Τα κύρια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Ερωτ. 5 <i>Ποια είναι τα κύρια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (= ευρωπαϊκή υπερκυβέρνηση με έναν εκπρόσωπο από κάθε χώρα) 2. Συμβούλιο Υπουργών (συγκαλείται από τους υπουργούς του ίδιου αντικειμένου, π.χ. γεωργίας) 3. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (συμμετέχουν οι πρωθυπουργοί των κρατών-μελών) 4. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (εκλέγεται από τους πολίτες της ΕΕ) 5. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

ΕΝΟΤΗΤΑ 60

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΡΑΤΟΣ-ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

<p>Ερώτ. 1 <i>Ποια βήματα κάνει η Ελλάδα προκειμένου να ενταχθεί στην ΕΟΚ; Ποιοι δε συμφωνούν με την ένταξη αυτή;</i></p>	<p><u>Βήματα για την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε.:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>1961</u>: Υπογραφή συμφωνίας σύνδεσης Ελλάδας με ΕΟΚ 2. <u>1969-1974</u>: «Πάγωμα» συμφωνίας λόγω δικτατορίας 3. <u>1975</u>: Αίτηση ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Λόγοι: α/ Οικονομικοί: οφέλη της Ελλάδας από την ΕΟΚ β/ Πολιτικοί: Σταθεροποίηση δημοκρατικών θεσμών → ασφάλεια χώρας 4. <u>28 Μαΐου 1979</u>: Υπογραφή συνθήκης ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ 5. <u>1^η Ιανουαρίου 1981</u>: Επίσημη ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ <p>Αντίθετοι με την ένταξη: ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, αριστεροί, άλλα κράτη-μέλη της ΕΟΚ (θεωρούν την Ελλάδα οικονομικά ανώριμη για να ενταχθεί στην ΕΟΚ)</p>
<p>Ερώτ. 2 <i>Τι πετυχαίνει η Ελλάδα την περίοδο 1981-1989 ως μέλος της ΕΟΚ;</i></p>	<p>Η Ελλάδα στην ΕΟΚ πετυχαίνει: <u>1981-1989</u> (Κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Χρηματοδότηση από την ΕΟΚ αναπτυξιακών έργων στα μεσογειακά κράτη-μέλη της 2. Πακέτο Ντελór (= πρόεδρος Ευρωπαϊκής Επιτροπής): διπλασιασμός χρηματοδότησης μεσογειακών κρατών-μελών
<p>Ερώτ. 3 <i>Τι πετυχαίνει η Ελλάδα την περίοδο 1989-1996 ως μέλος της ΕΟΚ;</i></p>	<p><u>1989-1996</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις της συνθήκης ίδρυσης της Ε.Ε. (Μάαστριχτ) 2. Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ειδικά προγράμματα για την ανάπτυξη της Ελλάδας) 3. Προετοιμασία για ένταξη στην ΟΝΕ (= Οικονομική Νομισματική Ένωση) 4. Προώθηση διαδικασιών για ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε.
<p>Ερώτ. 4 <i>Τι πετυχαίνει η Ελλάδα από το 1996 και μετά ως μέλος της Ε.Ε.;</i></p>	<p><u>1996 και μετά</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>1^η Ιανουαρίου 2001</u>: Ένταξη στην ΟΝΕ και υιοθέτηση του ευρώ 2. <u>1^η Ιανουαρίου 2002</u>: χρήση ευρώ 3. <u>2004</u>: Ένταξη Κύπρου στην Ε.Ε.
<p>Ερώτ. 5 <i>Γιατί η Ελλάδα υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή ενοποίηση;</i></p>	<p>Οφέλη Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή ενοποίηση:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ενίσχυση της θέσης της μέσα στην Ε.Ε. 2. Οικονομική ανάπτυξη 3. Τόνωση περιφερειακού και διεθνή ρόλου της

ΕΙΛΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΑΣΤΟΧΙΑΣ

Α΄ Τρίμηνο

α/α	Ημερομηνία	Βαθμός	Παρατηρήσεις	Υπογραφή κηδεμόνα
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				

Β' Τρίμηνο

α/α	Ημερομηνία	Βαθμός	Παρατηρήσεις	Υπογραφή κηδεμόνα
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				

Γ' Τρίμηνο

α/α	Ημερομηνία	Βαθμός	Παρατηρήσεις	Υπογραφή κηδεμόνα
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				

Σχόλια - Παρατηρήσεις κηδεμόνα

α/α	Ημερομηνία	Σχόλιο - Παρατήρηση
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		